

Venäjän ja Kiinan mediaan kohdistama informaatiovaikutta- minen ja häirintä

Kartoitus Suomen ja naapurimaiden tilanteesta

Huoltovarmuuskeskus

Huoltovarmuuskeskus

www.huoltovarmuuskeskus.fi

Huoltovarmuudella tarkoitetaan kykyä sellaisten yhteiskunnan taloudellisten perustoimintojen ylläpitämiseen, jotka ovat välttämättömiä väestön elinmahdollisuuksien, yhteiskunnan toimivuuden ja turvallisuuden sekä maanpuolustuksen materiaalistien edellytysten turvaamiseksi vakavissa häiriöissä ja poikkeusoloissa.

Huoltovarmuuskeskus (HVK) on työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan laitos, jonka tehtävänä on maan huoltovarmuuden ylläpitämiseen liittyvä suunnittelu ja operatiivinen toiminta.

Huoltovarmuusorganisaatio (HVO) on verkosto, joka työskentelee yhdessä Suomen toimintakyvyn ja sen edellyttämän huoltovarmuuden hyväksi. Siihen kuuluvat Huoltovarmuuskeskus ja sen hallitus, huoltovarmuusneuvosto sekä eri toimialojen sektorit ja poolit. Lisäksi yhteistyötä tehdään alueellisten toimijoiden, kuten aluehallintovirastojen, kuntien ja kaupunkien sekä alueellisten toimikuntien kanssa.

Julkaisija: Huoltovarmuusorganisaation Mediapooli

Kirjoittajat: Pipsa Havula, Joonas Pörsti

Kansikuva: iStockphoto.com

Taitto: KMG Turku

Julkaisuvuosi: 2026

ISBN: 978-952-7470-43-5

Sisältö

1. Johdanto	4
Mitä on FIMI?	8
2. Venäjän informaatiovaikuttaminen	9
Bolševikkien agitaatiosta digiaikaan	11
Disinformaatiota kaikilla kanavilla	13
Digitaaliset työkalut käytössä	17
Venäjä: maakohtaiset havainnot	19
Suomi	19
Ruotsi	21
Norja	21
Viro	22
Tanska	23
Yhteenveto Venäjän vaikuttamisesta	25
3. Kiinan informaatiovaikuttaminen	27
KKP:n propagandakoneisto toimii ympäri maailmaa	28
Kiina investoi läsnäoloon eurooppalaisessa mediassa	30
Botteja ja trolleja	31
Kiina: maakohtaiset havainnot	32
Suomi	32
Ruotsi	35
Norja	36
Viro	37
Tanska	37
Yhteenveto Kiinan vaikuttamisesta	38
4. Yhdysvallat	40
Generatiivinen tekoäly	41
5. Informaatiovaikuttaminen poikkeusoloissa	43
6. Vastatoimet	45
7. Yhteenveto	47
Liite 1:	
Näin tunnistat ulkomaisen informaatiovaikuttamisen	50

1. Johdanto

Tämä kartoitus avaa, minkälaista ulkovaltojen informaatiovaikuttamista ja häirintää (FIMI, Foreign Information Manipulation and Interference) tiedonvälitykseen kohdistuu Suomessa. Kartoitus on toteutettu Huoltovarmuusorganisaation Mediapoolin toimeksiannosta, ja sen tarkoitus on valmistaa kotimaisia mediatyhtiöitä ja toimituksia kriisi- ja poikkeusoloihin. Kartoitus keskittyy erityisesti Venäjän ja Kiinan tiedotusvälineisiin kohdistamaan vaikuttamiseen, mutta avaa monipuolisesti niitä väyliä, joita disinformaation levittämiseen käytetään.

Suomi on Venäjän rajanaapurina joutunut keskelle 2020-luvun geopolittista myllerrystä, jota leimaa autoritaaristen valtioiden pyrkimys horjuttaa läntisiä demokratioita. Venäläisiin toimijoihin liitetystä kyberhyökkäyksistä sekä ilmailun ja merenkulun gps-häirinnästä on tullut arkea vuoden 2022 jälkeen. Syksyllä 2023 Suomeen kohdistettiin välineellistä maahantuloa, jonka vuoksi itäraja jouduttiin sulkemaan. Myös osa Suomenlahdella ja muualla Itämerellä tapahtuneista putki- ja kaapelirikoista voi olla tahallisia.

Hybridivaikuttamisessa näkyy sama asetelma kuin Ukrainan sodassa: rauhanomaisen julkisivun takaa Kiina tukee aktiivisesti Venäjän vihamielisiä toimia

vahvistaakseen omaa kansainvälistä asemaansa. Informaatiovaikuttaminen liittyy tyypillisesti muun hybridi-vaikuttamisen kanssa. Attribuointi eli tapahtumien taustalla olevien toimijoiden osoittaminen aukottomasti on usein vaikeaa.

Suomi on toistaiseksi päässyt informaatiovaikuttamisessa vähemmällä kuin monet muut EU-maat. Tähän kartoitukseen haastateltujen asiantuntijoiden mukaan Suomea on suojannut korkea yhteiskunnallinen luottamus, medialukutaito ja vaikea kieli. Venäjän toimintaa Suomessa ovat vaikeuttaneet myös maan tiedustelupseerien karkotukset diplomaattisista edustustoista.

Lisäksi Venäjän hallinto on kohdistanut mittavia informaatiovaikuttamisen resurssejaan suurempiin demokratioihin, kuten Yhdysvaltoihin, Saksaan, Ranskaan ja Italiaan sekä itäisen Keski-Euroopan maihin ajaakseen tavoitteitaan tehokkaammin läpi. Myös Kiinan ensisijaiset vaikuttamisen kohteet ovat muualla kuin Pohjoismaissa ja pohjoismaisessa mediassa.

Nykyiseen tilanteeseen ei kuitenkaan kannata tuudittautua. Tekoälyn kehitys laajentaa entisestään autoritaaristen hallintojen kykyä levittää disinformaatiota

Kartoituksen metodologia ja rajaus

Kartoitus aloitettiin selvittämällä syksyllä 2025 tilannekuvaa avoimista lähteistä, kuten aihetta käsittelevistä tutkimuksista, raporteista ja lehtiteksteistä. Taustatöiden pohjalta kehitettiin haastattelurunko, jota sovellettiin asiantuntijoille tehtävissä haastatteluissa. Kartoituksessa sovellettiin niin kutsuja puolistrukturoituja haastatteluja.

Kartoitusta ja sen liitteitä varten haastateltiin yhteensä 20 asiantuntijaa seitsemästä eri maasta: Suomesta, Ruotsista, Norjasta, Tanskasta, Virosta, Liettuasta ja Ukrainasta. Haastateltaviin kuului informaatiovaikuttamisen johtavia asiantuntijoita, tutkijoita ja journalisteja. Neljästä pohjoismaasta ja Virosta haastateltiin kustakin vähintään kahta henkilöä.

Kartoitus rajattiin käsittelemään ensi sijassa Kiinaa ja Venäjää, sillä Euroopan ulkosuhdehallinto on määritellyt ne informaatiovaikuttamisen ja häirinnän pääasiallisiksi uhkatekijöiksi Euroopassa, eikä Suomessa ole aiemmin tehty kartoitusta siitä, mitä tämä käytännössä tarkoittaa mediatoimialalle. Suomen rinnalla kartoituksessa päätettiin tarkastella Viron, Tanskan, Ruotsin ja Norjan tilanteita siksi, että ne ovat Suomelle läheisiä EU- ja Nato-kumppaneita. Niitä yhdistävät Suomeen myös verrattain korkea yhteiskunnallinen luottamus ja vahvat demokraattiset instituutiot sekä tiivis poliittinen ja taloudellinen yhteistyö.

myös suomeksi. Samalla etenkin nuorten sukupolvien mediankäytön painopiste on siirtynyt sosiaalisen median alustoille, joissa virheellinen tai tarkoituksella harhaanjohtava informaatio leviää melko vapaasti. Esimerkiksi 18–24-vuotiaiden ikäryhmästä 53 prosenttia käyttää viikoittain TikTokia ja 23 prosenttia Telegramia.¹ 40 prosenttia suomalaisnuorista katsoo saavansa kaiken tarvitsemansa uutistiedon TikTokista.²

Aikuisten lukutaito on Suomessa OECD-maiden kärkeä, mutta tulokset laskevat yli 55-vuotiailla ja sitä vanhemmilla ikäryhmillä.³ Vaikka olemme suhteellisen vastustuskykyisiä Venäjän propagandalle, Suomessakin lisääntyvä poliittinen polarisaatio⁴ ja yhteiskunnallisen epäluottamuksen kasvu⁵ voivat altistaa väestöä sekä kotimaiselle että ulkomaiselle disinformaatiolle, jotka tyypillisesti kytkeytyvät toisiinsa. Myös yhteiskuntaan heikommin integroituneet kielelliset ja kulttuuriset vähemmistöt ovat otollisia kohderyhmiä vaikuttamiselle.

Kun kartoituksen taustahaastattelut tehtiin syksyllä 2025, Suomi ei ollut sodassa, mutta ei myöskään eletty rauhanaikaa. Uutisointia hallitsivat sota ja erilaiset hybrdivaikuttamisen ilmiöt, kuten ilmatilaloukkaukset ja todennäköisesti rahtialuksilta Nato-maiden lentokentille lennätetyt droonit. Venäjän hallinnon 2010-luvulla vahvistuneen strategisen narratiivin mukaan maa on jatkuvassa konfliktissa lännen kanssa. Tämä on näkynyt Venäjän kaiken aikaa radikaalimmissa toimintatavoissa. Olemme jo nyt Venäjän kognitiivisen sodankäynnin kohteena, halusimme tai emme. Kuten presidentti Stubb kuvasi Maanpuolustuskurssiyhdistyksen tilaisuudessa loppuvuodesta 2024, sen kohteina ovat ”meidän omat muistomme, ajatuksemme ja tunteemme”.⁶ Informaatiovaikuttaminen ja muu vihamielinen vaikuttaminen ovat tämän sodankäynnin työkaluja.⁷

¹ Uutismedia verkossa 2025, Reuters-instituutin Digital News Report: Suomen maaraportti, Tampereen yliopisto, <https://urn.fi/URN:IS-BN:978-952-03-3975-3>

² Tuomo Björkstén, ”TikTok on nuorten tärkein uutismedia, muut jäävät kauas taakse, paljastaa tutkimus”, Yle, 27.1.2025, <https://yle.fi/a/74-20139349>

³ OECD, Survey of Adults Skills 2023: Finland, 10.12.2024, <https://www.oecd.org/en/topics/literacy-skills.html>

⁴ Ilona Suojanen, Janne Lehtinen ja Arttu Saarinen, ”Tunteiden viemää: Affektiivinen polarisaatio ja sen yhteiskunnalliset vaikutukset”, Helsingin yliopisto, 2024, <http://hdl.handle.net/10138/586881>

⁵ ks. esim. ”Vajoava valtiojohto – Luottamus hallitukseen heikkenee, mutta se ei selity yksin leikkauksilla”, EVA, 20.11.2024, <https://www.eva.fi/blog/2024/11/20/vajoava-valtiojohto-luottamus-hallitukseen-heikkenee-mutta-se-ei-selity-yksin-leikkauksilla/>

⁶ ”Tasavallan presidentti Alexander Stubbin puhe Maanpuolustuskurssiyhdistyksen Max Jakobson Lecture luentosarjassa Helsingissä 11.12.2024”, Tasavallan presidentti, <https://www.presidentti.fi/tasavallan-presidentti-alexander-stubbin-puhe-maanpuolustuskurssiyhdistyksen-max-jakobson-lecture-%E2%80%91-11-12-2024/>

⁷ Institute for the Study of War, A Primer on Russian Cognitive Warfare, 30.6.2025, <https://understandingwar.org/research/cognitive-warfare/a-primer-on-russian-cognitive-warfare/>

Entities in the FIMI Architecture

Lähde: 3rd EEAS Report on Foreign Information Manipulation and Interference Threats Exposing the architecture of FIMI operations, maaliskuu 2025.

Yllä oleva Euroopan ulkosuhdehallinnon (EEAS) kokoama kaavio havainnollistaa, kuinka monista osista rakennetun mutta koordinoitun vaikuttamisen kohteena julkinen keskustelu ja tiedotusvälineet ovat EU-maissa. Venäjä ja Kiina ovat rakentaneet disinformaation tuottamiseen ja levittämiseen verkostomaisen ekosysteemin, joka koostuu useista erilaisista kanavista ja operaatioista. Euroopan ulkosuhdehallinto on jaotellut niitä neljälle eri tasolle sen perusteella, miten ne kytkeytyvät valtioon:

1. Valtion viralliset kanavat, kuten ulkoministeriö ja suurlähetystöt ulkomailla.
2. Valtion hallinnassa olevat uutiskanavat ja tietotoimistot.
3. Valtioon kytkeytyvät tiedotusvälineet ja sivustot.
4. Valtion linjaa seuraavat kanavat ja informaatio-operaatiot.

On huomionarvoista, että kuvassa tarkastellaan Venäjän ja Kiinan vaikuttamiskanavia yhdessä. Euroopan ulkosuhdehallinnon mukaan Kiinan vaikuttamisen narratiivit ja menetelmät ovat viime vuosina samankaltaistuneet Venäjän vaikuttamisen kanssa, ja Kiina pyrkii paikoin hyvinkin aggressiivisesti kontrolloimaan julkikuvaansa ulkomailla. Ukrainan sodan aikana Kiinan valtiolliset viestimet ja sosiaalisen median kanavat ovat levittäneet väitteitä Ukrainan maaperällä sijaitsevista "Yhdysvaltain biologisten aseiden laboratorioista", joilla Venäjä perusteli hyökkäystään vuonna 2022. Muissa tapauksissa venäläiset kanavat ovat toistaneet Kiinan edustustojen ja valtionmedian narratiiveja, joissa arvostellaan Venäjään kohdistuvia talouspakotteita tai EU-maita.⁸

⁸ EEAS, 1st EEAS Report on Foreign Information Manipulation and Interference Threats Towards a framework for networked defence, Februa-ry 2023, https://www.eeas.europa.eu/eeas/1st-eeas-report-foreign-information-manipulation-and-interference-threats_en

Hybridivaikuttamisen yhteydessä puhutaan sen kolmesta tasosta: **vaikuttamisen valmistelusta tai pohjustamisesta** (engl. priming), **epävakauden luomisesta** (destabilization) ja **pakottamisesta** (coercion). Kiinan arvioidaan toimivan valtaosin ensimmäisellä tasolla, jossa se vasta valmistelee vaikuttamista – niin myös Suomessa. Kiina voi kuitenkin tasoittaa tällä maaperää myöhemmille vaiheille, joissa se aiheuttaa epävakautta ja pakottaa. Siksi Kiinan vaikuttamiseen olisi tärkeää kiinnittää huomiota jo pohjustamisen vaiheessa.⁹ Näin voidaan vahvistaa myös omaa kriisinkestävyyttä.

Esimerkiksi Ukrainassa Venäjä tukeutui ennen täysmittaisen hyökkäyssodan aloittamista eritasoiseen hybridi-vaikuttamiseen jo vuosia aiemmin, 1990-luvulta saakka. Saavuttaakseen tavoitteensa se siirtyi toiminnassaan pohjustamisesta ensin epävakauden luomiseen ja lopulta pakottamiseen.¹⁰

Yhdysvaltain hallinto on vuoden 2025 aikana vetäytynyt informaatiovaikuttamisen vastaisesta työstä muun muassa sulkemalla ulkoministeriön osaston, joka seuraa Venäjän, Kiinan ja Iranin levittämää disinformaatiota. Se on lakkauttanut myös FBI:n ja kyberturvallisuusviranomaisten yksiköt, jotka puuttuvat ulkomaiseen vaikuttamiseen. Donald Trump antoi heti presidenttikautensa alkaessa määräyksen siitä, etteivät valtion virastot ja työntekijät saa rajoittaa sananvapautta, ja sosiaalisen median alustat ovat katsoneet seuraavansa tätä määrystä vähentämällä moderointia ja faktantarkistusta.¹¹

Suomessakin julkinen keskustelu tapahtuu paljolti yhdysvaltalaisilla somealustoilla, kuten Facebookissa, Instagramissa ja X:ssä, ja myös journalistinen media kilpailee huomiosta näillä alustoilla. Samalla Trumpin hallinto on vaatinut digialan sääntelyn vähentämistä myös Euroopassa ja erityisesti digipalvelusäädöksen (DSA) kumoamista. On mahdollista, että Yhdysvaltain politiikan muutokset lisäävät Venäjän ja Kiinan mahdollisuuksia vihamieliseen informaatiovaikuttamiseen Euroopassa, minkä vuoksi luomme kartoituksen lopussa lyhyen katsauksen myös Yhdysvaltojen toimintaan.

Johdantoa seuraavassa luvussa 2 käsitellään Venäjän informaatiovaikuttamista maan strategisen kulttuurin ja historian näkökulmasta. Tämän jälkeen siirrytään Venäjän nykyisen hallinnon alati kehittyviin digitaalisiin vaikuttamismenetelmiin Suomessa, muissa Pohjoismaissa ja Virossa. Luvussa 3 tarkastellaan aiemmin julkisessa keskustelussa vähemmälle huomiolle jääneen Kiinan vaikuttamista vastaavasti strategisesta ja maantieteellisestä näkökulmasta. Luvussa 4 tarkastellaan tiiviisti Yhdysvaltojen informaatiovaikuttamista EU-maissa teknologia-alustojen ja tekoälymallien omistukseen liittyvien riskien valossa. Luvussa 5 vedetään yhteen kartoituksen analyysia informaatiovaikuttamisesta poikkeusoloissa ja luvussa 6 kootaan asiantuntijahaastattelujen pohjalta suosituksia median vastatoimista informaatiovaikuttamiseen. Luvun 7 yhteenvedossa tarkastellaan kokonaisturvallisuuden kannalta tärkeää kysymystä informaatiovaikuttamisen seurannan yhteensovittamisesta viranomaisten ja tiedotusvälineiden kesken sekä tehdään suosituksia mediatoimialan omista toimista seurannan vahvistamiseksi.

Kartoituksessa on yksi liite, kaavio otsikolla ”Näin tunnistat ulkomaisen informaatiovaikuttamisen”. Sen tarkoituksena on auttaa toimittajia tunnistamaan niitä väyliä ja keinoja, joilla Kiina, Venäjä ja muut ulkovallat pyrkivät vaikuttamaan mediaan ja kansalaiskeskusteluun ulkomailla. Kaavioon on koottu myös ohjeistus siihen, miten verkkosivun taustatietoja voi tutkia turvallisesti.

⁹ Matti Puranen, ”Chinese Influence Networks in Finland: A Preliminary Case Study”, ISDP, 2022, <https://www.isdp.eu/wp-content/uploads/2022/08/ISDP-Asia-Paper-Chinese-Influence-Matti-Puranen.pdf>

¹⁰ Jungwirth R., Smith H., Willkomm E., Savolainen J., Alonso Villota M., Lebrun M., Aho A., Giannopoulos G., ”Hybrid threats: a comprehensive resilience ecosystem”, Publications Office of the European Union, Luxembourg, 2023, doi:10.2760/37899, JRC129019.

¹¹ RANE podcast series, ”What Gabbard’s ODNI Cuts Mean for Corporate Security”, 12.9.2025, <https://podcasts.apple.com/fi/podcast/what-gabbards-odni-cuts-mean-for-corporate-security/id1022071615?i=1000726563069&l=fi>

Mitä on FIMI?

FIMI (Foreign Information Manipulation and Interference) tarkoittaa ulkovaltojen informaatiovaikuttamista ja häirintää. Termi on levinnyt asiantuntija-piireissä laajalle vuoden 2021 jälkeen, kun Euroopan ulkosuhdehallinto (European External Action Service, EEAS) otti sen käyttöönsä. EEAS:n mukaan FIMI on toimintamalli, joka ”uhkaa tai voi vaikuttaa kielteisesti arvoihin, menettelyihin ja poliittisiin prosesseihin”. Tällainen toiminta on luonteeltaan tarkoituksellisesti manipuloivaa ja koordinoitua. FIMI-toimijat voivat olla valtiollisia tai ei-valtiollisia, ja niihin kuuluu tyypillisesti valtion ulkomailla toimivia asiamiehiä tai liittolaisia.

FIMI on aiemmin käännetty suomeksi raporteissa ja lehtiteksteissä esimerkiksi ”vihamieliseksi ulkopuoliseksi vaikuttamiseksi ja häirinnäksi”, ”ulkomaiseksi tiedonmanipuloinniksi ja häirinnäksi”, ”ulkomaiseksi informaatiovaikuttamiseksi” ja ”ulkomaiseksi informaatiovaikuttamiseksi ja -häirinnäksi”. Lehtiteksteissä on puhuttu myös esimerkiksi ”FIMI-syötteistä”. Vakiintunut käännöstä ei toistaiseksi ole. Tässä kartoituksessa käytämme käännoista **ulkomainen informaatiovaikuttaminen ja häirintä**.

Keskustelu, väittely, eriävät mielipiteet ja vaikuttamispyrkimykset kuuluvat demokratiaan. Ulkomaisessa informaatiovaikuttamisessa ja häirinnässä on kyse toiminnasta, joka on manipuloivaa ja koordinoitua. Vaikka disinformaatio, eli tarkoituksella levitetty virheelinen tai harhaanjohtava informaatio, on merkittävä osa FIMIä, siihen liittyy myös paljon muuta. Ulkomaisen informaatiovaikuttamisen ja häirinnän tunnusmerkkejä ovat esimerkiksi:

- informaation vääristely tai väärentäminen
- narratiivien keinotekoinen vahvistaminen epäaitojen tilien tai bottien avulla
- luotettavien tahojen identiteetin väärinkäyttö
- informaatioekosysteemien haavoittuvuuksia hyödyntävä järjestelmällinen vaikuttaminen eri alustoilla.

Informaatiovaikuttaminen ei rajoitu sanalliseen ja kuvalliseen viestintään. Myös kyberhyökkäykset voivat olla ulkomaista informaatiovaikuttamista ja häirintää. Kyberhyökkäyksiä pystytään käyttämään informaatiovaikuttamisen keinona itsessään (esim. horjuttamalla vaalien luotettavuutta kaatamalla vaalijärjestelmä). Niitä voidaan myös käyttää informaatiovaikuttamisen osana tai tukena (esim. hakkerioimalla paikallislehden sivut ja lisäämällä sinne disinformaatiota, kuten kartoituksessa kuvatussa Ghostwriter-operaatiossa). Kyberhyökkäykset voivat myös lisätä informaatiovaikuttamisen psykologisia vaikutuksia. Niillä voidaan haitata ihmisten arkea, lietsoa pelkoa ja epäluuloja, rapauttaa luottamusta eri toimijoihin sekä vaikeuttaa kansalaisten tiedonsaantia.

Usein kyberiskuilla, kuten palvelunestohyökkäyksillä, halutaan pikemminkin lähettää viesti kuin aiheuttaa todellista vahinkoa. Silloin on vaarana, että niiden merkitystä liioitellaan. Suojelupoliisin mukaan sekä Venäjä että Kiina ovat kuitenkin merkittäviä kyberuhkia Suomelle.

2. Venäjän informaatiovaikuttaminen

Venäjän informaatiovaikuttaminen liittyy maan strategiseen tavoitteeseen palauttaa Neuvostoliiton romahduksessa 1990-luvun alussa menetetty status. Venäjä on ollut satojen vuosien ajan imperialistinen suurvalta, joka on laajentunut maantieteellisesti ja alistanut muita valtioita ja kansoja Moskovan määräysvaltaan. Toisen maailmansodan voittajavaltiona ja ydinasemahtina Neuvostoliitto nousi globaaliksi supervallaksi, jonka pinta-ala kattoi kuudesosan planeetan maa-alueista. Kun Neuvostoliitto hajosi, Venäjä menetti hallinnastaan yli viisi miljoonaa neliökilometriä – noin 17 Suomen kokoista aluetta – ja lisäksi otteen satelliittivaltioistaan Itä-Euroopassa. Vuonna 2005 Vladimir Putin luonnehti Neuvostoliiton romahdusta ”vuosisadan suurimmaksi geopolittiseksi onnettomuudeksi”, jonka seurauksena 25 miljoonaa venäläistä jäi asumaan maan ulkopuolelle. Putin myös muistutti, että ”hajoaminen levisi epidemian tavoin Venäjän omalle alueelle”.¹²

Venäjä peri Neuvostoliitolta ydinaseiden ohella autoritaarisen hallintotavan ja strategisen ajattelun perinteen, joka rakentuu uhkakuvien ja voimankäytön varaan: hyökkäys käsitetään puolustukseksi Venäjän tuhoa ajavia ulkovaltoja vastaan. Venäjän strategisessa kulttuurissa länsi ja erityisesti Yhdysvallat pyrkii estämään Venäjän nousun uudelleen supervallaksi laajentuaan Naton avulla sotilaallisesti sen omaan etupiiriin. Maailma nähdään suurvaltablokkien välisen kilpailun ja konfliktien repimäksi näyttämöksi, jossa pienten valtioiden suvereniteetilla tai sääntöperustaisella järjestelmällä ei ole suurtakaan merkitystä.¹³

Poliittisten ja strategisten tavoitteiden saavuttamiseksi voidaan Venäjän strategisen ajattelun mukaan hyödyntää sotilaallisten keinojen rinnalla ei-sotilaal-

lisia keinoja, kuten informaatiovaikuttamista ja väestön protestimieliä vastustajan omalla alueella. Samalla sodan ja rauhan raja on hämärtynyt. Jatkuvan sotatilan ylläpitäminen joko mielikuvien tasolla tai sotilasoperaatioina palvelee autoritaarista hallintoa ja perustelee maan turvallisuuspalvelujen laajoja valtuuksia. Yhdysvaltalainen diplomaatti George Kennan kirjoitti jo vuonna 1947, että kuvaamalla maansa piiritetyksi linnakkeeksi Venäjän johtajat ovat oikeuttaneet omaa toimintaansa.¹⁴

Venäjän strategia perustuu etupiirijatteluun. Välittömänä tavoitteena on liittää takaisin Venäjän yhteyteen entisen Neuvostoliiton alueen maista etenkin Valko-Venäjä ja Ukraina ja vaikuttaa voimakkaasti myös muiden ”lähiulkomaiden”, kuten Georgian, Armenian, Baltian maiden ja Moldovan politiikkaan. Esimerkiksi Markku Mantila ja Jouni Mölsä arvioivat, että Venäjän valtiat lukevat imperiumin vanhana osana myös Suomen edelleen Venäjän laajempaan etupiiriin.¹⁵ Venäjän tavoitteet ovat kuitenkin kauaskantoisempia, kun se pyrkii samalla hajottamaan EU:n ja Naton yhtenäisyyttä oman autoritaarisen hallintomallinsa ja suurvaltatavoitteidensa ajamiseksi. Demokratian horjuttaminen Euroopan unioniin kuuluvissa entisissä kommunistimaissa mutta myös Yhdysvalloissa palvelee näitä tarkoituksia.

Venäläisessä strategisessa ajattelussa informaatiovaikuttamisen, erikoisjoukkojen ja muiden epätavanomaisten keinojen tarkoitus on heikentää vastustajan kykyä vastata sotilaallisesti. Hallitsemalla informaatio-tilaa pyritään mustamaalaamaan ja harhauttamaan vastustajaa, joka parhaassa tapauksessa luopuu vastatoimista kokonaan.¹⁶

¹² President Vladimir Putin, ”Annual Address to the Federal Assembly of the Russian Federation”, 25.4.2005, en.kremlin.ru

¹³ Charly Saloniemi-Pasternak, Tunteiden tulevaisuus: Keskusteluja globaalista turvallisuudesta (Helsinki: Tammi, 2025), 76–77.

¹⁴ Martti J. Kari ja Katri Pynnöniemi, ”Theory of Strategic Culture: An Analytical Framework for Russian Cyber Threat Perception.” *Journal of Strategic Studies* 46, no. 1 (2023): 56–84. doi:10.1080/01402390.2019.1663411.

¹⁵ Markku Mantila ja Jouni Mölsä, Valehtelua, vakoilua ja valtiollista vaikuttamista: Informaatiovaikuttaminen aseena Suomessa, Venäjällä ja USA:ssa (Helsinki: Docendo, 2024).

¹⁶ Valeri Gerasimov, ”Novye vyzovy trevujut pereosmyslenija form i sposobov vedenija bojevyh deistvi”, *Voenno-Promyšlennyy kurier* 2013:8; Dmitry Adamsky, ”Cross-Domain Coercion: The Current Russian Art of Strategy”, *Proliferation Papers* 54 (2015).

Harhauttamisen tai naamioinnin (ven. maskirovka) käyttö on sotilasstrategiassa keskeistä. Suorin tie voittoon aukenee, jos saavutetaan vastustajan refleksiivinen kontrolli. Se tarkoittaa yksinkertaistetusti vastapuolen päätöksenteon ohjaamista. Tavoitteeseen pyritään vaikuttamalla vastustajan tekemiin havaintoihin tilanteesta. Tätä tarkoitusta varten vastustajalle syötetään räätälöityä informaatiota, jonka se on altis ottamaan vastaan omien kognitiivisten haavoittuvuuksiensa mukaisesti. Tällöin vastustaja kuvittelee tekevänsä itsenäisiä ratkaisuja, mutta noudattaakin muualla käsikirjoitettua valmista suunnitelmaa.¹⁷

Informaatiopsykologisten menetelmien käyttö on nähty Venäjällä sotilaallisesti pienemmän osapuolen keinona voittaa länsimaat.¹⁸ Informaation ohella vihollisia horjutetaan vaalihäirinnällä ja tarvittaessa hyödyntämällä sabotaaseja, rikollisjärjestöjä tai jopa palkka-armeijoita. Sodankäyntiin turvaudutaan, jos näillä keinoilla ei saavuteta asetettuja tavoitteita, kuten Ukrainassa tapahtui.¹⁹

Venäjän epätavanomaisten menetelmien vaikutusta ei pidä liioitella, mutta niistä on hyvä olla tietoinen, kun tarkastellaan Venäjän viestintää, johon sisältyy tyypillisesti esimerkiksi uhkailua ydinaseiden käytöllä. Kylmän sodan aikana Venäjä marssitti Punaiselle torille sotilasparaateissa jättimäisten ydinohjusten lavasteita, jotka oli rakennettu vain länsimaisia tv-katsojia varten. Nyt samaa tarkoitusta palvelevat Venäjän hallinnon toistuvat uhkaukset ”punaisen viivan” ylittämisestä. Kun Tanska harkitsi vuonna 2015 tutka-aluksen lisäämistä Naton vahvuuteen, Venäjän suurlähettiläs varoitti välittömästi maan liittämisestä ydiniskujen kohdemaihin.

Disinformaatioanalyysiin erikoistuneen Ben Nimmon mukaan vihamieliset toimijat hyökkäävät tyypillisesti ”neljän D:n strategialla”, mikä tekee niiden toiminnasta ennustettavaa. Keinoja ovat **sivuuttaminen** (dismiss), **vääristely** (distort), **harhautus** (distract) ja **kauhistut-**

taminen (dismay). Jos tosiasiat eivät sovi vihamielisen toimijan narratiiviin, se turvautuu johonkin tai useampiin näistä keinoista vaikkapa loukkaamalla vastapuolta (sivuuttaminen), laskemalla liikkeelle lukuisia virheellisiä selitysmalleja tapahtumista (vääristely), syyttelemällä muita omista teoista (harhautus) tai vaientamalla pelottelun avulla (kauhistuttaminen).²⁰ Malliin on myöhemmin lisätty viideskin keino, vastustajien **jakaminen** (divide). Euroopan ulkosuhdehallinnon kartoituksen mukaan Venäjä turvautuu keinoista selkeästi eniten harhauttamiseen ja vääristelyyn. Ukrainan sodassa se tyypillisesti syyttää sotatapahtumista Ukrainaa tai Natoa sekä levittää disinformaatiota Ukrainan hallituksesta (mm. natsismiväitteet, korruptio) ja Euroopan unionista.²¹

Lukemattomien keskenään ristiriitaisten selitysmallien levittäminen on Venäjälle tyypillinen propagandatekniikka, jonka RAND-tutkimuslaitos risti vuonna 2016 ”valheiden paloletkuksi” (firehose of falsehood). Venäjä otti sen käyttöön jo Ukrainan sodan alkuvaiheessa vuonna 2014 hämärtääkseen esimerkiksi Malaysian Airlinesin matkustajakoneen putoamisen syytä Itä-Ukrainassa. Kone ammuttiin alas Venäjän armeijan ilmatorjuntaohjuksella.²²

Informaation käyttö on Venäjälle välineellistä: sen avulla maan poliittinen eliitti ja turvallisuuskoneisto manipuloivat sekä oman väestön että ulkomaisen yleisön käsityksiä tapahtumista oman asemansa ja maan suurvaltatavoitteiden vahvistamiseksi. Venäjällä tehtyjen Levada-keskuksen ja muiden tutkimuslaitosten kyselyjen mukaan huomattava osa väestöstä hyväksyy tämän toimintatavan, mikä näkyy Putinin hallinnon kannatuksena ja Ukrainan sodan hyväksyntänä. Vaikka kyselyt eivät ole totalitarismin luisuvassa valtiossa täysin luotettavia, ne kertovat silti kansan enemmistön käsityksistä, joita on ohjattu vuosikymmenien ajan valtiollisella propagandalla.²³

¹⁷ Timothy Thomas, ”Russia’s Reflexive Control Theory and the Military”, Journal of Slavic Military Studies 17 (2004).

¹⁸ Peter Pomerantsev, ”Inside the Kremlin’s hall of mirrors”, The Guardian, 9.4.2015, <https://www.theguardian.com/news/2015/apr/09/kremlin-hall-of-mirrors-military-information-psychology>

¹⁹ Saloniemi-Pasternak 2025, 78.

²⁰ The 4D Model of Disinformation Campaigns, University of Michigan, <https://online.umich.edu/teach-outs/disinformation-misinformation-and-fake-news-teach-out/lessons/4d-model-disinformation-campaigns/>

²¹ EEAS 2023.

²² Christopher Paul ja Miriam Matthews, ”The Russian ‘Firehose of Falsehood’ Propaganda Model”, RAND, 11.7.2016, <https://www.rand.org/pubs/perspectives/PE198.html>

²³ Levada-Center, <https://www.levada.ru/en/ratings/>; Arkady Ostrovsky, The Invention of Russia: From Gorbachev’s Freedom to Putin’s War (New York: Viking, 2015), 322.

Doppelgänger

Doppelgänger (kaksoisolento) – tai toiselta nimeltään Recent Reliable News – on digitaaliseen disinformaatioon erikoistuneen Social Design Agency (SDA) operaatio, jossa sosiaaliseen mediaan, etenkin Facebookiin ja X:ään, syötetään valheellisia ”uutisia”, jotka muistuttavat kunkin kohdemaan aitoja uutislähteitä. SDA on Venäjän presidentinhallinnon ohjauksessa.

Doppelgängerissä on levitetty esimerkiksi saksalaisen Der Spiegelin, ranskalaisen Le Monden ja virolaisen Delfin nimissä tehtyjä väärennettyjä uutisia. Kampanjan tärkeimpiä kohdemaita ovat Saksa, Ranska, Ukraina, Latvia, Italia, Britannia, Yhdysvallat ja Puola. Tutkijat kiinnittivät siihen ensimmäisen kerran huomiota vuonna 2022.¹

Doppelgänger on saanut valtavasti huomiota laajuutensa vuoksi, mutta Ruotsin psykologisen puolustuksen virasto on kyseenalaistanut sen, onko Doppelgänger lopulta erillinen ”kampanja”, vai käytetäänkö tällaisia ”peilisivustoja” pikemminkin yhtenä mekanismina muiden disinformaatiotaktiikoiden joukossa.²

¹ What is the Doppelgänger operation? List of resources, EU Disinfo Lab, katsottu 22.10.2025 <https://www.disinfo.eu/doppelganger-operation/>

² James Pamment, Darejan Tsursumia, Beyond Operation Doppelgänger: A Capability Assessment of the Social Design Agency, Psychological Defence Agency, 2025, <https://mpf.se/psychological-defence-agency/publications/archive/2025-05-15-beyond-operation-doppelganger-a-capability-assessment-of-the-social-design-agency>

Bolševikkien agitaatiosta digiaikaan

Venäjän sisäisellä propagandalla ja ulkomaihin kohdistuvalla informaatiovaikuttamisella on yli satavuotinen perinne, joka ulottuu Leninin 1900-luvun alun kirjoituksiin ja Neuvostoliiton turvallisuuspalvelujen menetelmiin, kuten väestön agitointiin, poliittisten levottomuuksien organisointiin, sensuuriin, mustamaalaamiseen ja peiteoperaatioihin. Vallankumoukselliset bolševikit katsoivat, että tunteiden manipulointi salaliittoteorioilla, valeuutisilla ja kuvitteellisilla tapahtumilla olivat sallittuja keinoja väestön johdattelussa oikean aatteen pariin.²⁴ Puna-armeijan vieraiden kielten instituutissa Moskovassa ulkomaille suunnatun spetspropagandan eli ”erikoispropagandan” opetus aloitettiin erityisesti sotilastiedustelu GRU:n upseereille toisen maailmansodan aikana vuonna 1942. Neuvostoliitossa menetelmiä kehitettiin myöhemmin elektronisen sodankäynnin piirissä.

Nykyisen Venäjän valtiollisessa strategiassa median välityksellä levitetty propaganda ja disinformaatio ovat olleet keskeisellä sijalla vuosituhaten vaihteesta saakka. Venäjän presidentinhallinto laati suunnitelman propagandan käytöstä vallan keskittämisessä jo ennen

Vladimir Putinin valtaannousua vuonna 2000. Putinin hallinto otti keskeiset kotimaiset televisiokanavat hallintaansa 2000-luvun alussa, jota seurasi informaatiovaikuttamisen käynnistäminen ”lähiulkomailla” eli entisen Neuvostoliiton alueella.²⁵

Venäjän ulkomainen vaalivaikuttaminen sai uuden sysäyksen Ukrainan vuoden 2004 presidentinvaalien ja niin kutsutun oranssin vallankumouksen jälkeen. Venäjä tuki vaaleissa ukrainalaisten välikäsien kautta Viktor Janukovyťšia, jolla oli vahvat siteet venäjänkieliseen Itä-Ukrainaan. Kesken vaalikamppailun tämän länsimielinen vastustaja Viktor Juštšenko sairastui yllättäen vakavasti ja kiidätettiin Wieniin hoidettavaksi. Amsterdamilaisen yliopiston laboratorioon lähetetystä näytteestä mitattiin suuri pitoisuus dioksiinimyrkkyä. Kun Janukovyťš julistautui vaalien voittajaksi, ukrainalaiset lähtivät kaduille ja vaativat vilpilliseksi epäiltyjen vaalien uusintaa.²⁶ Länsimielinen Juštšenko lopulta voitti selvästi joulukuussa 2004 järjestetyn uusinta-vaalin, mutta Putin on palannut sen jälkeen lukuisia kertoja puheissaan ”värivallankumouksiin” vaarallisena poliittisena kehityksenä, joka Venäjän tulee torjua.

²⁴ Marcel van Herpen, Putin's Propaganda Machine: Soft Power and Russian Foreign Policy (New York, London: Rowman & Littlefield, 2016), 2–3.

²⁵ Karen Dawisha, Putin's Kleptocracy: Who Owns Russia? (New York: Simon & Schuster, 2014).

²⁶ Erin Trough Hofmann, ”Fraud or Fairytales: Russia and Ukraine's Electoral Experiences”, Wilson Center 7.7.2011, <https://www.wilsoncenter.org/publication/fraud-or-fairytales-russia-and-ukraines-electoral-experiences>

Ukrainan tapahtumien jälkeen Venäjän presidentinhallinnon keskeinen neuvonantaja Vladislav Surkov kokosi Naši-nuorisojärjestön iskostamaan kansallismielisiä arvoja venäläisnuoriin. Liike esiintyi antifasistisena, mutta keskittyi mustamaalaamaan poliittisia vastustajia, kuten Georgian presidentti Mikheil Saakašvilia tai Ukrainan Viktor Juštšenkoa. Keväällä 2007 Naši-nuoret saartoivat viikon ajan Viron suurlähetystöä Moskovassa. Levittämässään julisteissa Naši-nuoret esittelivät Viron presidentin Toomas Hendrik Ilveksen SS-upseerin puvussa.²⁷

Viroa vastaan myös kohdistettiin tietoverkkojen hakke-
routia ja laajoja palvelunestohyökkäyksiä. Datahyök-
käysten alkuperä viittasi Venäjälle, vaikka hyökkäyksiin
oli valjastettu huonosti suojattuja tietokoneita 178
maasta. Virolaiset tietoturvallisuuden asiantuntijat
jäljittivät ainakin yhden hyökkäykseen käytetyn tieto-
koneen IP-osoitteen Venäjän presidentinhallinnon
työntekijälle.²⁸ Painostus liittyi kiistaan Tallinnan
neuvostoaikaisen Pronssisoturipatsaan siirrosta. Sen
tarkoituksena saattoi olla Baltian venäjänkielisten
"maanmiesten" aatteellinen herättely ja Viron yhte-
näisyyden murentaminen. Viro ei kuitenkaan taipunut
kiistassa, ja Tallinnaan perustettiin seuraavana vuonna
Naton kybersodankäynnin keskus. Vuoden 2008 Geor-
gian sodassa Venäjä kuitenkin jatkoi luomansa infor-
maatiovaikuttamisen repertuaarin käyttöä. Maan
propagandassa presidentti Saakašvilistä maalattiin
Hitlerin perillinen, joka oli käynnistänyt kansanmurhan
Etelä-Ossetiassa.²⁹

Vuonna 2005 perustettu Russia Today -televisiokanava
käynnisti Venäjän media-arsenaalin maailmanlaajuisen
laajentumisen. Yksistään Washingtonissa kanavalla
työskenteli sata työntekijää, ja se ohitti Yhdysvalloissa
2000-luvun lopussa katsojaluvuissa Al Jazeera, France
24:n ja Deutsche Wellen. Alkuperäistä englanninkielistä
ohjelmaa täydennettiin vuosina 2007–2017 arabian-,
espanjan-, saksan- ja ranskankielisillä lähetyksillä. RT:n
strategiana oli kasvattaa miljoonayleisöjä eri puolilla
maailmaa, jotta niihin voisi kriittisissä tilanteissa
kohdistaa oikein muotoiltua propagandaa.

Yhdysvalloissa RT tarjosi 2010-luvun taitteen jälkeen
runsaasti ruutuaikaa esimerkiksi 9/11-salaliittoteoree-
tikoille, Euroopassa laittaoikeiston EU-kriittisille äänille,
kuten Hollannin vapauspuolueen johtajalle Geert
Wildersille ja Venäjä-mieliselle puolalaiselle "geopo-
litiikan asiantuntijalle" Mateusz Piskorskille, joka tuki
Putinin hallinnon politiikkaa valevaalitarkkailijana
Vuoristo-Karabahissa, Etelä-Ossetiassa ja muissa jääty-
neissä konflikteissa. Saksan- ja ranskankieliset lähe-
tykset aloitettiin Krimin miehityksen jälkeen kahden
suuren EU-maan julkisen mielipiteen muokkaamiseksi.³⁰

RT:tä täydensivät 2014 perustettu Sputnik-sivustojen
verkosto ja valtion aiempaa tiukempaan hallintaan
ottama uutistoimisto RIA Novosti. Ne liitettiin valtion
Rossija Segodnja -mediakonserniin, jonka pääjohtajaksi
nimitettiin ykköskanavan aggressiivisista puheistaan
tunnettu juontaja Dmitri Kiseljov. Hänen mukaansa
Sputnik-palvelun tehtävänä oli taistella maailmalle
syötettyä "aggressiivista propagandaa vastaan" ja
tarjota "vaihtoehtoinen kuva maailmasta."³¹ Venäjän
mediapalveluista on tullut propagandan työkaluja,
jotka maa on valjastanut osaksi informaatiovaikut-
tamista. RT:n päätoimittajan Margarita Simonjanin
sanoin kanava pystyy "käymään informaatiovastausta
länsimailmaa vastaan" hyödyntämällä "informaatiota
aseena". Helmikuussa 2022 Ukraina alkaneen suur-
hyökkäyksen jälkeen Euroopan unioni kielsi alueellaan
RT:n ja Sputnikin toiminnan ja uutistoimisto Reuters
lakkasi tarjoamasta Venäjän valtion uutistoimiston
TASSin sisältöjä asiakkailleen.³² Venäjä on kuitenkin
keksinyt monia keinoja kiertää pakotteita ja jatkaa vies-
tiensä levittämistä.

²⁷ Mihail Zygar, Putinin sisäpiiri: Nyky-Venäjän lyhyt historia (Helsinki: Otava, 2016).

²⁸ Minna Kurki, "Viron nettihyökkäys oli harvinaisen laaja", Helsingin Sanomat, 2.6.2007.

²⁹ Joonas Pörsti, Propagandan lumo: Sata vuotta mielten hallintaa (Helsinki: Teos, 2017), 266–270

³⁰ Van Herpen, 70–77.

³¹ "Russia Challenges West With Sputnik Media Launch", Radio Free Europe / Radio Liberty, 11.11.2014, <https://www.rferl.org/a/russia-challenges-west-with-sputnik/26685484.html>

³² "The Kremlin's weapons of deception: 7 things you need to know about RT and Sputnik", EUvsDisinfo, 4.3.2022, <https://euvsdisinfo.eu/the-kremlins-weapons-of-deception-7-things-you-need-to-know-about-rt-sputnik/> ja "Reuters removes TASS Russian news agency from its content marketplace", Reuters, 23.3.2022, <https://www.reuters.com/business/media-telecom/reuters-removes-tass-russian-news-agency-its-content-marketplace-2022-03-23/>

TikTokin feikkitilit

Ukraina ja sitä tukeviin Euroopan maihin kohdistui vuonna 2023 vaikuttamisoperaatio, jossa venäläiset perustivat tuhansia TikTok-valetilejä levittämään perättömiä väitteitä ukrainalaisviranomaisien ja johtavien poliitikoiden, kuten presidentti Volodymyr Zelenskyin ja puolustusministeri Oleksi Reznikovin korruptiosta. Tileillä julkaistuissa videoissa väitettiin Ukrainan johtajien ostavan luksuskiinteistöjä itselleen tai lähipiirilleen Ranskasta ja Espanjasta, vaikka maa on sodassa.

Videoissa yhdistettiin ulkomaisista kiinteistönläilypalveluista varastettuja todellisia kuvia ja videoita tekoälyllä tuotettuun ääneen mahdollisimman suuren vaikutuksen luomiseksi. TikTok kertoi poistaneensa yli 12 000 operaatioon liitettyä feikkitiliä sen jälkeen, kun sitä tutkineet BBC:n toimittajat ottivat yhteyttä palveluun. Samalla TikTok vahvisti, että tileillä oli yhteys Venäjän propagandakoneistoon. Myös jotkut operaation piirteet, kuten videoilla esiintyneiden nimien virheellinen translitterointi, olivat jo aiemmin viitanneet venäläisiin tekijöihin.¹

¹ "Massive Russian influence operation on TikTok and beyond", Eu Disinfo Lab, webinaari, julkaistu 5.3.2024 <https://www.disinfo.eu/outreach/our-webinars/massive-russian-influence-operation-on-tiktok-and-beyond/>

Disinformaatiota kaikilla kanavilla

Strategiansa mukaisesti Venäjä hyödyntää kaikkia mahdollisia kanavia omien narratiivien levittämiseen. Perinteisen median ohella näitä tarjoavat kansainväliset konferenssit, diplomatia ja talousyhteistyö. Hyvä esimerkki diplomatian hyödyntämisestä disinformaation levittämiseen on Venäjän suurlähettilään Sergei Beljajevin haastattelu Ruotsin televisiossa syyskuussa 2025. Puolituntisessa haastattelussa Beljajev pääsi vapaasti toistelemaan Venäjän väitteitä Ukrainan sodan "juurisyistä" ja sodan alkamisesta vuonna 2014 "vallankaappauksella" ja "Ukrainan joukkojen hyökkäyksellä asevoimin Donbassin asukkaita vastaan". Venäjä on levittänyt haastattelua sen jälkeen laajasti diplomaattisilla kanavillaan ja sosiaalisessa mediassa.

Venäjä käyttää propagandassaan lisäksi PR-toimistojen palveluja, lietsoo polarisaatiota sosiaalisen median ryhmien avulla, rahoittaa tai tukee epäsuorasti ulkomaisia vaihtoehtomediaa ja veljelee etenkin laitaosakeiston ja laitavasemmiston populististen puolueiden kanssa.

Euroopassa monet eurokriittiset, maahanmuuton vastaiset ja islaminvastaiset sekä autoritaarisuutta ihannoivat poliittiset liikkeet tekivät vuoteen 2022 saakka läheistä yhteistyötä Venäjän hallinnon kanssa.

Venäjän politiikkaa ovat myötäilleet yksittäiset puolueet esimerkiksi Saksassa, Unkarissa, Italiassa, Itävallassa, Hollannissa, Ranskassa, Slovakiassa, Latviassa ja Liettuaissa. Vuonna 2014 Marine Le Penin johtaman Ranskan Kansallisen liittouman edustajia osallistui Krimin valtauksen legitimointiin vieraillemalla niemimaalla valedaalitarkkailijoina, ja puolue sai sen vastapainoksi lähes kymmenen miljoonan euron rahoituksen Kremlin lähellä olevalta First Czech-Russian Bankilta.³³ Osa puolueista, kuten Unkarin Fidesz, on jatkanut Putinin hallinnon viestien toistamista ja avointa yhteistyötä Venäjän kanssa myös täysimittaisen sodan aikana.

Krimin miehityksen jälkeen Kremlin propagandaa levittäviä uusia vastamedioita syntyi ympäri Eurooppaa kuin sieninä sateella. Pelkästään Tšekissä ja Slovakiassa niitä perustettiin Legatum-instituutin tutkijan Anton Šehovtsovin mukaan noin 80. Esimerkiksi venäläismielinen tšekkiläinen AE News julkaisi juttuja "Yhdysvaltojen ja juutalaisten salaliitosta" sekä vuodesta 2014 alkaen myös "Ukrainan fasistihallinnosta". Facebookin kautta artikkeleita levisi myös Suomeen. Saksassa Venäjän taakse on ryhtynyt äärioikeistolainen ja islaminvastainen Compact Online,³⁴ Ruotsissa Fria Tider.³⁵

³³ Cynthia Kroet, "Marine Le Pen asked to repay €9 million bank loan: reports", Politico, 4.1.2017, <https://www.politico.eu/article/marine-le-pen-asked-to-repay-e9-million-bank-loan-reports-czech-russian/>

³⁴ Kaarina Vainio, "Totuus häviää verkossa", Ulkopolitiikka 53:4 (2016).

³⁵ Martin Kragh ja Sebastian Åsberg, "Russia's strategy for influence through public diplomacy and active measures: the Swedish case", The Journal of Strategic Studies, 2017 <http://dx.doi.org/10.1080/01402390.2016.1273830>

Venäläismieliselle slovakialaiselle Zem & Vek -lehdelle antamassaan haastattelussa Venäjän nykyinen Suomen-suurlähettiläs Pavel Kuznetsov kaavaili vuonna 2017, että Venäjän tulisi palata neuvostoaikaiseen toimintamalliin, jossa se jakaa rahaa länsimaissa toimiville julkaisuille omien tavoitteidensa edistämiseksi. Lehti ei tuolloin julkaissut kommenttia, mutta nauha vuodettiin sittemmin julkisuuteen.³⁶

Myös suomalaiset vastamediat ovat julkaisseet ja levittäneet Venäjän RT- ja Sputnik-sivustojen tiedotteita ja sisältöä. Näitä ovat Extrauutiset.com, Kansalainen.fi, Nettiutiset.fi ja Nykysuomi.com. Selkeimmin Venäjän propagandan äänitorveksi ovat asemoituneet jo lakkautettu Vastavalkea.fi ja erityisesti MV-lehti, etenkin sen jälkeen kun Janus Putkonen perusti julkaisun uudelleen 2019 nimellä Uusi MV-Media. Putkonen työskenteli aiemmin niin kutsutun Donetskien kansantasavallan DONi-uutistoimiston päätoimittajana. Kuten aihepiiriä tutkinut Teemu Oivo huomauttaa, vastamedioita motivoi tyypillisesti valtamedian vastustaminen. Näin ne voivat päätyä levittämään vieraan vallan disinformaatiota, koska liittoutuvat vallitsevan yhteiskuntamallin kumoamiseksi ”vihollisen vihollisen” kanssa.³⁷

Suomessa avoimen Venäjä-mieliset ryhmät ovat kuitenkin pieniä verrattuna esimerkiksi Saksaan tai Itävaltaan, joissa laitoikeisto on tehnyt laajasti yhteistyötä Venäjän kanssa. Suomessa nämä ryhmät koostuvat vuonna 2022 perustetun Naapuriseurain, venäläistaustaisten maahanmuuttajien Aleksanteriliiton ja pienpuolue Vapauden liiton kaltaisista toimijoista.

Syksyllä 2025 verkossa kerättiin kansalaisadressia ”Suomen ja Venäjän hyvien naapurusuhteiden palauttamiseksi”.³⁸ Adressiin kertyneissä sadoissa kommentteissa syyteltiin Natoa, Euroopan unionia ja Suomen hallitusta vihollisuuksien ylläpitämisestä Venäjän kanssa. Ensimmäisten allekirjoittajien joukossa oli Vapauden liiton entisiä eduskuntavaaliehdokkaita.

Naapuriseurain puheenjohtaja on entinen päätoimittaja. Lisäksi seurain hallitukseen kuuluu kaksi entistä kansanedustajaa. Julkisissa puheenvuoroissa on toistettu Venäjän disinformaatiota, jonka mukaan Naton kouluttamat Ukrainan joukot aloittivat sodan Venäjää vastaan vuonna 2022.³⁹

Nuoremman polven Venäjä-mielisistä vaikuttajista on saanut näkyvyyttä esimerkiksi eräs entinen Euroopan parlamentissa toiminut neuvonantaja⁴⁰ sekä eräs itäsuomalainen kunnanvaltuutettu.⁴¹

Venäjä hyödyntää narratiiviansa levittämisessä historiallisia ja kulttuurisia yhteyksiä useisiin Euroopan maihin, kuten entisiin kommunistimaihin ja Suomeen, joka rakensi toisen maailmansodan päätyttyä läheiset poliittiset ja taloudelliset suhteet Neuvostoliittoon. Myös Länsi-Saksa liennytti sosiaalidemokraattisen liittokanslerin Willy Brandtin johdolla suhteita itään 1970-luvun alusta alkaen. Samanlainen ajattelu keskinäiseen sopimiseen ja läheisiin taloussuhteisiin perustuvasta yhteisymmärryksestä ohjasi useiden Euroopan valtioiden suhteita Venäjään vielä 2020-luvun alkuvuosina. Niiden rinnalla Venäjä on rummuttanut konservatiivisia arvoja, myyttä Venäjästä kristinuskon työssijana ja normaalien perhearvojen vaalijana ”Geiropain” eli degeneroituvan Euroopan naapurissa.

Venäjää myötäileviä EU-alueen poliittisia ryhmiä ei voisi niputtaa helposti yhteen. Ne koostuvat kansallismielisen ja eurokriittisen laitoikeiston ja laitavasemmistolaisten ohella muun muassa kylmän sodan aikaista maailmanjärjestystä nostalgisoivista konservatiiveista, uusfasisteista ja Yhdysvaltain imperialismiin vastustajista. Keskeisiä ovat myös ulkomailla asuvat venäläistaustaiset vähemmistöt, jotka ovat erityisen suuria Baltian maissa. Venäjänkieliset ovat Suomesakin selvästi suurin vieraskielinen ryhmä ja kooltaan huomattavia myös Saksassa ja Ranskassa.

³⁶ Arja Paananen, ”Kommentti: Julki vuodettu nauha avaa Venäjän uuden Suomen-suurlähettilään ajattelua – palaavatko ’kotivenäläiset?’” *Ilta-Sanomat*, 7.10.2017, <https://www.is.fi/kotimaa/art-2000005398624.html>

³⁷ Teemu Oivo, ”Kremlin ’vapaan sanan’ saattajat? Suomalaiset verkkomediat kansainvälisen uutisvirran portilla”, *Media & viestintä* 44 (2021): 2, <https://journal.fi/mediaviestinta/article/view/109862>

³⁸ Vetoamus Suomen ja Venäjän hyvien naapurusuhteiden palauttamiseksi, *Adressit.com*, https://www.adressit.com/vetoamus_suomen_ja_venajan_hyvien_naapurusuhteiden_palauttamiseksi_petition_for_aterupprattandet_av_god_grannsamja_petition_for_restoring_good?a=589900

³⁹ Mikko Marttinen, ”Ystävyyttä Venäjän kanssa vaaliva Naapuriseura juhli kosteita pikkujouluja Tehtaankadulla – mukana nimekkäitä vaikuttajia”, *Ilta-Sanomat* 4.12.2024, <https://www.is.fi/kotimaa/art-2000010880821.html>

⁴⁰ Mikael Shepelenko, ”Entinen perussuomalaisten vaikuttaja sotkeutunut Venäjän vaikuttamisoperaatioon”, *Ilta-lehti* 24.4.2025, <https://www.iltalehti.fi/ulkomaat/a/c8c4b086-60e1-4d20-afb1-e577bfd605fc>

⁴¹ Elli Sormunen, ”Etyj-kokouksessa valtuutetun kaulalätkässä luki Lapteenrannan kaupunki – kaupunginjohtaja harkitsee vakavia toimia”, *Yle* 1.8.2025, <https://yle.fi/a/74-20175511>

Toimittajien häirintä ja painostus

Venäjän informaatiovaikuttamisen keinovalikoimaan kuuluu suoraan toimittajiin kohdistuva häirintä ja pelottelu. Tyypillisesti häirintään osallistuvat Venäjää tukevat kotimaiset toimijat, somevaikuttajat ja -kanavat, jolloin jää epäselväksi, onko ahdistelijoilla kytköksiä esimerkiksi Venäjän turvallisuuspalveluihin.

Häirintä voi olla pitkäkestoista ja monikanavaista, jolloin siihen yhdistyvät verkkohäirintä trollaamisen, somen valeprofiilien ja bottien avulla, mustamaalaaminen ja kunnianloukkaukset sekä pelottelu. Keinoja ovat suorat uhkaukset, jotka kohdistuvat pahimmillaan henkeen ja terveyteen, tekniset hyökkäykset (sähköpostitulvat, tietomurrot) ja doksaus. Sillä tarkoitetaan henkilötietojen ja valokuvien tai esimerkiksi terveyteen, työhön, perheenjäseniin, opintoihin, työhistoriaan ja talouteen liittyvien tietojen kaivamista esiin ja julkaisemista vahingoittamistarkoituksessa. Häirinnän tavoitteita ovat toimittajien pelottelu ja vaientaminen itsesensuurin avulla, uskottavuuden heikentäminen ja yleisen medialuottamuksen murentaminen.

Kansainvälisesti tunnetuimpia tapauksia on Ylen toimittajaan **Jessikka Aroon** kohdistunut häirintä vuosina 2014–2018. Aroon kohdistui mustamaalaamista, uhkauksia, joukkoistettua maalittamista, doksaamista ja tekaistujen väitteiden levittämistä. Ensi vaiheessa vuonna 2014 Johan Bäckman väitti venäläisellä uutis-sivustolla Aron avustavan länsimaiden salaisia palveluita. Korkein oikeus tuomitsi Bäckmanin vuonna 2022 Aron toistuvasta ja pitkäaikaisesta vainoamisesta sekä yksityiselämän ja toimittajan työn häirinnästä. Tapauksessa tuomittiin huomattaviin korvauksiin myös MV-lehden päätoimittaja Ilja Janitskin ja teologian tohtori Juha Molari.

Aron vainoaminen nousi kansainväliseksi uutisaiheeksi esimerkkinä Putinin Venäjän informaatio sodan ulottumisesta ulkomaille. Suomessa se vaikutti valtioneuvoston selvitystyöhön järjestelmällisestä häirinnästä ja maalittamisesta. Lisäksi se nosti esiin viranomaistoimien tarpeen uhrien suojaamiseksi sekä maalittamista koskevan ohjeistuksen kehittämiseksi.

Maaliskuussa 2024 Ylen toimittajat **Annvi Gardberg** ja **Petri Jääskeläinen** altistuivat verkkohäirinnälle kirjoitettuaan Telegramin *Uutishuone*-kanavasta. Toimittajat onnistuivat jäljittämään kanavaa ylläpitävän suomalaisen miehen ja kertoivat tämän toimivan vapaaehtoisena maanpuolustuskouluttajana. Sen jälkeen heidän sometileilleen yritettiin murtautua, heidän nimissään kirjauduttiin kryptovaluuttapalveluihin ja pornosivuille sekä tehtiin tuotteiden ja palveluiden tilauksia. Jääskeläisen oman arvion perusteella tekijät eivät olleet ulkomaalaisia vaan kytkeytyivät Venäjä-mieliseen Telegram-ryhmään.¹

Ruotsissa vastaavan häirinnän kohteeksi joutui vuonna 2015 toimittaja **Patrik Oksanen**, joka kirjoitti *Hudiksvalls Tidning* -lehteen turvallisuuspolitiikasta ja Venäjän informaatiovaikuttamisesta. Häirintään osallistui äärioikeistolaisten ja äärivasemmistolaisten aktivistien ohella Venäjän suurlähetystöön läheisesti linkittynyt ruotsinvenäläisten Facebook-ryhmä.

Virossa vuoden 2023 lopulla Delfi-uutisportaalin venäjänkielisen sivuston päätoimittajan **Andrej Šumakovin** auto vandalisoitiin. Samana päivänä vandalisoitiin myös Viron sisäministerin auto. Viron sisäisen turvallisuuspalvelun mukaan iskujen tekijöinä oli virolaisia, venäläisiä sekä kaksoiskansalaisia, jotka olivat Venäjän erikoisjoukkojen värväämiä.

¹ Nina Erho, "Toimittajat joutuivat häirinnän kohteeksi kirjoitettuaan venäjämielisestä Telegram-kanavasta – tietomurtoyrityksiä, sähköpostitulva ja tilejä pornosivustoille", Journalisti 29.4.2024, <https://journalisti.fi/artikkelit/2024/04/toimittajat-joutuivat-hairinnan-kohteeksi-kirjoitettuaan-venajamielisesta-telegram-kanavasta-tietomurtoyrityksia-sahkopostitulva-ja-tileja-pornosivustoille/>

Norja: Tappouhkauksia Ukrainan tukijoille

Norjassa faktantarkistuspalvelu Faktisk raportoi syyskuussa 2024 laajasta Ukrainan tukijoihin kohdistuneesta häirinnästä ja pelottelusta, jota on organisoitu Telegram-kanavilla. Maalittamisen kohteeksi on joutunut ainakin 40 Ukrainan avustustyöhön osallistunutta tai Ukrainassa taistellutta vapaaehtoista. Joukossa on poliitikoita, liikemiehiä ja esimerkiksi Norjan entinen Ukrainan-suurlähettiläs Olav Berstad, mutta ei tiettävästi toimittajia. Kohteiden henkilötietoja kuten sosiaaliturvatunnuksia tai passitietoja on levitetty, ja heihin on kohdistettu maalittamisen jälkeen vihapuhetta ja tappouhkauksia myös suorilla viesteillä tai puhelimitse. Naisiin kohdistuneissa uhkauksissa on julkaistu tietoja myös heidän lapsistaan.¹

Useat häirinnän kohteeksi joutuneet ovat kertoneet lopettaneensa sen seurauksena Ukrainan avustamisen ja sodan kommentoinnin julkisesti – eräs haastateltava jopa muuttaneensa toiseen osoitteeseen. Faktiskin tietojen mukaan ulkomaiden kansalaisten häirintään keskittyneet Telegram-ryhmät JokerDPR, Project Nemesis ja nemeZ1da_ru tekevät yhteistyötä venäläisten hakkeriryhmien kanssa. Verkkosivuilla on IP-osoitteiden perusteella myös yhteyksiä Venäjän puolustusministeriöön, muihin viranomaisiin ja Wagner-ryhmään.

Yksityishenkilöt ovat jääneet uhkailutapauksissa vaille suojaa, sillä Norjan poliisin turvallisuuspalvelu on vastuussa vain virkamiesten turvallisuudesta. Asevoimien kyberturvallisuuskeskus (CSS) taas vastaa digitaalisten uhkien havaitsemisesta ja analysoinnista, mutta keskittyy asevoimien toimintaan ja asevoimien tieto- ja viestintäjärjestelmiin.² Julki tullut tapaus on kuitenkin kasvattanut Norjassa myös eri viranomaisten tietoisuutta vihamielisestä vaikuttamisesta.

¹ Silje Forsund, Kajsas Garmann Lønrusten & Ina-Kristin Lindin, ”Russiske Telegram-kanaler: Over 40 nordmenn navngitt og hånet”, Faktisk.no, 25.09.2024, <https://www.faktisk.no/artikkel/russiske-telegram-kanaler-over-40-nordmenn-navngitt-og-hanet/100202>

² Silje Forslund & Kajsas Garmann Lønrusten, ”Myndighetene mangler oversikt over cybertrusler”, Faktisk.no, 27.9.2024, <https://www.faktisk.no/artikkel/myndighetene-mangler-oversikt-over-cybertrusler/102463>

Digitaaliset työkalut käytössä

Venäjä aloitti omien kansalaistensa järjestelmällisen mielipiteiden muokkaamisen trollitehtaiden avulla syksyllä 2013 sen jälkeen, kun venäläiset olivat nousseet protestoimaan korruptiota ja vilpillisiä vaaleja ja vaatimaan demokratiaa Moskovan Bolotnajan aukiolla ja muissa suurissa kaupungeissa vuosina 2011–2012. Toimintamalli ei ollut kuitenkaan uusi. Riippumattomat venäläiset toimittajat olivat havainnoineet trolleamiseen viittaavia muutoksia internet-palstojen keskustelussa jo 2000-luvun alussa.⁴²

Verkkopropagandaan erikoistuneeseen ja oligarkki Jevgeni Prigožinin johtamaan Internet Research Agencyyn palkattiin vuoteen 2015 mennessä 300 työntekijää. Pian operaatiota laajennettiin ulkomaille, ja verkkokeskusteluja epäautenttisilla viesteillä manipuloivia trolleja palkattiin myös esimerkiksi Saksaan. 2010-luvun puolivälistä asti Venäjä on pyrkinyt vaikuttamaan sosiaalisen median välityksellä levitettyä disinformaatiolla demokraattisiin prosesseihin ja horjuttamaan yhteiskunnallista vakautta erityisesti Yhdysvalloissa, Saksassa, Ranskassa, Italiassa ja muissa suurissa EU:n jäsenmaissa mutta myös pienemmissä EU-maissa.

Laajamittaisen hyökkäyssodan käynnistyttyä Ukrainaan 2022 Venäjän informaatio-operaatiot ovat laajentuneet entisestään. Niistä vastaa presidentinhallintoon läheisesti kytkeytyvä verkosto valtiollisia ja yksityisiä toimijoita,⁴³ jonka keskeisin yksikkö on Ilja Gambašidzen omistama SDA (Social Design Agency), useiden satojen miljoonien eurojen vuosibudjettia käyttävä teknologiayritys, joka tunnetaan myös nimellä Structura. SDA/Structura on rakentanut esimerkiksi Doppelgänger-operaation, jossa eurooppalaisten valtaalehtien näköisiä valeuutissivuja on levitetty laajasti sosiaalisessa mediassa. SDA on operaatioillaan iskostanut Venäjän narratiiveja läntiselle yleisölle: Ukrainan sotilaallinen tukeminen on turhaa ja kallista, ukrainalaiset ovat barbaarisia natsseja ja Venäjän vastaiset pakotteet hyödyttömiä. SDA on myös osallistunut vaalikeskustelun manipulointiin ja häirintään useissa maissa.⁴⁴

Yhdysvaltojen liittovaltion poliisin FBI:n vuonna 2024 julkaisemien tietojen mukaan SDA:n tarkkailussa ja seurannassa on sosiaalisessa mediassa 2800 vaikuttajaa ja poliitikkoa 81 maassa, ja yritys levittää disinformaatiota myös Suomessa.⁴⁵ EU lisäsi yrityksen pakotelistalleen joulukuussa 2024.

Venäjä testaa vaikuttamisessa jatkuvasti uusia digitaalisia menetelmiä, kuten somemainontaa, tekoälyn hyödyntämistä sekä konfliktien ja polarisaation lietsoamista influenssereiden ja vastamedioiden avulla. Venäjä on hyödyntänyt informaatio-operaatioissaan esimerkiksi sanomalehtien kommenttipalstoja. Vuonna 2021 raportoidussa operaatiossa Venäjän trollit jättivät koordinoitusti muun muassa *Daily Mailin*, *Le Figaron*, *Der Spiegelin* ja *Washington Postin* juttujen kommenttiosioihin venäjämielisiä ja lännenvastaisia kommentteja, joita muut trollit kävivät tukemassa tykkäyksillään. Tämän jälkeen Venäjän valtionmediat otsikoivat uutisensa samoista aiheista: ”Daily Mailin lukijat sanovat...” tai ”Der Spiegelin lukija ajattelevat...”. Näin maalattiin kuvaa siitä, että lehtien lukijakunta kannattaisi Venäjän tai Putinin tavoitteita.

Lisäksi Putinin hallinto levittää disinformaatiota etenkin venäläisillä sosiaalisen median kanavilla ja viestipalveluissa kuten VKontaktessa ja Telegramissa. Telegram on ollut laajasti käytössä sosiaalisen median alustana ja pikaviestipalveluna Ukrainassa, mutta sillä on miljoonia käyttäjiä myös EU:n alueella.

Telegram on erityisen suosittu rikollisjärjestöjen ja äärioikeiston käytössä – myös Suomessa. Telegram on suosittu olemattoman moderointinsa takia ja siksi, ettei viestisovellus aiemmin luovuttanut dataa poliisille. Palvelua on pidetty päästä päähän -salauksen ansiosta tietoturvallisena viestintävälineenä, vaikka se ei automaattisesti salaa viestiliikennettä ja tietoturva-ammattilaiset ovat epäilleet, että palvelun omistajat tekevät yhteistyötä Venäjän viranomaisten kanssa. Telegram on Venäjälle joka tapauksessa keskeinen väline propagandan levittämiseen tekoälyllä ohjattujen bottiverkostojen avulla.

⁴² Pomerantsev 2015.

⁴³ Anton Shekhovtsov, ”The Kremlin’s New Contractors”, Substack, 14.10.2025, <https://shekhovtsov.substack.com/p/the-kremlins-new-contractors>

⁴⁴ James Pamment, Darejan Tsurtsumia, ”Beyond Operation Doppelgänger: A Capability Assessment of the Social Design Agency”, Psychological Defence Agency, 2025, <https://mpf.se/psychological-defence-agency/publications/archive/2025-05-15-beyond-operation-doppelganger-a-capability-assessment-of-the-social-design-agency>

⁴⁵ Laura Halminen, ”Venäjän trollitehtaan kampanja paljastui: Haluaa voidella melkein 3000 vaikuttajaa”, Verkko uutiset, 9.9.2024, <https://www.verkkouutiset.fi/a/venajan-trollitehdas-kampanja-paljastui-haluaa-voidella-melkein-3000-vaikuttajaa/#d6b0800c>

Operaatio Overload

Operaatio Overload (ylikuormitus), joka tunnetaan myös nimellä Matryoshka (maatuska), on Venäjälle jäljitetty informaatio-operaatio, joka havaittiin alkuvuodesta 2024. Operaation nimi tulee sen keskeisestä taktiikasta, jossa journalistejä, faktantarkistajia ja tutkijoita yritetään ylikuormittaa sisällöillä, joita heidän "pitäisi tarkistaa". Samalla disinformaatiota ja propagandaa, kuten tekoälyllä generoituja kuvia ja videoita, levitetään niin venäläiselle kuin kansainvälisellekin yleisölle.

Operaatiossa lähetetään jatkuvasti sähköpostia tutkijoille, toimittajille ja faktantarkistajille, jotka saavat pyyntöjä tutkia erilaisia X:ssä, Blueskyssa, TikTokissa ja Telegramissa leviäviä kuvia ja väitteitä. Tosiasiassa nämä kuvat ja väitteet eivät ole aitoa kansalaiskeskustelua, vaan ne on julkaistu osana kyseistä operaatiota. Operaatiossa on luotu ja levitetty esimerkiksi tekaistua kuvamanipulaatiota graffitista, jossa Ukrainan presidentti Volodymyr Zelenskyi on itkevä vauva, joka pyytää rahaa. Suomessa ainakin faktantarkistuspalvelu Faktabaari on saanut tällaisia roskapostifiltterit ohittavia sähköposteja.¹ Kaikkiaan yli 1300 eri organisaatiota on ollut kampanjan kohteena eri puolilla maailmaa. Blueskyssa Overload-operaatiossa on luotu lukuisia profiileja keksityille journalisteille, jotka väittävät työskentelevänsä esimerkiksi *Politicolle*, *Euronewsille* tai BBC:lle. Monen profiilin kuvat on varastettu muualta netistä tai tehty tekoälyllä.²

Moni toimitus on päätnyt kirjoittamaan faktantarkistuksia Overload-operaatiossa levitetyistä väitteistä, jolloin Venäjän tavoitteita tukeva disinformaatio ja propaganda ovat saavuttaneet laajemman yleisön. Lukijoille olisi ennen kaikkea tärkeää avata operaation kokonaisstrategiaa ja taktiikoita, sillä se parantaisi medialukutaitoa ja helpottaisi disinformaation tunnistamista jatkossa.

Overload-operaatiolla on yhteys Doppelgänger-operaatioon, Storm-1516:een, CopyCopiin sekä Pravda / Portal Kombat -verkostoon.³

¹ "Raportti: Uudenlaisella disinformaatiokampanjalla kuormitetaan toimituksia, faktantarkistajia ja tutkijoita ympäri maailmaa – myös Faktabaari kohteena", Faktabaari, 4.6.2024, <https://faktabaari.fi/fakta/check-first-paljasti-uudenlaisen-disinformaatiokampanjan-jolla-kuormitetaan-toimituksia-faktantarkistajia-ja-tutkijoita-myo-faktabaari-kohteena/>

² Aleksandra Atanasova, Francesco Poldi, Guillaume Kuster, "Operation Overload: More platforms, new techniques, powered by AI", Check First, June 2025, <https://checkfirst.network/operation-overload-an-ai-fuelled-escalation-of-the-kremlin-linked-propaganda-effort/>

³ James Pamment, Darejan Tsurtsumia, Beyond Operation Doppelgänger: A Capability Assessment of the Social Design Agency, Psychological Defence Agency, 2025, <https://mpf.se/psychological-defence-agency/publications/archive/2025-05-15-beyond-operation-doppelganger-a-capability-assessment-of-the-social-design-agency>

Venäjän strategiseen narratiiviin on kuulunut 2010-luvun alkuvuosista asti "sota lännen kanssa". Venäjä on pyrkinyt horjuttamaan Euroopan ja Yhdysvaltain demokratioita oman asemansa vahvistamiseksi. Venäjän tiedustelupalvelut ovat useiden selvitysten mukaan pyrkineet vaikuttamaan vaaleihin useissa maissa, kuten Yhdysvalloissa, Ranskassa, Saksassa, Romaniassa ja Moldovassa. Yhdysvaltain oikeusministeriön vuonna 2019 julkaiseman selvityksen mukaan tärkeimpiä välineitä olivat vuoden 2016 vaaleissa

Donald Trumpia tukeva vaikuttaminen sosiaalisessa mediassa sekä demokraattien tilien hakkerointi ja dokumenttien vuotaminen julkisuuteen. Tämän jälkeen Venäjän vaikuttamisen keinovalikoima on laajentunut entisestään. Venäjä rahoittaa ulkomailla mediayrityksiä ja verkkojulkaisuja, palkkaa välikäsien avulla sosiaalisen median vaikuttajia, levittää kohdennettuja mainoksia ja ylläpitää alustoilla mittavia bottiverkostoja, jotka julkaisevat valeuutisia ja lietsovat polarisaatiota.

Venäjä: maakohtaiset havainnot

Kun Venäjän propagandakoneisto lietsoo yhteiskunnallisia jakolinjoja ja murentaa luottamusta demokraattisiin instituutioihin, se nojaa Neuvostoliiton turvallisuuspalvelulta KGB:ltä perimiinsä oppeihin. Venäjän tiedustelupalvelut ja presidentinhallintoa palveleva SDA (Social Design Agency) etsivät yhteiskunnallisia kipupisteitä, joita ne hyödyntävät valtiollisten tavoitteiden ajamiseen. Venäjä pyrkii uuvuttamaan Ukrainan tueksi ryhmittyneet länsimaat sekä murentamaan EU:n ja Naton yhtenäisyyttä sekä niiden jäsenvaltioiden demokraattisia järjestelmiä. Informaatiovaikuttamisen teemat valitaan maakohtaisesti.

Seuraavaksi luomme katsauksen Venäjän vaikuttamiseen Suomessa ja sen naapurimaissa. Alla nostetaan esiin muutamia kiinnostavia ja medialle relevantteja esimerkkejä viime vuosilta Suomesta, Ruotsista, Norjasta, Virosta ja Tanskasta. Katsaus ei ole kaikenkattava.

Suomi

Lasten huostaanotot

Huostaanotettujen venäläislasten kohtelusta tuli keskeinen teema Venäjän lännenvastaisessa propagandassa 2010-luvun alussa. Kampanjaa johti presidentin nimittämä lapsiasiamies Pavel Astahov, jonka toiminta keskittyi venäläislasten väitettyyn huonoon kohteluun ulkomailla. Helmikuussa 2010 Turkuun saapui Astahovin mukana kymmeniä venäläisiä toimittajia raportoimaan tapauksesta, jossa kaupungin sosiaaliviranomaiset olivat ottaneet huostaan seitsemänvuotiaan suomalaisvenäläisen pojan. Venäjällä huostaanoton nosti esiin Suomen antifasistisen komitean puheenjohtaja Johan Bäckman, jonka mukaan se ilmensi venäläisvastaisuutta Suomessa. Venäläiset lehdet kirjoittivat asiasta viikkojen ajan pääuutisissaan. Niiden mukaan poika oli viety vanhemmiltaan sen jälkeen, kun äiti oli vain ”läpsäissyt” tätä. Suomessa Astahovin aktiivisuus liitettiin tuoreeltaan Venäjän sisäpolitiikkaan. Helsingin yliopiston Aleksanteri-instituutin johtaja Markku Kivinen arvioi, että kiista oli osa Venäjän propagandasotaa Länsi-Eurooppaa vastaan. Astahov oli aikoinaan valmistunut Moskovassa Putinin kanssa samasta KGB:n akatemiasta.⁴⁶

Bäckman jatkoi vuosien ajan Venäjällä vaikuttamistyötä, jonka mukaan suomalainen lastensuojelu on ”poliittista terroria”. Bäckmania haastateltiin aiheesta toistuvasti maan suurimmille televisiokanaville, ja suomalaiset poliitikot, kuten venäjäntaitoinen peruspalveluministeri Maria Guzenina, joutuivat torjumaan väitteitä venäläisille tiedotusvälineille suunnatuissa tiedotteissa ja tilaisuuksissa.⁴⁷

Välineellistetty maahantulo

Venäjä ohjasi Suomeen syksystä 2023 alkaen välineellistettyä maahantuloa, ja samanlaisen paineen kohteeksi ovat joutuneet aiemmin myös Puola, Liettua ja Latvia. Välineellistetty maahanmuutto on kartoitukseen haastateltujen asiantuntijoiden mukaan hyvä esimerkki hybridivaikuttamisesta, johon sisältyy vahva informaatiokomponentti, vaikka Venäjä ei ole viestinyt asiasta juuri mitään. Suomessa se johti itärajan sulkemiseen rajavartiolain nojalla. Viranomaisten mukaan oli selvää, että maahantulo tapahtui ”vieraan valtion viranomaisten tai muiden toimijoiden vaikutuksesta”. Valtioneuvoston mukaan ilmiö on uhka kansalliselle turvallisuudelle ja yleiselle järjestykselle.⁴⁸ Järeät toimenpiteet ovat kuitenkin herättäneet kotimaassa paljon kriittistä keskustelua turvapaikanhakijoiden oikeuksista ja Suomen kansainvälisten velvoitteiden noudattamisesta. Välineellistetty maahantulo nostatti myös sosiaalisessa mediassa maahanmuuton vastaista mielialaa, jonka mukaisesti levitettiin esimerkiksi tekoälyllä luotua satiirista kuvaa, jossa vaaleaihoiset naiset syöttävät avuttoman näköisiä tummaihoisia.⁴⁹

Toisen maailmansodan tapahtumat

Erityisesti Suomen liittyttyä Natoon huhtikuussa 2023 Venäjä on levittänyt runsaasti disinformaatiota Suomen toiminnasta Saksan liittolaisena toisen maailmansodan aikana. Näiden väitteiden kohdeyleisöä ovat Venäjän oma väestö sekä Venäjän mediaa seuraavat suomenvenäläiset, joille hallinto iskostaa viholliskuvia Suomesta – naapurimaiden usean vuosikymmenen sopuisan rinnakkaiselon jälkeen. Kuten toukokuussa 2025 tv-levitykseen tullut sotasarja Rosly, venäläinen propaganda tyypillisesti sivuuttaa Neuvostoliiton ja natsi-Saksan vuonna 1939 solmiman Molotov–Ribbentrop-sopimuksen ja esittää Suomen syypäänä sotaan. Suoma-

⁴⁶ Pörsti 2017, 285–286; Iida Hallikainen ja Jukka Savolainen, Ilkeyksiä, sabotaasia, hyökkäyksiä: Venäjän hybridisota Suomea ja länttä vastaan (Helsinki: Otava, 2025), 16–31.

⁴⁷ Elina Yli-Ojanperä, ”Dosentti lietsoo Venäjällä epäluuloa lasten huostaanotoista Suomessa”, Yle 15.10.2012, <https://yle.fi/a/20-102034>

⁴⁸ Valtioneuvosto, ”Suomen itärajan tilanne”, luettu 7.10.2025, <https://valtioneuvosto.fi/suomen-itarajan-tilanne>

⁴⁹ Ville Järveläinen, ”Kuva ’Suomen rajalla pakolaisia syöttävistä naisista’ leviää – Näin tekaistuja kuvia jakanut suomalaispoliitikko puolustautuu”, Iltalehti, 28.11.2023, <https://www.iltalehti.fi/digiutiset/a/224e6737-010d-42ce-9ac0-cd08a8309f06>

laiset ovat sarjassa julmia murhaajia, jotka edistävät Mannerheimin pyrkimyksiä Suur-Suomen luomiseksi. Samalla Venäjä peilaa Ukrainan vastaista disinformaatiota menneisyyteen ja luo mielikuvaa pysyvistä kansallisista piirteistä.⁵⁰

Samanlaisia viholliskuvia Venäjän hallinto on rakentanut jo edellisinä vuosikymmeninä muista rajanaapureistaan, kuten virolaisista, latvialaisista, liettualaisista, puolalaisista ja ukrainalaisista. Historiallisesta kontekstistaan irrotetut tai täysin kuvitteelliset väitteet naapurikansojen natsismista sopivat Venäjän omaan kansalliseen narratiiviin natsismin voittajana suuressa isänmaallisessa sodassa. Vaikutusta niillä on myös siksi, että esimerkiksi suomalainen miehityshallinto myös tosiasiallisesti syyllistyi Itä-Karjalassa venäläisväestön kaltoinkohteluun perustamallaan keskitysleireillä, joissa kuolleisuus nälkään ja sairauksiin oli suurta. Erotuksena Venäjään on, että suomalaisia tuomittiin tapahtumista heti sodan jälkeen vankeuteen. Lisäksi Suomen valtio, yksityiset säätiöt ja yliopistot ovat vuosikymmenien ajan tukeneet menneisyyden hankalien vaiheiden selvittämistä historiantutkimuksen avulla. Venäjällä sen sijaan esimerkiksi Stalinin kauden joukkohautoja Sandarmohissa Itä-Karjalassa on perättömästi väitetty suomalaisten aikaansaamiksi.⁵¹

MAGA tarjoaa uusia väyliä Suomeen

Vuoden 2025 alussa saatiin viitteitä siitä, että Venäjä vaikuttaa entistä enemmän sosiaalisen median keskusteluihin Suomessa Yhdysvaltojen kautta. Yhdysvaltain kehitysyhteistyöviraston USAID:n alasajo nousi tärkeäksi teemaksi myös suomalaisen radikaaliin oikeistoon luettavien somevaikuttajien Youtube-podcasteissa ja X-julkaisuissa. Kommentointi lisääntyi pian sen jälkeen, kun Yhdysvaltain hallinnon leikkauksista vastaavan DOGE-viraston johtoon nimitetty Elon Musk jakoi X:ssä 220 miljoonalle seuraajalleen kaapelikanava E Channelin nimissä julkaistun videon, jossa kerrottiin USAID:n väitetystä korruptiosta.⁵²

Videon tekaistujen väitteiden mukaan USAID on maksanut miljoonia dollareita Angelina Joliele, Sean Pennille ja Ben Stillerille, jotta nämä matkustaisivat Ukrainaan presidentti Volodymyr Zelenskyin tueksi. Institute for Strategic Dialoguen (ISD) raportin mukaan Muskin jakama video oli kuitenkin osa Venäjän informaatio-operaatiota.⁵³ USAID on joutunut Venäjän digitaalisen disinformaation kohteeksi erityisesti sen jälkeen, kun Venäjän laajamittainen hyökkäyssota Ukrainassa alkoi vuonna 2022. Yhdysvallat kasvatti viraston budjettia tuolloin entisestään ja kanavoi yksistään vuonna 2023 USAID:n kautta 16 miljardia dollaria Ukrainan tukemiseen.

Maahanmuutto ja ilmastopolitiikka

Monet kotimaan politiikan viime vuosien polttavista puheenaiheista, kuten maahanmuutto, koronapandemian torjunta, ilmastopolitiikka, energian hinta ja Ukrainan sodan kustannukset ovat tutkimusten ja kartoituksen asiantuntijahaastatteluiden perusteella korkealla Venäjän Eurooppaan kohdistuvan informaatiovaikuttamisen agendalla. Näiden osalta kotimaisen keskustelun manipuloinnista tarvittaisiin kuitenkin lisätutkimusta, jota vaikeuttaa alustayhtiöiden tiukentunut kontrolli omista rajapinnoistaan. Näihin politiikan alueisiin liittyy myös kotoperäisiä aitoja huolenaiheita. Venäjän tai muiden ulkovaltojen osuus todennäköisesti rajoittuu korkeintaan keskustelun voimistamiseen anonyymien trolliverkoston, verkkolehtien kommenttipalstojen ja valtion julkisen propagandan avulla.⁵⁴

⁵⁰ Elsa Osipova, "Analyysi: Venäläisessä propagandasarjassa suomalaiset ovat hirviöitä ja naisia saa raiskata", Yle, 9.6.2025, <https://yle.fi/a/74-20164751>

⁵¹ Ks. esimerkiksi Liisa Vuonokari-Bonström, "Itä-Karjalassa ei ollut "keskitysleirejä" vaan keskitysleirejä – ja niistä on syytä puhua", Turun yliopiston Suomen historian oppiaineen blogi, 26.11.2019, <https://blogit.utu.fi/suomenhistoria/ita-karjalassa-ei-ollut-keskitysleireja-vaan-keskitysleireja-ja-niista-on-syyta-puhua/>

⁵² Will Oremus, Andre Jiménez, "A Russian fake news ring was struggling. Then it targeted USAID", The Washington Post, 6.5.2025, <https://www.washingtonpost.com/politics/2025/05/06/operation-overload-russian-disinfo-usaid-musk-x/>

⁵³ "Stolen voices: Russia-aligned operation manipulates audio and images to impersonate experts", Institute for Strategic Dialogue, 6.5.2025, https://www.isdglobal.org/digital_dispatches/stolen-voices-russia-aligned-operation-manipulates-audio-and-images-to-impersonate-experts/

⁵⁴ Maciej Kisilowski, "Euroopan oikeistopopulistit eivät tarvitse Venäjän tukea menestyäkseen", Helsingin Sanomat, 9.10.2025, <https://www.hs.fi/paakirjoitukset/art-2000011548221.html>

Ruotsi

LVU: muslimilasten huostaanotot

Ruotsissa kiinnitettiin vuonna 2022 huomiota informaatiokampanjaan, joka kohdistui maan sosiaalipalveluihin sekä lakiin nuorten hoidon erityissääöksistä (LVU). Sosiaalisessa mediassa levinneessä kampanjassa levitettiin disinformaatiota ja propagandaa, jonka mukaan Ruotsin viranomaiset ottivat muslimilapsia pois perheiltään. Vastaavaa disinformaatiota levitettiin myös Suomessa.⁵⁵

Väitteet levisivät arabiankielisen väestön keskuudessa laajalle ja nostattivat Ruotsissa mielenosoituksia. Ruotsin psykologisen puolustuksen viraston (MPF) tutkijat arvioivat joulukuussa 2022, että kyse oli siihen asti suurimmasta Ruotsia vastaan järjestetystä vaikutamisoperaatiosta. Vaikka kampanja ei tietävästi ollut peräisin venäläisistä lähteistä ja sitä levittivät ei-valtiolliset toimijat, kampanjalla oli myös yhteyksiä Venäjälle. Joitakin sen osana Ruotsia vastaan käytettyjä videoita julkaistiin venäläisissä tiedotusvälineissä jo vuonna 2012.⁵⁶

Kampanja myös muistutti temaattisesti huomattavasti Venäjän propagandaa lapsikaappauksista Suomessa 2010-luvun alussa. Ruotsin turvallisuuspoliisin Säpon arvion mukaan LVU-kampanja on osaltaan lisännyt radikaalin islamistisen terrorismin uhkaa Ruotsissa.⁵⁷ Venäjä otti väitteet lasten sieppaamisesta uudelleen käyttöön vuonna 2023. Se aloitti #EuropeStealsChildren-propagandakampanjan valtiollisissa ja valtion tukemissa medioissa. Sen väitteiden mukaan Euroopan maat, Suomi mukaan lukien, sieppaisivat ukrainalaisia lapsia sosiaaliviranomaisten avulla.⁵⁸

Koraanien poltto

Irakilainen maahanmuuttaja Salwan Momika lietsoi vastalauseita islamilaisissa maissa ja terroriuhkaa polttamalla koraaneja Ruotsissa vuonna 2023. Ajatus koraanien poltosta EU-maiden horjuttamiseksi oli kuitenkin syntynyt jo edellisen vuosikymmenen lopulla Saksan AfD-puolueen piirissä. Ruotsalainen toimittaja Patrik Oksanen on osoittanut, että vuoden 2023 tapahtu-

mien aikaan Ruotsin ja islamilaisten valtioiden välisten jännitteiden lietsomiseen osallistui sekä iranilaisia että venäläisiä toimijoita.

Supon julkisuudessa vahvistamien tietojen mukaan venäläinen tiedustelupalvelu laati samana vuonna suunnitelman myös Suomen Nato-jäsenyyden jarruttamiseksi kokoamalla islamin ja Turkin vastaisia mielenilmauksia Suomessa. Suunnitelma jäi kuitenkin aikeeksi.⁵⁹

Norja

Jännitteitä Huippuvuorilla

EU-pakotteet pysäyttivät vuonna 2022 Venäjän huollon Norjasta Tromssan kautta Huippuvuorten kaivosyhdyskunnalleen. Ratkaisuksi Norja ehdotti, että venäläiset kuljettavat elintarvikkeensa ja muun rahdin konteissa Norjan rajalle, josta ne kuljetetaan edelleen Huippuvuorille. Tämä ei sopinut Venäjälle, jonka edustaja sen sijaan syytti Norjaa humanitaarisen kriisin aiheuttamisesta alueella. Kampanjaan osallistui duuman edustajia ja korkean tason poliitikkoja. Narratiivin levittämiseen mobilisoitiin myös sosiaalisen median bottiverkkoja sekä hakkereita, jotka kohdistivat hyökkäyksiä Norjan poliisin ja sosiaalipalvelujen sivustoille. Tutkijoiden mukaan tapaus osoitti Venäjän kykyä koordinoida näennäisesti toisistaan riippumattomien tahojen toimintaa maan strategisten tavoitteiden ajamiseksi.⁶⁰

Venäläiset kovensivat nopeasti retoriikkaansa ja väläyttivät vetäytymistä kalastussopimuksista ja jopa vuonna 1920 solmitun kansainvälisen Huippuvuorten sopimuksen purkamista, mikä merkitsi Norjan rajojen kyseenalaistamista. Kiistaan löytyi lopulta nopeasti diplomaattinen ratkaisu Norjan ehdotuksen mukaisesti. Kartoitukseen haastatellun asiantuntijan mukaan Venäjä onnistui kuitenkin tavoitteissaan herättää pelkoa ja epävarmuutta osin norjalaisen median myötävaikutuksella. Norjan tiedotusvälineissä tapaus sai merkitystään suuremmat mittasuhteet, kun verrattain harmittomista palvelunestohyökkäyksistä uutisoitiin näyttävästi vakavina ”kyberhyökkäyksinä”. Vastaavilla keinoilla Venäjä pyrkii kylvämään eripuraa siemeniä, joita se voi tulevaisuudessa hyödyntää konfliktien lähteenä.

⁵⁵ ”Arabiankielisten keskuudessa leviää propagandaa Suomen lastensuojeluviranomaisia vastaan”, Faktabaari, 25.1.2023, <https://faktabaari.fi/fakta/arabiankielisten-keskuudessa-leviaa-propagandaa-suomen-lastensuojeluviranomaisia-vastaan/>

⁵⁶ Magnus Ranstorp & Linda Ahlerup, The LVU Campaign: The disinformation campaign against Swedish social services: Disinformation, conspiracy theories and domestic-international links related to malign influence activities by non-state actors, Försvarshögskolan, 2024, <https://fhs.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A1874819&dsid=9586>

⁵⁷ The Swedish Security Service 2024–2025, <https://www.sakerhetspolisen.se>

⁵⁸ ”Kodista viedyt lapset”, Yle, 5.6.2023, <https://yle.fi/a/74-20034473>

⁵⁹ Antje Tolpo, Tiina Lundell, ”MOT sai haltuunsa salaisen tiedusteluraportin, jonka mukaan Venäjä suunnitteli häiritseväänsä Suomen ja Ruotsin liittymistä Natoon”, Yle 4.12.2023, <https://yle.fi/a/74-20063067>

⁶⁰ Karen-Anna Eggen ja Siri Strand, ”’Arktisk blokade’: en russisk informasjonsoperasjon mot Norge”, Internasjonal Politikk, 83(2), 367–392. <https://doi.org/10.23865/intpol.v83.7127>

Viro

Venäjä on pitänyt Viroa ja muita Baltian maita erityisen tärkeinä kohteina informaatiovaikuttamiselleen. Vaikuttaminen on ollut pitkäaikaista ja monimuotoista, mikä näkyi erityisesti Viron vuoden 2007 pronssisoturikiistan aikana. Venäjä on levittänyt narratiivia, jonka mukaan Baltian maat eivät ole oikeita valtioita. Tyypillisiä ovat myös väitteet poliitikoiden natsisympatioista ja Baltian maiden huomattavien venäläisvähemmistöjen huonosta kohtelusta. Usein vaikuttamisen kohteena ja välineenä toimii Baltian venäjänkielinen väestö.

Ennen Venäjän täysmittaista hyökkäystä Ukrainaun venäläiset uutiskanavat ja -sivustot olivat Virossa hyvin suosittuja. Viro kielsi ne sodan alettua, mikä on vähentänyt Venäjän median vaikutusvaltaa maassa. Viron venäjänkieliset kuitenkin kuluttavat venäläisiä uutisisältöjä edelleen satelliittitelevisiosta, VPN:n ja sosiaalisen median kautta.⁶¹

Asiantuntijat Virossa ovat nostaneet EU DisinfoLabin tammikuun 2025 raporttiin muutamia poikkeavia informaatiovaikuttamistapauksia Virossa viime vuosilta. Yksi niistä on syksyllä 2023 tehty kampanja, jossa kymmeneen virolaiseen kouluun ja päiväkoteihin lähetettiin venäjänkielisiä pommiuhkauksia, ja sosiaalisessa mediassa levitettiin kuvia, videoita ja väitteitä väitetyistä kuolonuhreista vaateneista räjähdyksistä Viljandissa ja Tartossa. Disinformaatiota levitettiin etenkin Snapchatissa ja TikTokissa. Asiantuntijat ovat arvioineet, että koska disinformaatio levisi nimenomaan lasten ja nuorten suosimilla alustoilla, pelkoa haluttiin kylvää kohdistetusti heihin.⁶²

Ghostwriter

Ghostwriter on ryhmä, jonka informaatio-operaatioissa yhdistyvät hakkerointi ja disinformaation levittäminen. Ryhmää tukee tiettävästi joko Venäjän tai Valko-Venäjän valtio, tai ne molemmat. Ryhmä on ollut toiminnassa ainakin vuodesta 2016. Se levittää tekaistuja sisältöjä epäaitojen sometilien avulla, sähköpostitse sekä tekemällä identiteettivarkauksia ja hakkeroimalla verkkosivuja ja sosiaalisen median tilejä. Ryhmä on esimerkiksi levittänyt valheellisia väitteitä maahanmuuttajien tekemistä rikoksista ja Natosta.

Vuonna 2019 Ghostwriter perusti verkkosivun, jossa väitettiin, että Naton saksalaiset sotilaat olisivat häpäisseet juutalaisten hautausmaan Liettuan Kaunasissa. Sivulla julkaistiin myös muokattuja kuvia väitetyistä tilanteista. Seuraavana päivänä Ghostwriter hakkeroi liettualaisen paikallislehden *Kas Vyksta Kaunen* ja lisäsi lehden sivuille artikkelin, jossa väitettiin, että Liettuan valtionjohto piilottelee totuutta saksalais-sotilaiden toiminnasta. Uutista ehdittiin lainata ainakin Infos-Israel[.]news-nimisellä uutissivustolla ennen kuin kävi ilmi, ettei uutinen pitänyt paikkaansa. Ghostwriterin taktiikkana on pyrkiä levittämään tietoa julkaisemistaan artikkeleista ja väitteistä mahdollisimman nopeasti muun muassa sähköpostitse ja sosiaalisessa mediassa.

Myös aiemmin *Kas Vyksta Kaune* oli hakkeroitu ja sinne oli lisätty uutisia, joissa yhdessä muun muassa väitettiin, että Baltian maiden ensimmäinen koronavirustapaus olisi peräisin yhdysvaltalaiselta upseerilta. Ghostwriter on myös hakkeroinut useita puolalaisia verkkosivustoja. Niissä julkaistuihin artikkeleihin sisältyi keksittyjä lainauksia yhdysvaltalaiskommentajalta, jonka väitettiin pilkanneen Puolan armeijaa.¹

¹ "The Ghostwriter Campaign as a multi-vector information operation: Attempts to control its influence & The limitations of current counter-measures", Cardiff University Security, Crime, and Intelligence Innovation Institute, 2023.

⁶¹ Holger Mölder, Vladimir Sazonov, "Estonia", raportissa Russia's Information Influence Operations in the Nordic – Baltic Region, Nato Stratcom CoE, Marraskuu 2024.

⁶² Kaili Malts, "Disinformation landscape in Estonia", EU DisinfoLab, tammikuu 2025, <https://www.disinfo.eu/publications/disinformation-landscape-in-estonia/>

Tanska

Venäjän informaatiovaikuttaminen Tanskassa on viime vuodet keskittynyt pääasiassa yritykseen heikentää tanskalaisten tukea Ukrainalle. Venäjän suurlähetystö Kööpenhaminassa on esimerkiksi säännöllisesti koettanut pelotella tanskalaisia ydinaseuhalla.⁶³

Syksyllä 2023 Tanskan ulkoministeri Lars Løkke Rasmussen päätyi videopuheluun venäläisen huijarikaksikon "Vovanin" ja "Lexusin" kanssa. Rasmussen luuli keskustelelevansa Afrikan unionin puheenjohtajan Moussa Fakin kanssa, sillä huijarit olivat tiettävästi tehneet aidon näköisen, reaaliaikaisen syväväärennöksen Moussa Fakista. Puhelussa keskusteltiin muun muassa Ukrainasta, ja venäläinen uutistoimisto TASS julkaisi puhelun jälkeen uutisen Rasmussenin sanomisista. Joissain tanskalaisissa tiedotusvälineissä puhelua pidettiin vitsinä, ja tanskalainen myöhäisillan viihdeohjelma kutsuikin "keppostelijat" julkisen palvelun televisioon tervehtimään tanskalaisia.

Asiantuntijat pitävät tällaista naiiviutta ratkaisevana Venäjän disinformaation levittämiseksi Tanskassa. EU DisinfoLabin maaraportin mukaan Tanskassa ajatellaan, että väestö on liian koulutettua lankeamaan ulkomaisen disinformaatioon ja propagandaan, mutta kun propagandistit ja huijarit kutsutaan mukaan tv-lähetykseen, päädytään palvelemaan Kremlin tarkoitusperiä.⁶⁴ Myös muun muassa Italian pääministeri Giorgia Meloni ja Suomen ulkoministeri Elina Valtonen joutuivat saman huijauksen kohteiksi.⁶⁵

Tanskaan kuuluva Bornholmin saari on ollut toistuvasti Venäjän kiinnostuksen kohteena. Neuvostoliitto miehitti saaren toisen maailmansodan loppuvaiheessa, ja vaikka se vetäytyi saarelta jo 1946, neuvostosotilaiden hautoja on hyödynnetty viime vuosikymmeninä myös Venäjän propagandatarkoituksiin.⁶⁶ Monet tanskalaiset pelkäävät, että saari kuuluisi strategisen sijaintinsa vuoksi Venäjän kohteisiin, jos sota syttyy.

⁶³ Jeanette Serritzlev, "Denmark", Raportissa Russia's Information Influence Operations in the Nordic – Baltic Region, Nato Stratcom CoE, 2024.

⁶⁴ Jeanette Serritzlev, "Disinformation landscape in Denmark", EU DisinfoLab, joulukuu 2024, https://www.disinfo.eu/wp-content/uploads/2025/03/20241116_Disinfo-landscape-in-Denmark-2.pdf

⁶⁵ Erno Laisi, "Venäläisten Elina Valtoselle tekemästä huijauksesta paljastuu erittäin erikoisia yksityiskohtia", Ilta-Sanomat, 12.10.2023, <https://www.is.fi/politiikka/art-2000009918859.html> https://www.disinfo.eu/wp-content/uploads/2025/03/20250110_Disinfo-landscape-in-Estonia-2.pdf

⁶⁶ Jakob Seerup, The Danish Island Fighting Russia's Abuse of History, CEPA, 29.8.2023, <https://cepa.org/article/the-danish-island-fighting-russias-abuse-of-history/>

Storm-1516

Venäjän hallintoa tukeva verkossa toimiva operaatio Storm-1516 on levittänyt useissa Euroopan maissa disinformaatiota, jonka tarkoitus on mustamaalata Ukrainaa, vähentää sen saamaa sotilaallista ja taloudellista tukea sekä horjuttaa demokraattisia vaaliprosesseja kohdemaissa. Storm-1516:een kytketyissä viesteissä presidentti Volodymyr Zelenskyin hallinnon on esimerkiksi väitetty rekrytoivan islamistiteroristeja tai koostuvan uusnatseista. Operaation levittämät viestit ovat saaneet miljoonia katselukertoja sosiaalisessa mediassa.¹

Helmikuun 2025 liittopäivävaalien alla Storm-1516:een liitetyt toimijat perustivat Saksaan lyhyessä ajassa noin sata valeutissivustoa. Operaation toimintamallina on levittää vaalien alla perättömiä ja halventavia väitteitä johtavista poliitikoista useilla kielillä ja eri sivustoilla. Saksassa ne kohdistuivat esimerkiksi vihreään ulkoministeriin Annalena Baerbockiin, Yhdysvalloissa demokraattien presidenttiehdokkaaseen Kamala Harrisiin ja tämän varapresidenttiehdokkaaseen Tim Walziin. Väitteitä on vahvistettu videoilla, joissa esiintyy valetodistajina näyttelijöitä tai tekoälyllä luotuja henkilöitä. Harrisin tapauksessa videolla esiintyi naisnäyttelijä, joka väitti halvaantuneensa 13-vuotiaana, kun Harris ajoi hänen ylitseen ja pakeni autolla paikalta. Tim Walzista levitettiin väitettä, jonka mukaan tämä olisi käyttänyt entistä oppilastaan seksuaalisesti hyväksi. Verkossa julkaistiin tekoälyllä tehty video ”entisestä oppilaasta”, joka kertoi karmeista kokemuksistaan. Väitteitä levittävät edelleen länsimaiden sosiaalisessa mediassa vastapuolelle identifioituvat poliittiset vaikuttajat ja keskustelijat.²

Yhdysvaltalainen Media Forensics Hub tunnisti Storm-1516:n joulukuussa 2023. Ranskan Viginum-virasto on kytkenyt operaation Venäjän sotilastiedusteluun GRU:hun. Muun muassa Euroopan digitaalisen median seurantakeskus (EDMO) ja Viginum pitävät sitä merkittävänä uhkana Euroopan julkiselle keskustelulle digialustoilla. Operaatiosta käytetään myös nimiä False Façade ja CopyCop.

¹ European Digital Media Observatory, ”Storm-1516, the pro-Russian disinformation operation threatening the public debate”, 16.5.2025, <https://edmo.eu/publications/storm-1516-the-pro-russian-disinformation-operation-threatening-the-public-debate/#>

² Alexej Hock ym., ”Influence operation exposed: How Russia meddles in Germany's election campaign”, Correctiv, 24.1.2025, <https://correctiv.org/en/fact-checking-en/2025/01/24/disinformation-operation-russian-meddling-in-german-election-campaign-exposed/>; David Gilbert, ”Russian Propaganda Unit Appears to Be Behind Spread of False Tim Walz Sexual Abuse Claims”, Wired, 21.10.2024, <https://www.wired.com/story/russian-propaganda-unit-storm-1516-false-tim-walz-sexual-abuse-claims/>

Yhteenveto Venäjän vaikuttamisesta

Venäjän informaatiovaikuttamista voi pitää viime vuosikymmeninä kokonaisuutena jokseenkin onnistuneena Suomessa ja muissa Pohjoismaissa. Vuosituhannen alussa Venäjä onnistui myymään osin läntisten PR-yhtiöiden tuella länsimaihin ajatuksen ”ohjatusta demokratiasta”, joka itsevaltaisista piirteistään huolimatta lähentyy muun Euroopan kanssa. Ajatus taloudellisen keskinäisriippuvuuden ylläpitämisestä hallitsi myös Suomen Venäjä-suhteita vielä Krimin vuoden 2014 miehityksen ja Itä-Ukrainan sodan käynnistymisen jälkeen. Samalla Venäjä rakensi myyttiä ylivermaisista kyvyistään sodankäynnin ja informaatiovaikuttamisen saralla.⁶⁷

Vasta täysimittainen hyökkäyssota vuonna 2022 pudotti Suomessa vakiintuneen sanonnan mukaisesti ”suomut silmiltä”. Sen aikana Venäjän informaatiovaikuttaminen Pohjoismaissa on vaikeutunut, eikä se ole onnistunut esimerkiksi tavoitteessaan Ukrainan tuen tai Suomen ja Ruotsin Nato-jäsenyyden pysäyttämiseksi. Kuten Naton strategisen viestinnän keskuksen Stratcom COE:n johtaja Jānis Sārts on arvioinut, Venäjän propaganda-koneisto ei ollut valmistautunut sodan pitkittymiseen. Vuodesta 2023 alkaen sen resurssit ovat kuitenkin kasvaneet huomattavasti, ja Venäjä testaa jatkuvasti uusia menetelmiä länsimaiden sisäisten yhteiskunnallisten jännitteiden lietsomiseen sekä Naton ja EU:n jakamiseen.⁶⁸

Venäjän repertuaariin ovat sodan aikana kuuluneet pelottelu sotilaallisen konfliktin laajenemisella, hybridi-vaikuttamisen toimet, yhteistyö Pohjoismaiden vastamedian kanssa sekä monipuolinen arsenaali informaatiovaikuttamista digitaalisilla sosiaalisen median alustoilla ja lehtien kommenttipalstoilla.

Vaikuttamisen uusimman vaiheen vaikutuksia esimerkiksi EU-maiden politiikkaan on vielä vaikea arvioida, sillä siihen vaikuttavat myös digialustojen moderointiratkaisut ja EU-tason sääntely. Venäjä levittää propagandaansa monikanavaisesti, ja suuri osa sen informaatiovaikuttamisesta pysyy piilossa somen video- ja pikaviestipalveluissa kuten Telegramissa, jolla on jalansijaa nuorten käyttäjien, laitoikeiston ja venäläisvähemmistön parissa myös Suomessa. Lisäksi on muistettava, että Venäjä vaikuttaa informaatioympäristöön globaalisti. Yhdysvaltain, Latinalaisen Amerikan, Afrikan ja Aasian maiden väestöjen näkemykset Venäjän toiminnasta vaikuttavat epäsuorasti myös Suomeen.⁶⁹

⁶⁷ Salenius-Pasternak 2025, 204.

⁶⁸ Ilmari Reunamäki, ”Yhdellä somealustalla on ratkaiseva merkitys Venäjän aloittamassa sodassa, ja nyt siellä puhutaan yhä enemmän myös Suomesta”, Yle, 9.2.2023, <https://yle.fi/a/74-20016780>

⁶⁹ Andreas Qvist, Lauri Lyytinen ja Janne Tähtinen, Ukrainan sodan informaatio-operaatiot, Puolustusvoimien tutkimuslaitos, Tutkimuskatsaus 07–2025, 15.4.2025, <https://puolustusvoimat.fi/web/tutkimus/tutkimuslaitoksen-julkaisut#tutkimuskatsaukset>

Portal Kombat: disinformaatiota tekoälymalleihin

Pravda-sivustojen verkosto, josta puhutaan myös nimellä Portal Kombat, on vuoden 2024 alussa paljastettu Venäjälle jäljitetty informaatio-operaatio. Tutkijat ovat arvioineet, että sen tarkoitus on syöttää Venäjän propagandaa suuriin tekoälykielimalleihin, kuten ChatGPT:hen, Copilotiin ja Geminiin.

Pravda-sivustojen verkostoon kuuluu yli 180 verkkotunnusta eri puolilla maailmaa. Sivustot kopioivat ja levittävät Venäjän narratiiveja tukevia artikkeleita, jotka ovat peräisin useista Kremlin tukemista disinformaatiokanavista, joita ovat esimerkiksi EU:n pakotelistaat RT, RIA Novosti, Lenta ja Tsargrad TV.¹ Lisäksi materiaalia kopioidaan Venäjää tukevista sosiaalisen median kanavista eri kielillä. Jotkut Pravda-sivustot julkaisevat peräti 650 artikkelia tunnissa.² Sisältö on kohtalaisen kehnosti konekäännettyä. Suomenkielinen Pravda-sivusto toimii syksyllä 2025 osoitteessa finland[.]news-pravda[.]com.

Keskustelu operaation vaikutuksista ja merkityksestä jatkuu. NewsGuardin selvityksessä maaliskuussa 2025 johtavat tekoälymallit toistivat 33 prosentissa tapauksista Kremlin narratiiveja tukevia Pravda-verkoston väärä väitteitä.³ Toisaalta kansainvälinen tutkijaryhmä arvioi omassa tutkimuksessaan, että tekoälyn saastuminen on paljon vähäisempää kuin NewsGuardin selvitys antoi ymmärtää.⁴

Pohjoismaisten faktantarkistajien selvityksen mukaan Venäjä on jossain määrin ujuttanut propagandaansa tekoälymalleihin myös suomeksi, ruotsiksi, norjaksi ja tanskaksi. Testihetkellä tekoälymallit kuitenkin toistivat näillä kielellä Venäjän propagandaa vähemmän kuin NewsGuardin englanninkielisissä testeissä. Kun esimerkiksi Microsoftin Copilotilta kysyi keväällä 2025 tanskaksi, ”kuoliko tanskalainen Krivoy Rogin lentokoulun hyökkäyksessä?”, Copilot vastasi ”kyllä” ja linkitti ainoaksi lähteekseen tanskankielisen Pravda-propagandasivuston. Venäläiset lähteet olivat saman vuoden tammikuussa väittäneet, että tanskalainen F-16-lentäjä olisi kuollut Venäjän tekemässä ohjusiskussa, mutta Tanskan puolustusministeriön mukaan väite ei pidä paikkaansa. Copilot siis toisti Venäjän valheita.⁵ Samalla tekoälybotit levittävät sisältöä, joka on peräisin EU:n pakotteiden kohteena olevista venäläisistä tiedotusvälineistä.

Tutkijat ovat varoittaneet, että muut vihamieliset toimijat voivat kopioida Venäjän mallia ja saastuttaa tekoälyjärjestelmien koulutusmateriaalia vastaavalla tavalla.

¹ Pravda Dashboard - Content Analysis, Check First, katsottu 22.10.2025, <https://portal-kombat.com/>

² ”A Pro-Russia Content Network Foreshadows the Automated Future of Info Ops”, American Sunlight Project, 26.2.2025, <https://www.americansunlight.org/updates/new-report-russian-propaganda-may-be-flooding-ai-models>

³ McKenzie Sadeghi, Isis Blachez, ”A well-funded Moscow-based global ‘news’ network has infected Western artificial intelligence tools worldwide with Russian propaganda”, NewsGuard, 6.3.2025, <https://www.newsguardrealitycheck.com/p/a-well-funded-moscow-based-global>

⁴ Maxim Alyukov, M. Makhortykh, A. Voronovici & M. Sydorova (2025). ”LLMs grooming or data voids? LLM-powered chatbot references to Kremlin disinformation reflect information gaps, not manipulation”, Misinformation Review, <https://doi.org/10.37016/mr-2020-187>

⁵ ”Russia’s propaganda sites have infiltrated AI chatbots in the Nordics”, Nordic Observatory for Digital Media and Information disorder, 27.5.2025, <https://www.nordishub.eu/nordis-investigation/>

3. Kiinan informaatiovaikuttaminen

Kiina on yksi Euroopan tärkeimmistä kauppakumppaneista, mutta myös enenevässä määrin sen kilpailija ja haastaja.

Taloudellisen yhteistyön rinnalla Peking pyrkii yhä aktiivisemmin muokkaamaan eurooppalaisten mieltä, politiikkaa ja julkista keskustelua itselleen mieluisaksi. Tavoitteena ei ole pelkästään Kiinan etujen puolustaminen, vaan myös Euroopan yhtenäisyyden murentaminen ja sen kansainvälisen vaikutusvallan heikentäminen.

Vain muutama viikko ennen Venäjän täysmittaista hyökkäystä Ukraina Kiinan ja Venäjän johtajat julistivat talviolympialaisissa ”rajatonta” ystävyyttä, jonka jatkumisen he vahvistivat helmikuussa 2025.⁷⁰

Kansainväliselle yleisölle on tosin jäänyt osin epäselväksi, mitä tämä käytännössä tarkoittaa. Muun muassa CEPA-ajatushautomo on arvioinut, etteivät Venäjä ja Kiina näytä pyrkivän kohti muodollista liittoumaa, vaan niiden ystävyys pikemminkin antaa molemmille mahdollisuuksia tavoitella omia, erillisiä globaaleja päämääriään.⁷¹

Kiina on koko Ukrainan sodan ajan sanonut olevansa puolueeton ja neutraali, mutta se on silti Venäjän tärkein kauppakumppani. Se ylläpitää Venäjän sotakoneistoa viemällä maahan kaksikäyttöteknologiaa eli tuotteita, joilla on sekä sotilas- että siviilikäyttöä ja joita Venäjä tarvitsee asejärjestelmien, kuten ohjusten,

droonien ja panssarivaunujen valmistuksessa. Kiinan viemiä kaksikäyttöteknologioita ovat muun muassa mikroelektroniikka, puolijohteet, televiestintälaitteet ja työstökoneet. Samalla Kiina rahoittaa Venäjän taloutta ostamalla siltä valtavia määriä fossiilista energiaa, vaikkakin lokakuun 2025 lopulla kiinalaiset valtiolliset öljyjätit keskeyttivät ainakin väliaikaisesti venäläisen meriteitse kuljetetun öljyn ostot.⁷²

Kiinan ja Venäjän ystävyys ulottuu myös informaatioympäristöön. Tähän saakka Kiinan viestintä ulkomaailmaan on pääosin keskittynyt ”narsistiseen” myönteisen kuvan maalaamiseen Kiinasta, mikä on ollut hyvin toisenlainen viesti kuin Venäjän levittämät hyökkäävät narratiivit siitä, miten länsimainen yhteiskunta on rappeutunut, heikko ja jakautunut. Kiinan vaikuttamisen on kuitenkin kuvailtu viime vuosina ”venäläistyneen”.

Ranskan sotakorkeakoulun strategisen tutkimuksen instituutti (IRSEM) arvioi vuonna 2021 julkaisemassaan tutkimuksessa, että Kiina on vuoden 2017 jälkeen alkanut Venäjän tavoin hyödyntää sosiaalista mediaa disinformaatiokampanjoihinsa lännessä. Kiinan ja Venäjän ajamat narratiivit lännen ja etenkin Yhdysvaltojen rappeutumisesta ja kaksinaismoralismista sekä Naton aggressiivisesta laajenemisesta palvelevat molempien intressejä. Venäjän täysimittaisen hyökkäyssodan alettua Kiinan viestintä on yhä voimakkaammin tukenut ja toistanut Venäjän narratiiveja.⁷³ Kiinan valtion omistama media ja valtion virkamiehet ovat esimerkiksi toistelleet Venäjän levittämiä väitteitä Yhdysvaltain armeijan biolaboratorioista Ukrainassa.⁷⁴

⁷⁰ Antoni Slodkowski ja Laurie Chen, ”China’s Xi affirms ‘no limits’ partnership with Putin in call on Ukraine war anniversary”, Reuters, 24.2.2025, <https://www.reuters.com/world/xi-putin-hold-phone-call-ukraine-war-anniversary-state-media-says-2025-02-24/>

⁷¹ Evgeny Roshchin, ”The Implications for Global Governance of China and Russia’s Post-2022 Alignment”, CEPA, 23.6.2025, <https://cepa.org/comprehensive-reports/the-implications-for-global-governance-of-china-and-russias-post-2022-alignment/>

⁷² Chen Aizhu, Florence Tan ja Siyi Liu, ”Exclusive: China state oil majors suspend Russian oil buys due to sanctions, sources say”, Reuters, 23.10.2025, <https://www.reuters.com/business/energy/china-state-oil-majors-suspend-russian-oil-buys-due-sanctions-sources-say-2025-10-23/>

⁷³ Paul Charon ja Jean-Baptiste Jeangène Vilmer, ”Chinese influence operations - A Machiavellian Moment”, IRSEM, 2021, <https://www.irsem.fr/report.htm>; Zack Cooper, Bret Shafer ja Etienne Soula, ”China’s State Media and Government Officials Are Backing Russia on Ukraine”, Alliance for Securing Democracy, 2022, <https://securingdemocracy.gmfus.org/chinas-state-media-and-government-officials-are-backing-rus-sia-on-ukraine-war/>; Chris Kremidas-Courtney, ”Hybrid storm rising: Russia and China’s axis against democracy”, European Policy Centre, 2025, <https://www.epc.eu/publication/Hybrid-storm-rising-Russia-and-Chinas-axis-against-democracy-64b158/>

⁷⁴ EEAS 2023.

Kiinan valtion media CGTN on myös ostanut Metan alustoilta mainoksia, joissa kansainväliselle yleisölle on kerrottu Venäjän näkökulmaa Ukrainan sotaan.⁷⁵ Samaan aikaan venäläiset kanavat ovat toistelleet ja jakaneet eteenpäin Kiinan suurlähetystöjen ja valtionmedian julkaisuja, joissa arvostellaan länttä.⁷⁶

Erityisesti kehittyvissä maissa Kiinan diplomaatit ja valtion tiedotusvälineet kuvaavat jatkuvasti Yhdysvaltoja ja sen eurooppalaisia liittolaisia pahantahtoisina voimina, joiden vaikutusvalta on kitkettava pois.⁷⁷ Toistaiseksi Kiina ja Venäjä eivät vaikuta ainakaan laajamittaisesti tekevänsä varsinaista koordinoitua yhteistyötä disinformaation levittämiseksi, vaan kyse on pikemminkin vertaisoppimisesta ja toisen tekemän työn opportunistisesta hyödyntämisestä.⁷⁸

KKP:n propagandakoneisto toimii ympäri maailmaa

Kiinan ensisijaiset informatiovaikuttamisen kohteet ovat Kiina, Taiwan ja kiinalainen diaspora. Muista maailman maista etenkin Yhdysvallat on Kiinan vaikutamisverkostojen tähtäimessä. Kiina yrittää kuitenkin kontrolloida kaikkea Kiinaa koskevaa keskustelua kaikkialla maailmassa.⁷⁹ Se näkyy myös tämän selvityksen löydöksissä.

Euroopan ulkosuhdehallinto (EEAS) arvioi toukokuussa 2025 julkaisemassaan raportissa, että yksi Kiinan harjoittaman informatiovaikuttamisen ja häirinnän huolestuttavista piirteistä on se, että Kiina pyrkii jatkuvasti tukahduttamaan ja kätkemään itseensä kohdistuvaa kritiikkiä ja sellaista tietoa, josta se ei pidä. Tukahduttaminen kohdistuu paitsi yrityksiin, yhdistyksiin, yliopistoihin ja jopa hallituksiin, niin myös yksilöihin – etenkin kiinalaiseen diasporaan – ja ulkomailla asuvien kiinalaisten perheisiin kotimaassa.⁸⁰

Kiinan kommunistisen puolueen KKP:n propagandan ytimessä on luoda myönteinen kuva Kiinasta ja torjua Kiinaan kohdistuvaa kritiikkiä. KKP:n vision toteuttamisesta vastaa sen keskuspropagandaministeriön koordinoima erityinen puolueen ja valtion elinten ryhmä, johon kuuluu valtion tiedotusvälineitä ja useita kulttuurivaihto-organisaatioita.⁸¹

Kiinan kommunistisella puolueella on myös Yhteisrintama-työosasto (United Front Work Department), jonka tarkoituksena on torjua Kiinan ulkopuolella asuvien kiinalaisten puolueelle muodostamaa uhkaa sekä yhdistää kaikki puolueen ulkopuoliset tahot ja toimijat tukemaan Kiinan tavoitteita niin sisä- kuin ulkopoliitikassa. Tämä Kiinan tavoitteille taustatukea tarjoava ”taika-ase” ulottuu myös Suomeen, jossa toimii useita Kiinan kontrollijärjestelmän etuja ajavia järjestöjä.⁸²

Kiinan kommunistinen puolue julkaisee mediasisäلتöjä usealla eri kielellä. Puolueen äänenkannattaja *The People's Daily* julkaisee 18 kielellä ympäri maailmaa, muun muassa englanniksi, ranskaksi, saksaksi, venäjäksi, japaniksi ja arabiaksi.⁸³ Myös muut kiinalaisemediat, kuten China Global Television Network (CGTN), *China Plus*, *Xinhua News Agency*, *China Daily* ja *Global Times* julkaisevat useilla eri kielillä. Käytännössä KKP:n valta kiinalaisiin valtionmedioihin näkyy siten, että KKP:n propagandaosasto määrittää puolueen keskuskomitean ohjaamana, miten lehtien tulisi mitäkin asioita käsitellä, tai mistä aiheista on syytä olla kokonaan kirjoittamatta. Kiinalaiset valtionmediat saattavat vaikuttaa ammattimaisilta ja journalistisia periaatteita noudattavilta, mutta todellisuudessa niiden viestintä noudattelee puolueen kulloisiakin määräyksiä – tarvittaessa jopa yksittäisten termien tasolla. Siksi kiinalaiset mediat eivät yleensä kutsu Ukrainan sotaa sodaksi, vaan konfliktiksi, kriisiksi tai Kremlin viestiä myötäillen sotilaalliseksi erikoisoperaatioksi.⁸⁴

⁷⁵ Ashley Gold, ”China's state media buys Meta ads pushing Russia's line on war”, Axios, 9.3.2022 <https://www.axios.com/2022/03/09/chinas-state-media-meta-facebook-ads-russia>

⁷⁶ EEAS 2023.

⁷⁷ Etienne Soula ja Alexandros Avgoustidis, ”Bribes and Lies: Foreign Interference in Europe in 2024”, Alliance for Securing Democracy, 2024, <https://securingdemocracy.gmfus.org/bribes-and-lies-foreign-interference-in-europe-in-2024/>

⁷⁸ David Salvo ja Bret Schafer, ”The China-Russia Nexus of Disinformation”, Alliance for Securing Democracy, 2024, <https://securingdemocracy.gmfus.org/the-china-russia-nexus-of-disinformation/>

⁷⁹ Katherine Nichols, Sanda Svetoka, Edward Lucas ja muut, ”China's influence in the Nordic-Baltic information environment: Latvia and Sweden”, Nato Strategic Communications Center of Excellence, 2022

⁸⁰ EEAS 2025.

⁸¹ Ks. esim. Marike Svea Ohlberg, ”Creating a Favorable International Public Opinion Environment: External Propaganda (Duiwai Xuanchuan) as a Global Concept with Chinese Characteristics”, Heidelberg, 2013, <https://archiv.ub.uni-heidelberg.de/volltextserver/17289/>

⁸² Ks. esim. Päivi Koskinen ja Kirsi Skön, ”Ylen selvitys: Kiinan kontrollijärjestelmä pesiytyi myös Suomeen – Toiminnalla on yhteys suomalaiseen puoluepolitiikkaan”, Yle, 15.3.2020, <https://yle.fi/a/3-11246365>; Matti Puranen, ”Kiinan vaikutusoperaatioiden 'taika-ase' toimii myös Suomessa”, The Ulkopolitist, 23.2.2020, <https://ulkopolitist.fi/2020/02/23/kiinan-vaikutusoperaatioiden-taika-ase-toimii-myoys-suomessa/>

⁸³ ”People's Daily Online launches Vietnamese, Urdu, Hindi language versions”, People's Daily, 11.4.2025, <https://en.people.cn/n3/2025/0411/c98649-20300684.html>

⁸⁴ Matti Puranen, ”Sisäpolitiikan jatkamista toisin keinoin: kiinalainen hybridivaikuttaminen ennen ja nyt”, Teoksessa Hybridisodankäynti - Laaja-alaista vaikuttamista moninaisilla sodankäyntimenetelmillä, Petteri Jouko & Marko Palokangas (toim.), Maanpuolustuskorkeakoulu, 2024.

Spamouflage / Dragonbridge

Kiinan ehkä tunnetuin verkkovaikutusoperaatio on Spamouflage, josta käytetään myös nimeä Dragonbridge. Se on vuonna 2019 tunnistettu kampanja, joka levittää Kiinan kommunistisen puolueen propagandaa useilla eri alustoilla eri tavoin. Kampanja on edelleen käynnissä ja se on muuttanut muotoaan vuosien varrella.

Spamouflagen peruseräiteena on tuottaa ja julkaista valtavasti sisältöä, joka tukee Kiinan tavoitteita ja mustamaalaa Kiinan kriitikoita. Kampanjassa käytetään paljon tekaistuja sosiaalisen median tilejä. Tällaiset Spamouflage-tilit ovat viime vuosina esimerkiksi kehottaneet texasilaisia protestoimaan suunniteltua harvinaisten maametallien jalostuslaitosta vastaan. Osa Spamouflage-tileistä on esiintynyt Texasin asukkaina. Googlen omistaman kyberturvallisuusyrityksen Mandiantin vuonna 2022 julkaisemassa raportissa kuvataan myös, miten kampanja levitti kielteistä sisältöä Bidenin hallinnon pyrkimyksistä nopeuttaa harvinaisten maametallien tuotantoa, mikä vähentäisi Yhdysvaltojen riippuvuutta Kiinasta.¹

Donald Trumpin murhayrityksen jälkeen Spamouflage-tilit X:ssä muun muassa spekuloiivat sisällissodan mahdollisuudella ja kritisoivat Yhdysvaltojen aselakeja.² Spamouflagea on epäilty myös Kanadassa, jossa esimerkiksi kanadalaisista poliitikoista oli koordinoitusti levitetty disinformaatiota ja deepfake-videoita vuonna 2023.³ Australiassa on raportoitu Spamouflage-tilien muun muassa pyrkineen kiinnittämään verkkokeskusteluissa huomiota marginaalisiin poliittisiin puolueisiin ja salaliittoteorioitakin levittäviin poliittisiin kommentaattoreihin, joiden kautta Australiassa voitaisiin lietsoa epäluuloa maan hallitusta kohtaan. Verkkokeskusteluiden manipuloinnissa on käytetty myös aidoilta australialaisilta varastettuja identiteettejä.⁴

Spamouflage-operaation vaikuttavuutta on kuitenkin myös kyseenalaistettu. Operaatiota vuosia seurannut Institute for Strategic Dialogue -ajatushautomon analyttikko Elise Thomas kuvaili Wired-lehdelle huhtikuussa 2024, että Spamouflage on "massiivinen ja kaikkialla", mutta "kukaan muu kuin tutkijat eivät huomaa sitä". Wiredin artikkelissa myös Microsoftin asiantuntija kuvaili Kiinan disinformaatio-operaatioiden olevan "kymmenen vuotta Venäjää jäljessä".⁵

¹ "Pro-PRC DRAGONBRIDGE Influence Campaign Targets Rare Earths Mining Companies in Attempt to Thwart Rivalry to PRC Market Dominance", Mandiant Threat Intelligence, 28.6.2022, <https://cloud.google.com/blog/topics/threat-intelligence/dragonbridge-tar-gets-rare-earths-mining-companies/>

² "Inauthentic Chinese X accounts amplifying Trump shooting and Biden withdrawal conspiracy theories", DFRLab, 30.7.2024, <https://dfrlab.org/2024/07/30/china-x-trump-biden-harris/>

³ "Rapid Response Mechanism Canada detects Spamouflage campaign targeting Members of Parliament", Global Affairs Canada, 23.10.2023, <https://www.canada.ca/en/global-affairs/news/2023/10/rapid-response-mechanism-canada-detects-spamouflage-campaign-targeting-members-of-parliament.html>

⁴ Albert Zhang, Tilla Hoja, Jasmine Latimore, "Gaming public opinion - The CCP's increasingly sophisticated cyber-enabled influence operation", Australian Strategic Policy Institute, Policy brief Report no. 71/2023.

⁵ David Gilbert, "Why China Is So Bad at Disinformation", Wired, 29.4.2024, <https://www.wired.com/story/china-bad-at-disinformation/>

Kiina investoi läsnäoloon eurooppalaisessa mediassa

Kiinalaisella medialla on merkittävää vaikutusvaltaa etenkin kehittyvissä maissa, joissa Kiina paitsi julkaisee omia uutisiaan, myös auttaa maiden toimittajia konkreettisesti muun muassa lahjoittamalla näille tietokoneita ja nauhureita sekä tarjoamalla sisältöjä, koulutusta ja vaihto-ohjelmia Kiinaan.⁸⁵

Kiina on kuluneen vuosikymmenen aikana investoinut läsnäoloonsa kuitenkin myös Euroopassa ja perinteisissä eurooppalaisissa tiedotusvälineissä. Se on perustanut kiinalaisten tiedotusvälineiden eurooppalaisia haarakonttoreita, luonut kumppanuuksia kiinalaisten ja eurooppalaisten uutistoimistojen ja tiedotusvälineiden välille sekä alkanut aktiivisemmin vaikuttaa eurooppalaisten tiedotusvälineiden sisältöihin mielipidekirjoitusten, haastatteluiden ja mainosten ostamisen muodossa.

Mediatilan valtaaminen on osa Kiinan pitkän aikavälin strategiaa muovata uutisoinnista Kiina-ystävällistä.⁸⁶ Kiinan sponsoroimille matkoille on houkuteltu toimittajia myös kehittyneistä maista. Suomen naapurimaista ainakin Ruotsissa vastamedian toimittajia on käynyt Kiinan maksamilla matkoilla tutustumassa Kiinan näkökulmaan, minkä jälkeen niiden uutisointi on muuttunut Kiina-myönteisemmäksi.⁸⁷ Euroopassa on havaittu, että niin laitaoikeisto kuin laitavasemmisto ovat löytäneet yhteistä maaperää Kiinan intresseistä ja narratiiveista.⁸⁸

Toimittajien lisäksi Kiina vie myös somevaikuttajia tutustumismatkoille Kiinaan. Tällaisille matkoille houkutellaan etenkin taiwanilaisia influenssereita, mutta myös afrikkalaisia, yhdysvaltalaisia ja eurooppalaisia.⁸⁹ Somevaikuttajien avulla Kiina pystyy kiertämään somealustojen pyrkimyksiä tunnistaa ja merkitä kanavat ja viestit, jotka ovat peräisin Kiinan valtiollisesta mediasta. Vaikuttajat osaavat lisäksi välittää kommunistisen puolueen näkemyksiä samaistuttavasti seuraajilleen.

Kiina on halunnut saada oman näkökulmansa näkymään ulkomailla myös tuottamalla Kiina-aiheisia ”China Watch” -liitteitä. Näitä kommunistisen puolueen virallisen sanomalehden China Dailyn tuottamia liitteitä on julkaistu muun muassa *New York Timesin*, *El Paísin*, *Le Figaron* ja *Wall Street Journalin* välissä. Liitteissä kuvataan myönteiseen sävyyn Kiinan poliittista ja taloudellista kehitystä ja sivuutetaan kritiikki muun muassa Kiinan ihmisoikeustilanteesta, sensuurista ja autoritaarisesta hallinnosta. Useat mediatilat ovat viime vuosina kuitenkin lopettaneet liitteiden julkaisemisen, koska niitä on pidetty osana Kiinan valtiollista propagandakoneistoa.

Kiinan valtion omistaman tv-yhtiön CCTV:n materiaalia levitetään tällä hetkellä esimerkiksi kansainvälisten uutistoimistojen, kuten Reutersin ja AP:n, kautta ympäri maailmaa. Alan sisällä käytäntöä on välillä arvosteltu.⁹⁰ Syyskuussa 2025 laajaa huomiota sai tilanne, jossa Kiinan sotilasparaatissa mikrofoniin tarttui Kiinan presidentin Xi Jinpingin ja Venäjän presidentin Vladimir Putinin välinen keskustelu ilmeisesti vahingossa. Videolla Putin ja Xi puhuvat elinsiirroista ja kuolemattomuudesta. Video levisi maailmalle Reutersista, jolle CCTV oli toimittanut sotilasparaatissa kuvattua materiaalia lisenssillä. Reuters oli editoinut tapahtumasta noin neljän minuutin mittaisen videon, jossa tätä keskustelua käytiin. Myös Suomessa uutisoitiin tapauksesta laajasti.⁹¹

Kun video ja uutinen presidenttien keskustelusta lähti leviämään, CCTV perui Reutersin julkaisuoikeuden. Reuters joutui poistamaan videon ja pyytämään asiakkaitaan poistamaan sen. CCTV:n edustajan mielestä Reutersin leikkaus oli harhaanjohtava.⁹² Tapahtunut on tuore esimerkki siitä, miten Kiina haluaa ohjailla länsimaaisessa mediassa käytävää keskustelua Kiinasta.

⁸⁵ Louisa Lim ja Julia Bergin, ”The China story: Reshaping the world’s media”, International Federation of Journalists (IFJ), kesäkuu 2020, https://www.ifj.org/fileadmin/user_upload/IFJ_Report_2020_-_The_China_Story.pdf

⁸⁶ Ibid.

⁸⁷ Erika Staffas Edström, ”Navigating Chinese presence in the Swedish media landscape”, Swedish National China Centre, 2024 <https://www.ui.se/globalassets/ui.se-eng/publications/other-publications/navigating-chinese-presence-in-the-swedish-media-landscape.pdf>

⁸⁸ Ivana Karásková, ”Marriage of Convenience: How European Far-Right and Far-Left Discovered China”, China Observers in Central and Eastern Europe, 2025, <https://chinaobservers.eu/marriage-of-convenience-how-european-far-right-and-far-left-discovered-china/>

⁸⁹ ks. esim. Harold Thibault, ”China has enlisted star influencers to boost its global image”, Le Monde, 26.6.2025, https://www.lemonde.fr/en/international/article/2025/06/26/china-has-enlisted-star-influencers-to-boost-its-global-image_6742720_4.html; Jevans Nyabiagein, ”China tar-gets Gen Z, millennials in new digital strategy to build its brand in Africa”, South China Morning Post, 5.10.2025, <https://www.scmp.com/news/china/military/article/3326132/beijing-targets-gen-z-millennials-new-digital-strategy-build-its-brand-africa>; Filip Šebok, Veronika Blablová, Sebestyén Hompot ja muut, ”Echoes and resistance: China’s discourse power and public perceptions in Central Europe”, CEIAS Papers, 2025, <https://ceias.eu/echoes-and-resistance-chinas-discourse-power-and-public-perceptions-in-central-europe/>

⁹⁰ ks. esim. Øystein Bogen, ”CCTV A trojan horse in international news dissemination?”, Frivärld, 2021, <https://frivarld.se/wp-content/uploads/2021/12/CCTV-Rapport.pdf>

⁹¹ ks. esim. Esko Varho, ”Auki oleva mikrofoni paljasti: Putin ja Xi keskustelivat elinsiirroista ja kuolemattomuudesta”, Yle, 3.9.2025, <https://yle.fi/a/74-20180948>

⁹² ”Reuters withdraws Xi, Putin longevity video after China state TV pulls legal permission to use it”, Reuters, 6.9.2025 <https://www.reuters.com/business/media-telecom/reuters-withdraws-xi-putin-longevity-video-after-china-state-tv-pulls-legal-2025-09-06/>

Botteja ja trolleja

Kiinan valtiollinen media on tärkeä kanava Kiinan narratiivien levittämiseen kotimaassa ja ulkomailla. Yhä suuremmassa roolissa ovat kuitenkin myös manipuloivat sosiaalisen median taktikat, kuten bottien ja trollitilien käyttö. Kiinalaiset nettikommenttiijat muokkaavat ja ohjailevat keskustelua etenkin kiinalaisella Weibo-alustalla, mutta myös kansainvälisesti eri sosiaalisen median palveluissa. Kiinan valtion palkkaamia nettikommenttiijoita kutsutaan lehtiteksteissä ja tutkimuksissa usein nimellä ”50 pennin armeija”. Tutkijat arvioivat vuonna 2017, että Kiina olisi palkannut jopa kaksi miljoonaa ihmistä julkaisemaan KKP:lle suotuisia kommentteja verkossa.⁹³ Määrän uskotaan tämän jälkeen vain kasvaneen. Palkattujen ”trollien” rinnalla toimii myös iso määrä isänmaallisia kiinalaisia, jotka levittävät KKP:n sanomaa nettipalstoilla vapaaehtoisesti.⁹⁴

Verkkokeskusteluiden ohjaaminen ei rajoitu vain todellisten henkilöiden kirjoittamiin kommentteihin. Kiinan ja kiinalaisten toimijoiden tiedetään käyttävän keskustelujen muokkaamisessa myös botteja varsin laajamittaisesti.⁹⁵ Kesäkuussa 2020 Twitter kertoi poistaneensa 23 750 Kiinasta peräisin olevaa ”keskeistä” epäaitoa tiliä sekä 150 000 tiliä, joita käytettiin näiden tilien sisällön levittämiseen.⁹⁶ Kyseisellä bottiverkostoilla oli hyökätty kiinalaista miljardööriä ja toisinajattelijaa Guo Wenguita vastaan, kritisoitu Hongkongin protesteja ja ylistetty Kiinan koronatoimia.⁹⁷ Toinen yhdysvaltalaisyritys, Meta, kertoi vuonna 2023 sulkeneensa yli 7 700 Facebook- ja Instagram-tiliä, joilla oli yhteyksiä Kiinan Spamouflage-vaikutuskampanjaan. Metan asiantuntijat kertoivat olevansa varmoja siitä, että tilit liittyivät

nimenomaan Kiinaan.⁹⁸ Myös Google on kertonut puuttuneensa Kiinaan yhdistettyihin laajoihin vaikutuskampanjoihin Youtubessa, Bloggerissa, Google Newsissä ja muilla Googlen alustoilla.⁹⁹ Elokuussa 2025 sosiaalisen median analyysiyritys Graphika julkaisi raportin, jonka mukaan Kiinan valtionmedian CGTN:n uutisia levitetään sosiaalisessa mediassa niin, että tiedon alkuperä on hämärretty. Raportissa osoitetaan, miten useat verkkosivustot ja sosiaalisen median käyttäjät julkaisevat CGTN:n uutisista tehtyjä käännöksiä ja tiivistelmiä eri kielillä ilman, että niistä käy ilmi, että tieto on peräisin CGTN:stä.¹⁰⁰

Tanskalainen faktantarkistusorganisaatio Tjekdet raportoi vuonna 2022, että tietoa Kiinassa puhjenneista laajoista mielenosoituksista yritettiin koordinoitusti piilottaa sosiaalisessa mediassa. Mielenosoitukset liittyivät Kiinan koronatoimiin. Kun Twitteristä yritti hakea kiinaksi niiden kaupunkien nimiä, joissa mielenosoittajat ottivat Kiinan poliisin kanssa yhteen, törmäsi valtaosan määrään escort- ja uhkapalveluihin liittyviä sisältöjä. Kiina ei voi kontrolloida sitä, mitä sosiaalisessa mediassa kirjoitetaan, mutta Tjekdetin haastattelema asiantuntija arvioi, että Kiina saattoi yrittää hukuttaa mielenosoituksiin liittyvät kuvat ja videot spämmiin alle. Koska spämmiä näkyi kiinan kielellä, sensuuripyrkimysten arvioitiin kohdistuvan Kiinassa asuviin kiinalaisiin ja/tai kiinalaiseen diasporaan. Tjekdet ei kuitenkaan saanut varmuutta siihen, kuka tai mikä taho spämmiin takana oli.¹⁰¹

⁹³ Gary King, Jennifer Pan ja Margaret E. Roberts, ”How the Chinese Government Fabricates Social Media Posts for Strategic Distraction, not Engaged Argument”, huhtikuu 2017, *American Political Science Review*, 111, 3, Pp. 484-501. doi:10.1017/S0003055417000144.

⁹⁴ Ryan Fedasiuk, ”A Different Kind of Army: The Militarization of China’s Internet Trolls”, The Jamestown Foundation, China Brief Volume: 21 Issue: 7, 2021 <https://jamestown.org/program/a-different-kind-of-army-the-militarization-of-chinas-internet-trolls/>

⁹⁵ ks. esim. Hannah Bailey, ”Discursive statecraft: China’s information operations”, Council on Geostrategy, 8.3.2023, <https://www.geostrategy.org.uk/research/discursive-statecraft-chinas-information-operations/>

⁹⁶ ”Disclosing networks of state-linked information operations we’ve removed”, X Blog, 12.6.2020, https://blog.x.com/en_us/topics/company/2020/information-operations-june-2020

⁹⁷ Benjamin Strick, ”Uncovering A Pro-Chinese Government Information Operation On Twitter and Facebook: Analysis Of The #MilesGuo Bot Network”, Bellingcat, 5.5.2020, <https://www.bellingcat.com/news/2020/05/05/uncovering-a-pro-chinese-government-information-operation-on-on-twitter-and-facebook-analysis-of-the-milesguo-bot-network/>; Carly Miller, Vanessa Molter, Isabella Garcia-Camargo ja Renée DiResta, ”Sockpuppets Spin COVID Yarns: An Analysis of PRC-Attributed June 2020 Twitter takedown”, Stanford Internet Observatory, June 2020.

⁹⁸ Vera Bergengruen, ”Meta Takes Down ‘Largest Ever’ Chinese Influence Operation”, Time, 31.8.2023, <https://time.com/6310040/chinese-influence-operation-meta/>

⁹⁹ Zak Butler, ”Google disrupted over 10,000 instances of DRAGONBRIDGE activity in Q1 2024”, Google Threat Analysis Group, 26.6.2024, <https://blog.google/threat-analysis-group/google-disrupted-dragonbridge-activity-q1-2024/>; Jonathan Greig, ”Google takes down fake news sites, wire services run by Chinese influence operation”, The Record, 22.11.2024, <https://therecord.media/google-fake-news-china-outlets>

¹⁰⁰ Margot Fulde-Hardy, ”Falsos Amigos”, Graphika, August 2025, <https://graphika.com/reports/falsos-amigos>

¹⁰¹ Nathalie Damgaard Frisch, Bastian Vedsted Eggert, ”Mens befolkningen demonstrerer i Kina, flyer kinesisk Twitter over med billeder af escortpiger. Og det er næppe tilfældigt”, Tjekdet, 2.12.2022, <https://www.tjekdet.dk/indsigt/mens-befolkningen-demonstrerer-i-kina-flyder-kinesisk-twitter-over-med-billeder-af>

Kiina: maakohtaiset havainnot

Naton strategisen viestinnän keskus on arvioinut, että kiinalaisilla tiedotusvälineillä ei vaikuta olevan yhtä yhtenäistä agendaa koko Pohjoismaille, vaan viestintästrategiat todennäköisesti vaihtelevat maittain.¹⁰² Kävimme tätä kartoitusta varten läpi sitä, millaisia mediaan kohdistettuja informaatiovaikuttamiseksi ja häirinnäksi tulkittavia toimia Kiina tai Kiinaan yhdistetyt tahot ovat tehneet Suomessa, Ruotsissa, Norjassa, Tanskassa ja Virossa. Tarkastelimme samalla tapauksia, joissa näiden maiden mediat ovat julkaisseet Kiinan kommunistisen puolueen materiaalia ilman kontekstia ja/tai tietämättään. Katsaus ei ole kaikenkattava. Osassa tapauksista Suomi, Ruotsi, Norja, Tanska tai Viro ovat voineet toimia välineenä Kiinan omille kansalaisille viestiessä, eivätkä niinkään informaatiovaikuttamisen ensisijaisina kohteina.

Suomi

Suojelupoliisin (Supo) julkisten arvioiden mukaan Suomessa Kiinan vaikuttamisen tavoitteena on muun muassa ohjata poliittista päätöksentekoa ja Kiinasta käytävää keskustelua Kiinan haluamaan suuntaan. Kiina toivoo, ettei sen kannalta epätoivottavia asioita käsiteltäisi julkisuudessa. Supon mukaan vaikuttamista kohdistetaan poliittikkoihin ja Suomessa asuviin kiinalaisiin, mutta myös julkiseen mielipiteeseen.¹⁰³ Kiinan tiedustelupalvelut käyttävät aktiivisesti henkilötietolähteiden värväämiseen eri sosiaalisen median alustoja, kuten LinkedIniä. Supon mukaan myös suomalaiset ovat kiinnostavia kohteita Kiinan tiedustelulle.¹⁰⁴

Naton strategisen viestinnän keskuksen vuonna 2022 julkaisemassa raportissa tarkasteltiin sitä, millä tavalla Kiinan valtion omistama media kirjoittaa Suomesta ja muista arktisista maista. Analyysin mukaan kiinalaismedian kuvaus Suomesta on ”ylivoimaisesti myönteinen”. Ainoa negatiivinen kehystys liittyi narratiiviin, jonka mukaan ”Kiina on voimakas”, mikä voidaan myös tulkita varoitukseksi siitä, että ”Kiina on uhka”.¹⁰⁵ Useat asiantuntijat ovat kuvanneet sitä, että Kiinan suhtautuminen Suomeen on kuitenkin muuttunut selvästi kielteisemmäksi Natoon liittymisen jälkeen. Kiinan valtio-omisteisen lehdistön sivuilla on kirjoitettu Venäjän retoriikkaa myötäillen muun muassa siitä, miten Suomi on nyt Yhdysvaltain hegemonisten suunnitelmien käsikassara, jonka Nato-jäsenyys horjuttaa koko Euroopan vakautta.¹⁰⁶ Suomessa englanninkielinen *Helsinki Times*-lehti on aiemmin julkaissut Kiinan kommunistipuolueen propagandaa China News -osiossaan.¹⁰⁷ Syksyllä 2025 kyseistä osiota ei enää näy *Helsinki Timesin* sivuilla. Verkkosivuarkisto Wayback Machinen perusteella China News -osiota on lakattu päivittämästä vuonna 2023.

- *Kauppalehden* digiversion tiedotteet-osiossa on julkaistu noin kerran viikossa CGTN:n tiedotteita englanniksi. Tiedotteet ovat päätyneet lehteen tiettävästi kansainvälisen PR-toimiston kautta.¹⁰⁸
- Syksyllä 2025 *Daily Finland* -niminen englanninkielinen verkkolehti julkaisee Kiinan Suomen-suurlähetystön artikkeleita sivuillaan.

¹⁰² Viesturs Bērziņš, ”Chinese Arctic Narratives: How Chinese Media is Approaching the Nordic-Arctic States”, NATO Strategic Communications Centre of Excellence, May 2022, <https://stratcomcoe.org/pdfjs/?file=/publications/download/Chinese-Arctic-Narratives-DIGITAL.pdf>

¹⁰³ ”Valtiollisen vakoilun ja vaikuttamisen tilannekatsaus”, Suojelupoliisi, katsottu 16.10.2025, <https://supo.fi/valtiollisen-vakoilun-ja-vaikutta-misen-tilannekuva>

¹⁰⁴ ”Kiina hyödyntää sosiaalisen median alustoja tiedustelussaan”, Kansallisen turvallisuuden katsaus 2025, Suojelupoliisi, katsottu 16.10.2025 <https://katsaus.supo.fi/kiina-hyodyntaa-sosiaalista-mediaa-tiedustelussa>

¹⁰⁵ Viesturs Bērziņš, ”Chinese Arctic Narratives: How Chinese Media is Approaching the Nordic-Arctic States”, NATO Strategic Communications Centre of Excellence, May 2022.

¹⁰⁶ ks. esim. Matti Puranen, ”Nato-Suomen Kiina-suhde muutoksessa”, Centrum Balticum, 21.8.2025, https://www.centrumbalticum.org/julkai-sut/pullopsti/nato-suomen_kiina-suhde_muutoksessa.7899.news

¹⁰⁷ Ville Similä, ”Suomalaislehti julkaisee Kiinan kommunistipuolueen propagandaa, jossa Stalinets-traktorit pörisevät ja Xinjiang on houkutteleva sijoituskohte – miksi?”, Helsingin Sanomat, 25.11.2020, <https://www.hs.fi/maailma/art-2000007641028.html>

¹⁰⁸ Kauppalehti, lehdistötiedotteet hakusanalla ”CGTN”. Arkistoitu Wayback Machineen 9.9.2025 <https://web.archive.org/web/20250909071105/https://www.kauppalehti.fi/haku/tiedotteet/CGTN%20>

- Kuten ympäri maailmaa, myös Suomessa julkaistaan Reutersin kautta Kiinan valtion omistaman televisioyhtiön CCTV:n videoita. Kesällä 2025 ainakin *Iltaalehti*, *MTV Uutiset* ja *Helsingin Sanomat* julkaisivat CCTV:ltä Reutersin kautta kansainväliseen levitykseen lähteneen videon, jossa varjoliitäjän kerrottiin ajautuneen vahingossa yli kahdeksan kilometrin korkeuteen. *Iltaalehti* lisäksi juttuun myöhemmin tiedon, että video sisältää hyvin suurella todennäköisyydellä tekoälyllä tuotettua kuvamateriaalia.¹⁰⁹ Näin teki myös MTV.¹¹⁰ *Helsingin Sanomien* jutussa ei lokakuussa 2025 tätä tietoa ollut.¹¹¹ Reuters poisti videon Reuters Connect-palvelusta selvitettyään asiaa ja todettuaan, että videossa oli todennäköisesti tekoälyllä tehtyä materiaalia.¹¹²
- Suomessa toimii huonolla suomella sekalaista sisältöä julkaiseva suomiexpress[.]com sivusto, joka on osa kiinalaista Paperwall-verkostoa. Verkko uutiset raportoi alkuvuodesta 2024, että Suomiexpress-sivusto vaikuttaa varastavan kuvia ja uutisia ainakin STT:ltä ja *Iltalehdestä*. Tuolloin Suomiexpressin uutisissa myös näkyi usein Iltalehden logo.¹¹³ Syksyllä 2025 Suomiexpressissä ei enää näy suomalaisen journalistisen median logoja, mutta sivusto edelleen julkaisee muun sisällön joukossa uutisia, joiden otsikoissa annetaan ymmärtää, että tieto on peräisin suomalaisesta lehdestä, esimerkiksi *Iltalehdestä*. Sivusto näyttää syksyllä 2025 kääntävän ja julkaisevan myös muun muassa venäläisten uutissivustojen, kuten TASSin ja Ria Novostin uutisia suomeksi. Norjalainen faktantarkistusorganisaatio Faktisk

raportoi alkuvuodesta 2025 vastaavasta havainnosta: samaan verkostoon kuuluva norjalainen sivusto on siirtynyt toistamaan venäläisiä narratiiveja.¹¹⁴ Artikkelit tosin ovat niin huonosti konekäännettyjä, että niiden ydinviestiä on usein vaikeaa tulkita.

- *Helsingin Sanomien* etusivulla julkaistiin syksyllä 2019 mainos, jossa Kiina puolusti toimiaan Hongkongin mielenosoituksissa.¹¹⁵ Mainoksen julkaiseminen aiheutti lukijoilta ison kritiikkivyöryn *Helsingin Sanomille*. Kiina oli ostanut vastaavan mainoksen myös esimerkiksi Ruotsin *Dagens Nyheteristä*.¹¹⁶
- Tampereella toimi yli 15 vuoden ajan kiinalaismiehen johtama mediayritys, joka tarjosi radio-ohjelmia ja mediapalveluja Euroopassa ja arabimaissa. GBTimes osti suomalaisen klassiseen musiikkiin keskittyneen radiokanavan Rondo Classicin taajuudet vuonna 2012, ja kanavan nimeksi tuli Classic. Radio Classicilla esitettiin musiikin seassa myönteisesti Kiinaa esitteleviä ohjelmia kuten ”Kiinalainen tunti”. Uutistoimisto Reuters kertoi vuonna 2015, että GBTimes oli osa kansainvälistä Kiina-myönteistä julkaisuverkostoa.¹¹⁷ Yhtiö ajautui myöhemmin konkurssiin. Nykyään Radio Classicin omistaa Bauer Media.

¹⁰⁹ Roosa Bröijer, ”Uskomaton video: Varjoliitäjä ajautui vahingossa yli kahdeksan kilometrin korkeuteen”, *Iltaalehti*, 2.6.2025 <https://www.iltalehti.fi/ulkomaat/a/b092a671-1492-41ca-afd7-2dc4b0db982d>

¹¹⁰ Juho Lauri, ”Taivas imi Pengin – väittää käyneensä yli 8 kilometrissä pilvien päällä”, *MTV Uutiset*, 29.5.2025, <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/taivas-imi-pengin-loysi-itsensa-yli-8-kilometrin-korkeudesta-pilvien-paalta/9166162>

¹¹¹ Heta Ylitie, ”Varjoliitäjä ajautui yli kahdeksan kilometrin korkeuteen – Selvityksessä”, *Helsingin Sanomat*, 30.5.2025, <https://www.hs.fi/maailma/art-2000011266717.html>

¹¹² Joe Cash ja Christine Chen, ”China paraglider’s thundercloud survival claim featured likely AI-faked video”, *Reuters*, 1.6.2025, <https://www.reuters.com/en/china-paragliders-thundercloud-survival-claim-featured-likely-ai-faked-video-2025-06-01/>

¹¹³ Laura Halminen, ”Viattoman oloiset nettiutissivustot paljastuivat Kiinan infovaikuttamiseksi”, *Verkko uutiset*, 9.2.2024, <https://www.verkkouutiset.fi/a/viattoman-oloiset-nettiutissivustot-paljastuivat-kiinan-informaatiovaikuttamiseksi/>

¹¹⁴ Kajsa Garmann Lørnusten, ”IP-spor avslører endring i propagandanettverk”, *Faktisk.no*, 26.3.2025 <https://www.faktisk.no/artikkel/ip-spor-avslorer-endring-i-propagandanettverk/124647>

¹¹⁵ ”Kiina puolustaa Hongkong-toimiaan Helsingin Sanomien mainoksessa – vastaava päätoimittaja vetoaa sananvapauteen”, *Ilta-Sanomat / STT*, 29.9.2019, <https://www.is.fi/kotimaa/art-2000006255334.html>

¹¹⁶ ”DN försvarar hårt kritiserad publicering av kinesiska regimens helsidesannonser”, *Sveriges radio*, 20.9.2019, <https://www.sverigesradio.se/artikel/7304027>

¹¹⁷ Koh Gui Qing ja John Shiffman, ”Special Report: Exposed - Beijing’s covert global radio network”, *Reuters*, 2.11.2015, <https://www.reuters.com/article/us-china-radio-idUSKCN0SR1KM20151102/>; Sami Sillanpää, ”Operaatio Tampereella”, *Helsingin Sanomat*, 18.8.2019, <https://www.hs.fi/feature/art-2000006207096.html>

Paperwall

Paperwall on kiinalaiseen toimijaan jäljitetty informaatio-operaatio, jonka keskeisenä taktiikkana on luoda kuhunkin kohdemaahan räätälöityjä, paikallisilta vaikuttavia verkkolehtiä, jotka todellisuudessa levittävät Peking-mielistä propagandaa. Kaikkiaan Paperwallissa on luotu ainakin 123 tällaista sivustoa ainakin 30 maahan, mukaan lukien Suomeen. Paperwallin suomalainen verkkosivusto löytyy osoitteesta suomiexpress[.]com.

Kanadalaiset tutkijat Citizen Labista ovat todentaneet Paperwall-kampanjan tekijäksi Shenzhen Haimaiyunxiang Media Co., Ltd.:n, eli Haimain. Se on kiinalainen PR-yritys.¹ Paperwallia on pidetty yhtenä esimerkkinä siitä, miten Kiina käyttää yhä useammin yksityisiä PR-yrityksiä ja vaikuttajia luomaan, levittämään ja ”pese-mään” sisältöä, joka ajaa Kiinan poliittisia etuja.² Maaliskuussa 2025 norjalainen faktantarkistusorganisaatio Faktisk uutisoi, että norjalainen Paperwall-sivusto Viking United News on alkanut toistaa Venäjän narratiiveja ja julkaista käänno-suutisia Venäjältä.³ Näin on näyttänyt tapahtuneen myös Suomiexpress-sivustolle, joka näyttää esimerkiksi kääntävän EU:n pakotteiden kohteena olevan venäläisen Ria Novostin uutisia.

Paperwall-operaation verkkosivuilla julkaistut uutiset ovat kehnosti konekäännettyjä, eikä niille tietävästi ohjaua erityisen paljon liikennettä. Suomessakin sivusto on pysynyt melko näkymättömissä.

Paperwallia tutkinut Citizen Lab katsoo, että verkostolla on yhtäläisyyksiä HaiEnergyyn, joka on vuonna 2022 paljastettu kiinalainen vaikutuskampanja.

¹ Alberto Fittarelli, “Chinese Websites Posing as Local News Outlets Target Global Audiences with Pro-Beijing Content”, Citizen Lab, 7.2.2024, <https://citizenlab.ca/2024/02/paperwall-chinese-websites-posing-as-local-news-outlets-with-pro-beijing-content/>

² EEAS, 3rd EEAS Report on Foreign Information Manipulation and Interference Threats: Exposing the architecture of FIMI operations, March 2025, <https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/documents/2025/EEAS-3rd-ThreatReport-March-2025-05-Digital-HD.pdf>

³ Kaja Garmann Lønrusten, “IP-spor avslører endring i propagandanettverk”, Faktisk, 26.3.2025, <https://www.faktisk.no/artikkel/ip-spor-avslorer-endring-i-propagandanettverk/124647>

Ruotsi

Kiinan ja Ruotsin välit ovat jo vuosia olleet huonot. Välit alkoivat hyyytä sen jälkeen, kun Ruotsin kansalainen, hongkongilainen kirjakustantaja Gui Minhai katosi vuoden 2015 lopulla. Hänet oli otettu vangiksi manner-Kiinaan.

Vuonna 2018 Kiinan suurlähetystö Tukholmassa käynnisti voimakkaan julkisen kampanjan, jossa Ruotsin tiedotusvälineitä, toimittajia, ihmisoikeusaktivisteja, tutkijoita, poliitikkoja ja viranomaisia on syytetty Kiina-vastaisuudesta. Sen jälkeen Kiinan ja Ruotsin väliset suhteet ovat heikentyneet entisestään, ja Ruotsin tiedotusvälineiden raportointi on muuttunut kriittisemmäksi Kiinaa ja Kiinan kommunistista puoluetta kohtaan. Ruotsalaisissa mielipidemittauksissa Kiinan maine on laskenut jyrkästi 2010-luvun lopusta alkaen.

- Ruotsissa Kiinan valtio on suurlähetystönsä kautta pyrkinyt voimakkaasti vaikuttamaan tiedotusvälineiden Kiina-uutisointiin. Kriittikin keskiössä on ollut vaatimus, ettei Ruotsi saisi mustamaalata Kiinaa tai puuttua sen sisäisiin asioihin. Useat ruotsalaiset uutistalot ovat kertoneet saaneensa Kiinan suurlähetystöltä toistuvasti yhteydenottoja, joissa on muun muassa kritisoitu lehtien uutisointia Kiinasta.¹¹⁸ Myös yksittäiset toimittajat ovat joutuneet kritiikin ja uhkailujen kohteeksi.¹¹⁹ Kiina on haukkunut Ruotsia ”median tyranniasta”, jossa Kiina-uutisointi on Kiinan mielestä puolueellista, vääristelevää ja virheellistä. Tällainen kriittisyys Ruotsia ja Ruotsin mediaa kohtaan alkoi vuonna 2018 pian sen jälkeen, kun Kiinan uusi suurlähettiläs Gui Congyou aloitti tehtävässään.¹²⁰ Hän erosi tehtävästään vuonna 2021.
- Syksyllä 2018 Ruotsin yleisradion SVT:n satiiriohjelmassa vitsailtiin Kiinasta, mikä aiheutti SVT:n ja ohjelmassa esiintyneen toimittajan sosiaalisen median tileihin kohdistetun vihaisten kommenttien hyökkäyksen. Hyökkäyksen teki lehtitietojen

mukaan Kiinan patrioottinen ”trolliarmeija” Di Ba. Se on pikemminkin vapaaehtoisten yhteenliittymä kuin Kiinan valtion rahoittama trollitehdas.¹²¹

- Kahden ruotsalaisen vastamedian toimittajia on käynyt Kiinan maksamilla matkoilla Kiinassa. Kyseiset mediat ovat *Nya Dagbladet* ja *NewsVoice*. Etenkin *NewsVoicen* kirjoitukset ovat marraskuussa 2023 Kiinaan tehdyn matkan jälkeen muuttuneet selvästi Kiina-myönteisemmiksi.¹²²
- Afrikassa paikallinen media julkaisee paljon Kiinan valtiollisen median tuottamia sisältöjä, koska Kiina tarjoaa niitä lehtitaloille ilmaiseksi. Vastaavista tarjouksista tiedetään myös Euroopassa: esimerkiksi Ruotsissa pienelle, vähäisillä resursseilla toimivalle tiedotusvälineelle on tarjottu mahdollisuutta käyttää kiinalaisen median sisältöjä ilmaiseksi. Asia on tullut esille Ranskan sotakorkeakoulun strategisen tutkimuksen instituutin tutkijoiden Ruotsissa tekemissä haastatteluissa, mutta raportissa ei kerrota, mille medialle tai medioille sisältöjä on tarjottu.¹²³
- Naton strategisen viestinnän osaamiskeskuksen raportin mukaan Ruotsin median uutisointi on ollut kohtalaisen usein yhteneväistä Kiinan valtion virallisen viestinnän kanssa niin kutsutussa Huawei-kysymyksessä. Ruotsi on päättänyt, että Huaweiin tai niin ikään kiinalaisen ZTE:n tekniikkaa ei saa käyttää maan 5g-verkkoja rakennettaessa. Kiina on levittänyt muun muassa väitteitä, joiden mukaan päätös olisi perusteeton ja sillä voisi olla vakavia taloudellisia seurauksia. Naton raportin mukaan uutisoinnin sävy tuskin on Kiinan vaikutuksen tulosta, mutta argumentit Ruotsin Kiina-riippuvuudesta ja Kiinan vastustamisen taloudellisesta hinnasta voivat synnyttää perusteettomia pelkoja ja epärointiä päättäjissä.¹²⁴

¹¹⁸ Knut Kainz Rognerud, ”Omfattande påtryckningsarbete mot svenska medier från Kina”, SVT, 30.1.2020, <https://www.svt.se/nyheter/utrikes/omfattande-patryckningsarbete-mot-svenska-medier-fran-kina>

¹¹⁹ ”Sweden: Chinese embassy threatens Swedish journalist”, International Federation of Journalists, 15.4.2021, <https://www.ifj.org/media-cent-re/news/detail/article/sweden-chinese-embassy-threatens-swedish-journalist>

¹²⁰ Björn Jerdén ja Viking Bohman, ”China’s propaganda campaign in Sweden, 2018-2019”, The Swedish Institute of International Affairs, UI Brief 4/2019, <https://www.ui.se/globalassets/ui.se-eng/publications/ui-publications/2019/ui-brief-no-4-2019.pdf>

¹²¹ Martin Schori, ”Kinesiska nattröll attackerar SVT och UD”, Aftonbladet 29.11.2018 <https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/p6eRgj/kinesis-ka-nattroll-attackerar-svt-och-ud>

¹²² Erika Staffas Edström, ”Navigating Chinese presence in the Swedish media landscape”, Swedish National China Centre, 2024, <https://www.ui.se/globalassets/ui.se-eng/publications/other-publications/navigating-chinese-presence-in-the-swedish-media-landscape.pdf>

¹²⁴ Katherine Nichols, Sanda Svetoka, Edward Lucas ja muut, ”China’s influence in the Nordic-Baltic information environment: Latvia and Sweden”, Nato Strategic Communications Center of Excellence, 2022

- Ruotsissa toimii neljä kiinalaista diasporamediaa eli mediaa, jotka levittävät KKP:n propagandaa Kiinan rajojen ulkopuolella asuville kiinalaisille. Nämä lehdet ovat *Green Post*, *Chinese Online*, *Nordic Chinese Times* ja *Nordic Chinese Newspaper*.¹²⁵ Myös Suomessa ja muissa Pohjoismaissa asuvat kiinalaiset saattavat seurata näitä lehtiä.
- Myös vuonna 2020 Kiinan suurlähetystö Norjassa älähti, tällä kertaa nimeten yksittäisen toimittajan somepäivityksissään. Syynä oli niin ikään Aftenposten-lehden juttu, jossa kirjoitettiin kriittiseen sävyyn kiinalaisista koronasuojista. Aftenposten vastasi suurlähetystölle Facebookissa ja korosti sitä, että lehdessä julkaistut jutut ovat aina lehden vastuulla, eivät yksittäisen toimittajan.¹²⁷

Norja

- Norjan *Aftenposten* julkaisi 1. heinäkuuta 2021 etusivullaan protestikirjeen, joka kritisoi Kiinan viranomaisten harjoittamaa lehdistösensuuria Hongkongissa. Kirjeen olivat allekirjoittaneet myös Tanskan *Politiken*, Ruotsin *Dagens Nyheter* ja Suomen *Helsingin Sanomat*. Kiinan suurlähetystö Norjassa oli kirjeestä ”järkyttynyt”. Suurlähetystöstä lähetettiin Aftenposteniin kirje, jossa kirjeen tietoja syytettiin virheellisiksi, ja Kiinan toimia Hongkongissa puolusteltiin.¹²⁶

Norjan turvallisuuspoliisin julkisten lähteiden mukaan Norja on Kiinan tiedustelutoiminnan kohde. Se on arvioinut, että kiinalaiset tiedustelu- ja turvallisuuspalvelut pyrkivät yhä enemmän hankkimaan tietoa, vaientamaan kriittisiä ääniä ja vaikuttamaan ihmisiin Norjassa – myös digitaalisilla alustoilla.¹²⁸ Toistaiseksi Norja ei kuitenkaan vaikuta olevan Kiinan tärkeysjärjestyksen kärjessä. Norjan Forsvarets forskningsinstitutt -tutkimuslaitoksen mukaan Kiinan Norjaan liittyvä viestintä on pääasiassa keskittynyt maalaamaan positiivisen kuvan Kiinasta. Kiinalaiset toimijat ovat myös käyttäneet Norjan tunnustusta Palestiinalle todisteena Euroopan ja Yhdysvaltojen välisen kuilun syvenemisestä.¹²⁹

¹²⁵ Erika Staffas Edström, ”Ro med kommunistpartiets åror: en granskning av den kinesiska medienärvaron i Sverige”, Swedish national China centre, Report no. 8, 2023, <https://kinacentrum.se/publikationer/ro-med-kommunistpartiets-aror-en-granskning-av-den-kinesiska-medienarva-ron-i-sverige/>

¹²⁶ ”Kinas ambassade «sjokkert» etter Aftenposten-brev”, Journalisten.no, 1.7.2021, <https://www.journalisten.no/aftenposten-apple-daily-hong-kong/kinas-ambassade-sjokkert-etter-aftenposten-brev/100014>

¹²⁷ Chinese Embassy in Norway, Facebook-julkaisu 31.3.2020, <https://www.facebook.com/ChinaInNorway/posts/155060782644134>

¹²⁸ Nasjonal trusselvurdering, PST, 2025, https://www.pst.no/globalassets/2025/nasjonal-trusselvurdering-2025/nasjonal-trusselvurdering-2025_no_web.pdf

¹²⁹ Eskil Grendahl Sivertsen, Paul M H Buvarp, Håvard Lundberg, Thomas Albrechtsen ja Julie Worm, ”Bølle og bestevenn – Russlands og Ki-nas omtale av Norge på sosiale medier 2023–2024”, Forsvarets forskningsinstitutt, 25/002, <https://www.ffi.no/publikasjoner/arkiv/bolle-og-bes-tevenn-russlands-og-kinas-omtale-av-norge-pa-sosiale-medier-20232024>

Viro

- Kiinan suurlähetystö osti vuonna 2021 virolaisesta Õhtuleht-lehdestä kokosivun ilmoituksen, jossa Kiinan suurlähettiläs Virossa väitti, että syytökset Kiinan harjoittamasta kansanmurhasta ja uiguurien pakkotyöstä ovat valheellisia. Sama lehti oli julkaissut Kiinan suurlähetystön ilmoituksia kahdesti vuonna 2020. Õhtuleht pyysi anteeksi ilmoitusten julkaisemista ja kertoi varmistavansa, ettei vastaavaa enää tapahdu.¹³⁰
- Viron ulkomaantiedustelun mukaan Kiinan suurlähetystö Virossa on lähettänyt pyytämättä kopeita China Watch -propagandajulkaisusta useisiin henkilökohtaisiin sähköpostiosoitteisiin Virossa. Ulkomaantiedustelun mukaan suurlähetystö on ilmeisesti kerännyt virolaisten henkilökohtaisia sähköpostiosoitteita käyttäkseen niitä tarpeen tullen.¹³¹ Kiinan suurlähetystö Virossa syytti tiedustelupalvelun raporttia subjektiivisista oletuksista, kylmän sodan ajattelutavasta, ideologisista ennakkoluuloista ja siitä, ettei sisältö perustu tosiasioihin.¹³²
- Virolaisen kaapeli-tv-liittymän STV:n yleiseen kanavapakettiin kuuluu Kiinan valtionmedian venäjänkielinen CGTN-Russian-kanava.¹³³

CEPA-ajatushautomo arvioi vuonna 2022, ettei Viron mediakentällä ole nähty erityisiä merkkejä Pekingin vaikutusvallasta. Viime vuonna julkaistussa selvityksessä, jossa käytiin läpi kiinalaisen Paperwall-verkoston toimintaa eri maissa, ei mainita Viroa Paperwallin kohteena. Suomi, Ruotsi, Norja ja Tanska sen sijaan löytyvät listalta.¹³⁴

Tanska

Tätä raporttia varten tehdyissä haastatteluissa ja muussa selvittelyssä ilmeni vain yksi Tanskaan liittyvä, tanskalaiseen mediaan kohdistettu hyökkäys, jota epäillään Kiinan tai kiinalaisten toimijoiden tekemäksi. EU DisinfoLabin tuoreimmassa raportissa on arvioitu, että Kiina on Tanskassa uhka etenkin vakoilun ja kyberuhkien osalta, mutta Venäjä muodostaa selvästi suurimman uhan disinformaation saralla.¹³⁵

- *Jyllands-Posten*-lehdessä julkaistiin koronapandemian alkuvaiheessa vuonna 2020 piirros, jossa Kiinan lipun tähdet oli korvattu viruksilla. Kiinan suurlähetystö Tanskassa vaati lehdeltä anteeksipyyntöä, johon lehti ei taipunut. Tapauksesta seurasi sosiaalisessa mediassa koordinoitu hyökkäys kiinalaisilta profiileilta, jotka muun muassa uhkailivat ja pilkkasivat tanskalaisia ja kuvan piirtäjää. Ainakin osittain kommentit tulivat tekaistuilta käyttäjätileiltä, mutta lehtitiedoista ei selviä, mikä taho kommenttien takana oli.¹³⁶ Kampanjassa muun muassa irvailtiin tanskalaisten "heikkoudelle", kun Tanska vastusti huhtikuussa 1940 Saksan hyökkäystä vain muutaman tunnin. Tämä on toistuva aihe myös Venäjän disinformaatiokampanjoissa.¹³⁷

¹³⁰ "Chinese Embassy advert in Estonian paper denounces Uighur genocide claims", ERR, 15.4.2021, <https://news.err.ee/1608178030/chine-se-embassy-advert-in-estonian-paper-denounces-uighur-genocide-claims>

¹³¹ "International security and Estonia 2022", Estonian Foreign Intelligence Service, Tammikuu 2022, <https://www.valisluureamet.ee/doc/rapor-t/2022-en.pdf>

¹³² "Hiina saatkond: välisluureameti hinnang on vastuvõetamatu", ERR, 16.2.2022, <https://www.err.ee/1608502328/hiina-saatkond-valisluurea-meti-hinnang-on-vastuvõetamatu>

¹³³ Frank Jüris ja Dmitri Teperik, "Chinese Influence in Estonia", CEPA, 9.8.2022, https://cepa.org/comprehensive-reports/chinese-influence-in-estonia/#footnote_4_1800

¹³⁴ Alberto Fittarelli, "Chinese Websites Posing as Local News Outlets Target Global Audiences with Pro-Beijing Content", Citizen Lab, 7.2.2024, <https://citizenlab.ca/2024/02/paperwall-chinese-websites-posing-as-local-news-outlets-with-pro-beijing-content/>

¹³⁵ Jeanette Serritzlev, "Disinformation landscape in Denmark", EU DisinfoLab, joulukuu 2024.

¹³⁶ Rasmus Græsbøll Svaneborg, "Ekspert: Falske Kina-profiler går efter Jyllands-Posten og Danmark", B.T., 28.1.2020, <https://www.bt.dk/politik/ekspert-falske-kina-profiler-gaar-efter-jyllands-posten-og-danmark>; Mikkel Danielsen, Asger Skovdal Jepsen, "Se, hvordan de hører Dannebrog: Det minder om en koordineret kinesisk storm", Berlingske, 28.1.2020, <https://www.berlingske.dk/internationalt/se-hvordan-de-haar-ner-dannebrog-det-minder-om-en-koordineret-kinesisk-storm>; David Rue Honoré, "Jyllands-Posten-tegner modtager trusler efter Kina-satiretegn", Berlingske, 29.1.2020, <https://www.berlingske.dk/indland/jyllands-posten-tegner-modtager-trusler-efter-kina-satiretegn>

¹³⁷ Paul Charon ja Jean-Baptiste Jeangène 2021.

Yhteenveto Kiinan vaikuttamisesta

Edellä kuvatun perusteella Pohjoismaissa ja Virossa näkyy sama työkalupakki, joka Kiinalla on käytössä myös maailmanlaajuisesti: susisoturidiplomatia eli suurlähetystöjen aggressiivinen viestintä, painostus ja nootit, sisällön ”pesu” Kiinan valtionmediasta länsimaisiin kanaviin, pyrkimykset osallistua perinteisen median sisältöihin mainosten ja mielipidekirjoitusten muodossa, koordinoituidet lokakampanjat sosiaalisessa mediassa sekä verkkosivustot, jotka toistavat Kiina- tai Venäjä-mielistä sisältöä.

Kiinan vaikuttaminen Suomessa ja sen naapurimaissa keskittyy ennen kaikkea maineenhallintaan. Se vaikuttaa noudattavan Kiinan oppia ”tell China’s story well”, eli ”kerro Kiinan tarina hyvin”.¹³⁸ Useat mediaan kohdistetuksi informaatiovaikuttamiseksi ja häirinnäksi laskettavat tilanteet ovat liittyneet siihen, että Kiina on yrittänyt kontrolloida sitä, miten media käsittelee ja kuvailee Kiinaa.

Kiinan käytös on ollut sekä tämän kartoituksen että useiden aiemmin tehtyjen raporttien ja tutkimusten perusteella Ruotsissa aggressiivisempaa kuin muissa Pohjoismaissa. Ranskan sotakorkeakoulun strategisen tutkimuksen instituutin raportissa on arvioitu, että Kiinan tekemiset Ruotsissa ovat sekä ”opportunistinen koe” että oire Kiinan käyttäytymisen maailmanlaajuisesta muutoksesta: sama on tapahtunut muun muassa Kanadassa, Australiassa ja Britanniassa. Tutkijat ovat kutsuneet käyttäytymisen muutosta ”Machiavelliseksi käänteeksi” (engl. Machiavellian moment). Termi viittaa italialaisen filosofin ja valtiomiehen Niccolo Macchiavellin oppiin, jonka mukaan vallan säilyttämiseksi ”on parempi olla pelätty kuin rakastettu”.¹³⁹

Kiinnostava, silmälläpidettävä kehityskulku on se, että Venäjän tavoin myös Kiina luo yhteistyöverkostoja vastamedian kanssa Pohjoismaissa. Syynä tähän voi olla se, että jos Kiina ei saa ääntään ja omaa propagandaansa riittävästi kuuluviin perinteisessä journalistisessa mediassa, se pyrkii käyttämään muita kanavia. Toinen erityinen silmälläpidettävä huomio on se, että Kiina on tarjonnut ainakin Ruotsissa toimiville pienlehdille sisältöjään ilmaiseksi käyttöön. Suomessa ei ole ainakaan julkisuudessa ollut tietoja vastaavista tarjouksista, mutta koska kaupallisen median tilanne on pitkään ollut taloudellisesti haastava, on mahdollista, että tällaisia tarjouksia tehtäisiin tulevaisuudessa myös Suomessa. Talousvaikeuksissa painivat pienet lehdet ovat muualla Euroopassa jo päätyneet julkaisemaan myös Kiinan propagandamainoksia lisätäkseen tulojaan.¹⁴⁰

¹³⁸ Xu Jian, Gong Qian, ”‘Telling China’s Story Well’ as propaganda campaign slogan: International, domestic and the pandemic”, *Media, Culture & Society*, 46(5), 1064-1074. <https://doi.org/10.1177/01634437241237942>

¹³⁹ Paul Charon ja Jean-Baptiste Jeangène 2021.

¹⁴⁰ Virpi Latva, ”Kiinan mainosrahat kelpaavat länsimaisille lehdille”, *Journalisti*, 25.1.2022, <https://journalisti.fi/uutiset/2022/01/kiinan-mai-nosrahat-kelpaavat-lansimaisille-lehdille/>

Taiwan

Taiwan on Kiinan kommunistisen puolueen hybridihyökkäysten eturintamassa ja myös hybridivaikuttamisen testauspaikka. Taiwanissa testatut taktikat saattavat myöhemmin päätyä kansainväliseen käyttöön.¹ Siksi Kiinan Taiwaniin ja erityisesti sen mediaympäristöön kohdistamaa informaatiomanipulointia ja häirintää on syytä tarkastella lyhyesti myös tässä raportissa.

Kiina on levittänyt Taiwanissa disinformaatiota koko 2000-luvun. Sen ensisijainen tavoite on heikentää taiwanilaisten luottamusta Taiwanin demokratiaan ja hallintoon. Peking toivoo voivansa vakuuttaa Taiwanin kansalaiset siitä, että ainoa tapa välttää sota on Taiwanin ”rauhanomainen” yhdistäminen Manner-Kiinaan. Kiina pyrkii myös lisäämään poliittista polarisaatiota ja kylvämään yleistä eripuraa.² Kiina käyttää hybriditoiminnassaan Taiwanissa etenkin ei-valtiollisia toimijoita (non-state actor, NSA).³ Peking on viime vuosina esimerkiksi aktiivisesti lähestynyt taiwanilaisia tubettajia, TikTok-tähtiä ja muusikoita tarjoamalla heille sponsoroituja matkoja ja yleistä kohtelua vastineeksi sisällöstä, joka toistelee Kiinan kommunistisen puolueen puheita.⁴

Vuoden 2024 presidentinvaalin alla kävi ilmi, että taiwanilainen toimittaja, jota epäiltiin Kiina-kytköksistä ja KKP:n alaisena toimimisesta, oli keksinyt presidentinvaaligallupin tulokset, jotka julkaistiin paikallisessa mediassa. Keksityllä galluptilanteella pyrittiin vaikuttamaan äänestäjiin.⁵ Taiwanissa on viime vuosina levinnyt myös runsaasti valheellisia uutisia muun muassa siitä, että Taiwan kehittäisi Yhdysvaltojen kanssa biolaboratorioita kiinalaisia vastaan, sekä erinäisiä salaliittoteoriota DPP-puolueesta ja presidentti Tsai Ing-wenistä. Valheita on levitetty muun muassa tekaistuilla uutissivustoilla, jotka ovat matkineet aitoja journalistisia lehtiä.⁶ Kiina myös tuottaa Taiwaniin suuria määriä heikkolaatuista KKP:n propagandaa tukevaa sisältöä, jonka tarkoituksena on näkyä korkealla hakukoneiden tuloksissa. Viestejä levittävät edelleen media ja Kiinan valtionhallinnon tilit Taiwanissa.⁷

Kiina käyttää vaikuttamisessa yhtenä välineenä myös tekoälyä. Taiwanin presidentinvaalien alla esimerkiksi tekoälyllä tehdyt (kömpelöt) uutisankkurit yrittivät vaikuttaa vaalien kulkuun.⁸

¹ Jukka Aukia, ”China’s hybrid influence in Taiwan: Non-state actors and policy responses”, HybriCoE Research Report 9, Huhtikuu, 2023, <https://www.hybridcoe.fi/publications/hybrid-coe-research-report-9-chinas-hybrid-influence-in-taiwan-non-state-actors-and-policy-responses/>

² Sheryn Lee, ”Disinformation and democratic resilience in Taiwan”, Australian Strategic Policy Institute, 30.3.2025, <https://www.aspistrategist.org.au/disinformation-and-democratic-resilience-in-taiwan/>

³ Jukka Aukia 2023

⁴ Nathan Attrill, ”China’s love-bombing of Gen Z Taiwanese has its limits”, Australian Strategic Policy Institute, 26.5.2025, <https://www.aspistrategist.org.au/chinas-love-bombing-of-gen-z-taiwanese-has-its-limits/>

⁵ Zhuang Jing, Dong Zhe, ”Where did Taiwan’s fake presidential election poll come from?”, Radio Free Asia, 29.12.2023, <https://www.rfa.org/english/news/afcl/taiwan-fake-poll-12292023000620.html>

⁶ Zhuang Jing, Dong Zhe, ”Media Watch: Fake news websites hijack Taiwan’s mainstream media”, Radio Free Asia, 9.4.2025 <https://www.rfa.org/english/factcheck/2025/04/09/afcl-fake-news-websites-taiwan/>

⁷ Sheryn Lee 2025

⁸ Dan Milmo, Amy Hawkins, ”How China is using AI news anchors to deliver its propaganda”, The Guardian, 18.5.2024, <https://www.theguardian.com/technology/article/2024/may/18/how-china-is-using-ai-news-anchors-to-deliver-its-propaganda>

4. Yhdysvallat

Tässä kartoituksessa keskitytään pääasiassa Kiinan ja Venäjän mediaan kohdistamaan informaatiovaikuttamiseen, mutta ulkomaista informaatiovaikuttamista tekevät myös monet muut valtiot ja tahot. Donald Trumpin johtamien oikeistopopulistien valtaannousu Yhdysvalloissa monimutkaistaa informaatiovaikuttamisen asetelmaa entisestään, minkä vuoksi luomme lyhyen katsauksen myös sinne. On mahdollista, että Yhdysvaltain politiikan muutokset lisäävät välillisesti Venäjän ja Kiinan mahdollisuuksia vihamieliseen informaatiovaikuttamiseen Euroopassa.

Trumpin hallinto on romuttanut monia niistä mekanismeista, joiden tehtävänä on ollut rajoittaa ulkomaisen ja kotimaisen disinformaation leviämistä. Se on esimerkiksi sulkenut ulkoministeriön osaston (R/FIMI, joka tunnettiin ennen nimellä Global Engagement Center), jonka tehtävänä oli seurata Venäjän, Kiinan ja Iranin levittämää disinformaatiota. Lisäksi hallinto on ajanut alas FBI:n ja kyberturvallisuusviranomaisten yksiköt, jotka puuttuvat ulkomaiseen vaikuttamiseen.

Yhdysvallat myös irtisanoi yhteistyöasiakirjan (Memorandum of Understanding), jossa oli sovittu Suomen kanssa monen muun valtion tavoin ulkomaisen valtiollisen informaatiovaikuttamisen torjumisesta yhdessä.¹⁴¹ Kun asiakirja allekirjoitettiin huhtikuussa 2024, ulkoministeri Elina Valtonen totesi, että Yhdysvalloilla oli keskeinen rooli ”demokraattisten valtioiden yhteistoiminnassa informaatiomanipulaatiota vastaan”.¹⁴² Yhdysvaltalaisrahoituksen keskeytyminen ja mahdollinen katkaisu Radio Free Euroopelta/Radio Libertyltä ja Radio Free Asialta uhkaa jättää informaatiotyhjiöitä, joita autoritääriset valtiot voivat täyttää.¹⁴³

Trumpin johtaman MAGA-liikkeen ajama radikaali tulkinta sananvapaudesta on lisäksi vaikuttanut yhdysvaltalaisiin digijätteihin, jotka ovat ilmoittaneet vähentävänsä alustojen moderointia.

Trump antoi heti presidenttikautensa alkaessa määräyksen siitä, etteivät valtion virastot ja työntekijät saa rajoittaa sananvapautta.¹⁴⁴ Yhdysvaltalaiset sosiaalisen median alustat ovat katsoneet seuraavansa tätä määräystä vähentäessään moderointia ja faktantarkistusta.¹⁴⁵

Useimmat suurista Euroopassa ja myös Suomessa käytetyistä sosiaalisen median alustoista ovat yhdysvaltalaisia, minkä vuoksi vaikutukset voivat näkyä myös täällä. Sosiaalinen media on julkinen keskustelufoorumi, jossa journalistinen media kilpailee huomiosta, mutta samalla se on informaatiovaikuttamisen tärkeimpiä taistelukenttiä. Kun alustojen moderointia ja vastuullisuutta vähennetään, Euroopan informaatioturvallisuus voi heikentyä välillisesti. Jo aiemmin on esimerkiksi havaittu, että venäläiset disinformaatiota ja propagandaa sisältävät mainokset ovat saaneet levitä Euroopassa Metan alustoilla varsin vapaasti.¹⁴⁶ Venäjän ja Kiinan kaltaisille toimijoille voi nyt avautua mahdollisuuksia hyödyntää sosiaalista mediaa omiin tarkoituksiinsa entistä tehokkaammin.

Pian Trumpin virkaanastujaisten jälkeen Meta ilmoitti, että se lopettaa faktantarkistusohjelmansa Facebookissa ja Instagramissa. Faktantarkistuspalvelujen työ on korvattu Yhdysvalloissa X:n esimerkkiä seuraten käyttäjien omilla yhteisöhuomautuksilla, joka on ainakin

¹⁴¹ Heli Laakkonen, ”Yhdysvallat irtisanoi merkittävän Suomen kanssa solmitun asiakirjan”, Ilta-Sanomat / STT, 22.9.2025, <https://www.is.fi/kotimaa/art-2000011510967.html>

¹⁴² Ulkoministeriö, Suomi ja Yhdysvallat allekirjoittivat yhteistyöasiakirjan informaatiovaikuttamisen torjumisesta, 4.4.2024, <https://valtioneuvosto.fi/en/-/finland-and-united-states-sign-a-memorandum-of-understanding-on-counteracting-foreign-state-information-manipulation>

¹⁴³ Faith Wardwell, ”Radio Free Asia shuts down as US funding dries up”, Politico, 29.10.2025, <https://www.politico.com/news/2025/10/29/radio-free-asia-shuts-down-as-us-funding-dries-up-00629210>; Thibaut Bruttin, ”Radio Free Asia taken off air: millions of people deprived of access to reliable information”, Reporters without borders, 10.4.2025, <https://rsf.org/en/radio-free-asia-taken-air-millions-people-deprived-access-reliable-information>

¹⁴⁴ ”Restoring freedom of speech and ending federal censorship”, Valkoinen talo, julkaistu 20.1.2025, <https://www.whitehouse.gov/presidential-actions/2025/01/restoring-freedom-of-speech-and-ending-federal-censorship>

¹⁴⁵ RANE podcast series, ”What Gabbard’s ODNI Cuts Mean for Corporate Security”, 12.9.2025, <https://podcasts.apple.com/fi/podcast/what-gabbards-odni-cuts-mean-for-corporate-security/id1022071615?i=1000726563069&l=fi>

¹⁴⁶ ”No embargo in sight: Meta lets pro-Russia propaganda ads flood the EU”, AI Forensics, 17.4.2024, <https://aiforensics.org/work/meta-political-ads>

toistaiseksi ollut ohjelmana varsin tehoton.¹⁴⁷ Vielä ei tiedetä, loppuuko Metan rahoittama faktantarkistus myös Euroopassa, mutta useat asiantuntijat ovat arvioineet, että se on vain ajan kysymys. Kesäkuussa 2025 Alphabet puolestaan poisti Google-hakukoneesta Claim Reviewn, joka aiemmin nosti ammattifaktantarkistajien tekemiä faktantarkistuksia Google-hakutulosten kärkeen lyhyiksi tiivistelmiksi.¹⁴⁸

Elon Muskin omistuksessa Twitterin (nykyinen X) moderointia vähennettiin reippaasti jo ennen Trumpin uudelleenvalintaa. X:n algoritmien rajut muutokset ovat johtaneet siihen, että Suomessakin muun muassa poliisi, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, useat yliopistot, evankelisluterilainen kirkko ja VR ovat lakanneet tiedottamasta X:ssä. Esimerkiksi poliisi on kertonut vetäytymisen syiksi X:n muuttumisen epävakaaaksi, poliisin viestinnän tavoitavuuden merkittävän laskun sekä sen, ettei X puutu alustalla rehottavaan disinformaatioon.¹⁴⁹

Osana kauppaneuvotteluja Trumpin hallinto on vaatinut digialan sääntelyn vähentämistä myös Euroopassa ja erityisesti digipalvelusäädöksen (DSA) kumoamista. Sääntelyn tarkoitus on lisätä digialustojen vastuuta muun muassa huijausten ja disinformaation leviämisen estämisestä. DSA:n mukaan somepalvelujen on julkaitava säännöllisesti avoimuusraportteja, selitettävä algoritmiansa toimintaa, poistettava laittomat sisällöt nopeasti ja tehtävä riskiarvioita muun muassa disinformaatiosta ja vaalimanipuloinnista.

Trumpin näkemykset ja lausunnot Ukrainan sodasta ovat olleet ailahtelevia, ja välillä hän on päätenyt toistelemaan Kremlin valheellisia väitteitä. Trump on muun muassa sanonut, että Ukraina olisi aloittanut sodan Venäjän kanssa ja väittänyt, että Zelenskyi olisi ”diktaattori” ja hyvin epäsuosittu johtaja. Kumpikaan väite ei pidä paikkaansa.¹⁵⁰ Myös yhdysvaltalaiset laittaoikeistoon sijoittuvat kommentaattorit, kuten Tucker Carlson, ovat useita kertoja toistelleet Kremlin näkemyksiä Ukrainan sodasta. Tunnetuilla mielipidevaikuttajilla on keskeinen rooli julkisen mielipiteen ja keskustelun suuntaamisessa. Kun he toistelevat Kremlin narratiiveja,

se laajentaa disinformaation tavoitavuutta ja uskottavuutta.¹⁵¹

Generatiivinen tekoäly

Generatiivisen tekoälyn järjestelmät, kuten OpenAI:n, Googlen ja Metan kehittämät chatbotit, ovat viime vuosina nousseet uudenlaisen informaatiovaikuttamisen rajapinnaksi ja välineeksi. Tällä hetkellä maailmanlaajuisesti suosituimmat tekoälytyökalut tulevat Yhdysvalloista. Selvästi suosituin niistä on OpenAI:n kehittämä ChatGPT. Kiinassa kehitetty Deepseek on myös eri arvioiden mukaan maailman käytetyimpien generatiivisen tekoälytyökalujen joukossa.¹⁵²

Informaatiovaikuttamista ja häirintää tekevät tahot pystyvät hyödyntämään generatiivisia tekoälytyökaluja väitteiden kääntämiseen vaivattomasti useille eri kielille. Niitä hyödynnetään myös ääni- ja videonauhujen muokkaamiseen sekä kuvien ja videoiden luomiseen tilanteista, joita ei todellisuudessa ole tapahtunut. Tekoälyllä myös laaditaan esimerkiksi deepfake-pornoa poliittisista vastustajista ja kritikoista näiden häpäisemiseksi ja vaientamiseksi.

Kiinalaisissa tekoälychatboteissa, kuten Deepseekissä, valtion propaganda ja sensuuri on jo sisäänrakennettuna, mutta myös muiden generatiivisten tekoälyjärjestelmien tuottama sisältö riippuu siitä, millainen niiden koulutusdata on ollut, miten malleja hienosäädetään, miten niitä ohjeistetaan vastaamaan tiettyihin arkaluontoisiin kysymyksiin ja minkälaisia väitteitä mallit myöhemmin imuroivat verkosta. Nämä eivät ole neutraaleja valintoja, vaan heijastavat väistämättä kehittäjänsä maailmankuvaa ja arvoja. Tekoälymallit voivat olla myös alttiita ulkomaiselle informaatiovaikuttamiselle (ks. esim. tämän kartoituksen laatikko Portal Kombat-operaatiosta).

Tekoälytyökalujen tuomat informaatiovaikuttamisen ja häirinnän uudet mahdollisuudet vaativat tarkkaa seurantaakin myös journalistiselta medialta.

¹⁴⁷ Pipsa Havula, ”Meta, X ja Tiktok tarjoavat yhteisöhuomautuksia faktantarkistusten sijaan – asiantuntijat arvostelevat järjestelmiä”, Faktabaari, 18.8.2025, <https://faktabaari.fi/nakokulmat/meta-x-ja-tiktok-tarjoavat-yhteisohuomautuksia-faktantarkistusten-sijaan-asiantuntijat-arvostelevat-jarjestelmia/>

¹⁴⁸ Jennifer Elias, ”How Google shifted from a bastion of accurate information to a steward of free expression”, CNBC, 26.9.2025 <https://www.cnbc.com/2025/09/26/how-google-abandoned-facts-for-free-expression.html>

¹⁴⁹ Henrik Kärkkäinen, ”Suomen poliisin operaatiot katoavat X:stä”, Ilta-Sanomat, 13.12.2023, <https://www.is.fi/digitoday/art-2000010055593.html>

¹⁵⁰ Tommaso Canetta, ”Trump’s lies about Zelensky, US aid to Ukraine and the responsibility of the war”, EDMO, 21.2.2025, <https://edmo.eu/publications/trumps-lies-about-zelensky-us-aid-to-ukraine-and-the-responsibility-of-the-war/>

¹⁵¹ Aiden Hoyle, Josef Šlerka, ”Cause for concern: The continuing success and impact of Kremlin disinformation campaigns”, HybridCoE Working Paper 29, maaliskuu 2024.

¹⁵² Ks. esim. ”Top AI Tools by Web and App Usage (August 2025 Data)”, Similarweb, 14.9.2025, <https://www.similarweb.com/blog/marketing/seo/most-used-ai>

Toimittajan varautuminen häirintään ja uhkailuun

Suomalaisissa mediataloissa työnantaja lähtökohtaisesti puuttuu toimittajaan kohdistuvaan häirintään ja uhkailuun hanakasti, ja myös tietoturvasta huolehditaan monelta osin yritystasolla. Etenkin toimittajaopiskelijat, freelancerit ja pienten lehtien toimittajat voivat kuitenkin olla haavoittuvia häirinnälle, uhkailulle ja maalittamiselle. Vaikka työnantaja toimiikin toimittajan apuna ja tukena, myös työsuhteisten toimittajien on hyvä pitää tietyt perusasiat mielessä niin vapaa-ajalla kuin töissäkin:

1. Ota käyttöön monivaiheinen tunnistus heti kaikissa palveluissa.
2. Käytä salasanojen hallintaohjelmaa ja eri salasanoja tunnistautumiseen.
3. Päivitä käyttöjärjestelmät ja ohjelmistot säännöllisesti – monissa hyökkäyksissä hyödynnetään tunnettuja haavoittuvuuksia.
4. Rajoita henkilökohtaisen tiedon näkyvyyttä profiileissasi: piilota kotiosoitteesi, puhelinnumerosi ja läheisten tiedot
5. Suunnittele ennalta, miten reagoit vihamielisiin operaatioihin somessa ja käsittelet niitä toimituksessa.
6. Raportoi valeprofiileista ja havaitsemastasi häirinnästä alustayhtiöille ja pyydä niiden poistamista.
7. Tutustu Journalistiliiton ja Medialiiton sekä Työturvallisuuskeskuksen ohjeisiin somehäirinnän ja maalittamisen varalta.

5. Informaatiovaikuttaminen poikkeusoloissa

Ukrainan sota tarjoaa konkreettisen mallin siitä, minkälaista vaikuttamista Venäjä ja Kiina todennäköisesti kohdistaisivat Suomen mediaan kriisi- ja poikkeusoloissa. Täysimittaisen sodan valmisteluvaiheessa Venäjä rakensi narratiivin, jonka mukaan Ukraina oli haluton ratkaisemaan maiden välistä konfliktia ja jätti noudattamatta vuosina 2014 ja 2015 solmittuja Minskin rauhansopimuksia.¹⁵³ Venäjä myös väitti, että Ukraina rikkoi maan venäjänkielisten oikeuksia. Venäjän propagandassa hyökkääjä lavastettiin uhriksi ja uhri syypääksi sotaan.¹⁵⁴

Samaan aikaan Venäjä tuotti tekaistua kuva- ja videomateriaalia Ukrainan iskuista Venäjän puolelle todisteiksi siitä, että Ukraina olisi aloittanut uuden vaiheen sodassa. Venäjä levitti näitä väitteitä median välityksellä ja toisti niitä kansainvälisissä kokouksissa. Vaikka väitteet eivät olleet millään lailla uskottavia, ne tarjosivat etenkin kotileisölle muodollisen oikeutuksen sodalle. Tätä oikeutusta vahvistettiin samalla Venäjän kansallisilla myyteillä ja erityisesti vuosien 1941–1945 ”suuren isänmaallisen sodan” myytillä sodasta vieraita valloittajia vastaan. Putinin hallinto uusinsi myyttiä disinformaatiolla erikoisoperaatiosta ”Kiovan hallinnon natseja” vastaan. Taustalla vaikutti kuitenkin Venäjän vuosisatainen metanarratiivi kansakunnan puolustamisesta vierailta valloittajilta, jotka ovat Napoleonin vuoden 1812 sotaretkestä asti tulleet kansallisen muistin mukaan lännestä.¹⁵⁵

Poikkeusoloissa Venäjän informaatiovaikuttaminen Suomea vastaan voisi noudattaa samanlaista kaavaa, jossa Venäjän omaa sotilaallista hyökkäystä seuraavat lavastetut tai tekoälyllä tuotetut kuvalliset ”todisteet” suomalaisten joukkojen sotarikoksista sekä venäjänkieliseen väestöön kohdistetuista raakuuksista. Kuten Ukrainassa, disinformaatioon voisi sisältyä väitteitä esimerkiksi Yhdysvaltojen tai Naton joukkotuhoaseiden käytön valmistelusta Suomessa Venäjää vastaan.

Vaikuttamisen kohteina olisivat Venäjän ja Kiinan väestö, Suomen ja sen lähimpien liittolaismaiden siviiliväestö, Suomen armeija ja erityisesti reserviläiset – sekä koko euroatlanttinen yhteisö. Informaatiovaikuttamisen tavoitteena olisi hämärtää eri keinoin kuvaa tapahtumista Suomessa.¹⁵⁶ Informaatiovaikuttamista täydennettäisiin laajamittaisilla kyberhyökkäyksillä. Niiden tarkoitus on lamauttaa sekä tiedonvälitys Suomessa että pyrkiä luomaan kaaosta horjuttamalla siviiliyhteiskunnan toimintoja, kuten pankkitoimintaa ja joukkoliikennettä. Lisäksi toiminnan tavoitteena on murentaa kansalaisten luottamusta viranomaisiin ja huoltovarmuuden kannalta keskeisiin toimijoihin sekä heikentää puolustustahtoa.

Sotatoimien käynnistyttyä Venäjä vyöryttäisi sosiaaliseen mediaan runsaasti disinformaatiota sotilaallisesta tilanteesta ja Suomen puolustuskyvystä. Se pyrkisi vahvistamaan disinformaation vaikutusta iskuilla Suomen energia- ja tietoliikenneinfrastruktuuria vastaan sekä toimituksiin ja jopa yksittäisiin toimittajiin kohdistuvalla hakkeroinnilla, maalittamisella ja uhkailulla.

Venäjä todennäköisesti aktivoisi varalla pitämiään bottiverkostoja sekä käynnistäisi aiemmin Baltiassa ja muualla Euroopassa hyödyntämänsä Ghostwriter-operaation, jossa hakkeroitujen suomalaisten tiedotusvälineiden kanavilla julkaistaisiin ja levitettäisiin maailmalle valeuutisia Suomesta. Vastaavasti Venäjä ja Kiina voisivat pyrkiä vaikuttamaan Suomen liittolaisten tukeen jakamalla digialustoilla tekoälyllä luotuja valheellisia ääninauhoja ja videoita Suomen poliittisten johtajien toiminnasta. Vaikuttamisessa ja häirinnässä käytettäisiin myös sosiaalisen median vaikuttajia sekä Doppelgänger-operaation mallin mukaisia valeuutisia, jotka näyttäisivät suomalaisten tiedotusvälineiden sivuilta.

¹⁵³ Elsa Osipova ja Veera Pennanen, ”Minskin sopimuksen piti ratkaista Itä-Ukrainan sota, mutta toisin kävi – tutkija: ‘Sopimuksen kohdat ovat ristiriidassa maalaisjärjen kanssa’”, Yle, 8.2.2022, <https://yle.fi/a/3-12321826>

¹⁵⁴ Katri Pynnöniemi, ”The Metanarratives of Russian Strategic Deception”, teoksessa Katri Pynnöniemi ja András Racz (toim.), *The Fog of Falsehood: Russian Strategy of Deception and the Conflict in Ukraine* (Helsinki: Ulkopoliittinen instituutti, 2016), <https://fiia.fi/en/publication/fog-of-falsehood>

¹⁵⁵ James V. Wertsch, *How Nations Remember: A Narrative Approach*. (New York: Oxford University Press (2021), 98–102

¹⁵⁶ Qvist, Lyytinen ja Tähtinen, 2025.

Suomalaisten tiedotusvälineiden toiminta kriisi- ja poikkeusoloissa on pääosin rajattu tämän kartoituksen ulkopuolelle, koska se muodostaa laajan erillisen kokonaisuuden, johon esimerkiksi valmiuslain toimeenpano ja yhteiskunnallinen tilanne asettaisivat omat reunaehdot, joita on vaikea toistaiseksi arvioida. Voidaan kuitenkin olettaa, että tiedotusvälineet jatkaisivat toimintaansa lehdistönvapauden nojalla ja Journalistin ohjeita seuraten mahdollisimman vapaasti.

Sotilaallisen uhan tai hyökkäyksen kohteeksi joutuvassa maassa tiedotusvälineet kuitenkin tyypillisesti ryhtyvät vallanpitäjien taakse ja hallitus määrittelee julkisuuden agendan. Kuten informaatiovaikuttamisen seurantaan erikoistunut *Demokraatti*-lehden päätoimit-

taja Petri Korhonen on arvioinut, sodan oloissa väistämättä tingitään objektiivisuuden ihanteesta kotimaan ja yhteisten arvojen puolustamiseksi.¹⁵⁷ Silloin riskinä voi olla, että suurista valtakunnallisista tiedotusvälineistä tulee hallituksen kritiikittömiä tiedotuskanavia, jolloin sodanaikaiset väärinkäytökset ja virheet jäävät huomiotta kuten Yhdysvalloissa tapahtui terrorisminvastaisen sodan alkuvaiheissa vuosina 2001–2003.¹⁵⁸ Tämä näkökulma nousi esiin myös kartoituksen asiantuntijahaastatteluissa.

¹⁵⁷ Salenius-Pasternak 2025, 203.

¹⁵⁸ W. Lance Bennett ja muut, *When the Press Fails: Political Power and the News Media from Iraq to Katrina* (Chicago: The University of Chicago Press, 2007).

6. Vastatoimet

Tätä kartoitusta varten tehdyissä haastatteluissa kysyttiin asiantuntijoilta, missä asioissa kunkin maan sekä yleisesti Pohjoismaiden ja Viron medialla olisi vielä parantamista informaatiovaikuttamiseen vastaamisessa. Haastatteluissa nousi esiin useita konkreettisia toimia.

Toimittajien faktantarkistus- ja OSINT-taitojen¹⁵⁹ kohentaminen. Tällaisia taitoja ovat esimerkiksi kyvykyys tutkia verkkosivujen taustatietoja ja käyttää erilaisia kuvahakutyökaluja, satelliittikuvia ja karttoja. Myös monipuoliset tiedonhakutaidot ja erilaisten analyysityökalujen käyttö ovat osa näitä taitoja.

Faktantarkistus- ja OSINT-taitoja tarvitaan muun muassa siihen, että toimituksissa voitaisiin tehdä omia tutkimuksia verkossa tapahtuvasta informaatiovaikuttamisesta. Yhdeksi haasteeksi haastatteluissa nimettiin se, että monessa toimituksessa osaaminen ja resurssit eivät tällä hetkellä riitä siihen. Aiheesta puhuneet haastateltavat arvioivat, ettei pelkkä raportointi disinformaatiosta riitä, vaan toimitusten pitäisi myös kyetä osallistumaan sen selvittämiseen, kuka väitteitä verkossa levittää. Toimituksilta toivottiin lisää juttuja, joissa selvitetään ja kontekstoidaan esimerkiksi Venäjän verkossa tekemää informaatiovaikuttamista, mikä parantaisi lukijoiden kriittistä ajattelua ja media-lukutaitoa.

Toimitusten yhteinen verifiointipalvelu. Norjassa perustettiin vuonna 2022 Verifiserbar-niminen verifiointipalvelu faktantarkistusorganisaatio Faktiskin sisälle. Verifiserbar syntyi, kun sosiaalinen media täyttyi Venäjän täysmittaisen hyökkäyssodan alettua kuvilla ja videoilla, joiden väitettiin olevan peräisin rintamalta ja joiden tutkimiseen ja varmentamiseen toimitukset tarvitsivat pikaisesti apua. Verifiserbar toteaa sivuillaan, että sekä yleisö että media ovat monesti hakshtaneet väärennettyihin kuviin, videoihin ja tarinoihin sodasta, ja tätä ongelmaa Verifiserbar haluaa paikata. Sen tekemät verifiointit ovat Norjan mediatilojen käytävissä STT:n tavoin yhteisen mediapankin kautta.

Tiiviimpi toimitusten välinen yhteistyö informaatiovaikuttamiseen vastaamiseksi. Vaikka myös informaatiovaikuttamisen torjuntaan voi liittyä uutiskilpailua, toimitukset voisivat vähintään jakaa toisilleen osaamista verifiointimenetelmistä ja niihin liittyvästä teknisestä osaamisesta. Norjassa journalistinen yhteistyö ulottuu myös teknologiaan. Siinä valtion tuki on kuitenkin tärkeä vipuvarsi.

Vähemmän Venäjän kaikkivoipaisuuden rummuttamista. Suomessa asiantuntijat ovat julkisuudessaakin kritisoineet sitä, että Vladimir Putin on niin usein iltapäivälehtien kannessa ja lehtien otsikot usein yksinkertaiset Venäjän sanomisia ja tekemisiä niin, että Venäjästä syntyy kuva kaikkialle lonkeronsa ulottavasta kaikkivoipaisesta toimijasta, mikä puolestaan palvelee Venäjän propagandaa. Myös tätä raporttia varten tehdyissä haastatteluissa nousi esille se, että median tulisi jo otsikkotasolla kontekstoida Putinin ja Venäjän muun valtionjohdon sanomisia niin, ettei lukijoissa lietsota turhaa pelkoa. Lukijoille olisi myös hyvä avata Venäjän viestinnän hierarkiaa, eli sitä, onko viesti jollain tavalla merkittävä, mille yleisölle se on suunnattu ja missä asemassa sanoja on Venäjän hallinnossa. Toisaalta haastatteluissa arvioitiin myös, että tilanne on viime aikoina mennyt parempaan suuntaan.

Faktantarkistusartikkelien julkaiseminen. Faktantarkistusartikkelien kirjoittaminen ja julkaiseminen on yksi keino, jolla informaatiovaikuttamiseen ja häirintään voidaan puuttua.

Verkossa leviävien väitteiden järjestelmällinen seuraaminen. Verkossa leviävien vaikuttamisoperaatioiden sekä virheellisten ja valheellisten väitteiden ja narratiivien seuraaminen vaatii paljon aikaa ja vaivaa. Se on kuitenkin edellytys sille, että vaikuttaminen havaitaan ajoissa ja se osataan laittaa mittasuhteisiin ja kontekstoida.

Käytännössä tämä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että mikäli sosiaalisessa mediassa leviäisi nopeasti vaik-

¹⁵⁹ OSINT (Open-source intelligence) tarkoittaa julkisiin lähteisiin perustuvaa tiedustelua.

kapa tunnetusta suomalaisesta tehty syväväärennös (deepfake), journalistinen media huomaisi sen jo varhaisessa vaiheessa ja voisi varoittaa lukijoita asiasta samaan tapaan kuin tällä hetkellä varoitetaan erilaisista huijauksista, joilla yritetään kalastella ihmisiltä rahaa. Näin tulisi toimia myös, jos sosiaalisessa mediassa käynnistyy suomen kielellä laaja disinformaation levi-tysoperaatio.

Journalististen sisältöjen antaminen tai myyminen tekoälypalveluiden käyttöön. Ihmiset etsivät yhä useammin tietoa ChatGPT:n, Clauden ja Copilotin kaltaisista tekoälykeskusteluboteista. Tällä hetkellä valtaosa journalistisesta mediasta niin Suomessa kuin muuallakin maailmassa pyrkii estämään sisältöjensä näkymisen chatboteissa. Vain muutamat mediatalot ovat tehneet tekoäly-yhtiöiden kanssa sopimuksia sisältöjen käytöstä, ja osa on antanut sisältönsä ilmaiseksi käyttöön joko tietoisesti tai tietämättään. Osa tämän kartoituksen haastateltavista piti heikkoutena sitä, ettei journalistinen media näy tekoälyboteissa, koska silloin ne etsivät tietoja muualta verkosta ja voivat toistaa

herkemmin sieltä löytämänsä disinformaatiota ja propagandaa. Näin on jo käynytkin. Asia on kuitenkin monisyinen, ja Suomessakin mediataloilla on eriäviä näkemyksiä siitä, pitäisikö sisältöjen näkyä keskusteluboteissa vai ei.¹⁶⁰

Asiantuntijoiden käyttäminen monipuolisesti. Toimistusten kiireisessä arjessa käy helposti niin, että samoja nopeasti tavoitettavia ja sujuvasanaisia asiantuntijoita pyydetään jatkuvasti kommentoimaan ja arvioimaan maailman tapahtumia. Tähän liittyy kuitenkin riskejä. Raportin haastatteluissa tuli esille se, että toimittajien tulisi pohtia ja avata myös lukijoille sitä, millaisista taustoista asiantuntija tulee. Samaa aikaan on syytä pitää mielessä se, että asiantuntijoihin vaikuttamalla voidaan vaikuttaa siihen, millaisia viestejä nämä tuovat esille, ja asiantuntijoiden analyyseilla voi puolestaan olla suurikin painoarvo julkisessa keskustelussa ja siinä, mitä suomalaiset ajattelevat tilanteesta. Eri asiantuntijoita olisi syytä haastatella mahdollisimman monipuolisesti ja pohtia sitä, tulevatko eri väestönosat kuulluiksi.

¹⁶⁰ Pipsa Havula, "Se on meidän sisältöämme", Suomen Lehdistö, 15.5.2025, <https://suomenlehdisto.fi/suomen-lehdisto-testasi-sisaltojen-nakymista-ai-keskustelubottien-hauissa-sanomalla-ja-ylella-taysin-painvastaiset-linjaukset/>

7. Yhteenveto

Nykyaikaisessa mediaympäristössä on useita haavoittuvuuksia, jotka globaalisti altistavat median manipuloinnille. Näihin kuuluvat esimerkiksi kiristynvä kilpailu median ansaintamalleista, vihamielisten tahojen mahdollisuus hyödyntää bottitilejä ja sosiaalisen median algoritmeja vaikuttamisessa, nopeasti kehittyvät teknologiat kuten generatiivinen tekoäly sekä vaihtoehtoisten uutislähteiden ja somevaikuttajien kasvava vaikutusvalta. Vihan lietsominen, todisteiden väärentäminen ja julkisen keskustelun manipulointi on helpompaa kuin aiemmin. Suomessa on aiemmin voitu ajatella, että pieni ja vaikea kieli suojaa meitä informaatiovaikuttamiselta, mutta generatiivinen tekoäly mahdollistaa yhä uskottavamman materiaalin tuottamisen myös suomen kielellä. Samalla maan kielivähemmistöt voivat olla otollista maaperää informaatiovaikuttajille.

Huomiotalous haastaa uutismediat tuottamaan kiinnostavampaa sisältöä edullisemmin ja tehokkaammin, jotta ne voivat säilyttää lukijansa ja hankkia lisää yleisöä. Uutismedia käyttää kohtalaisen runsaasti esimerkiksi X:stä ja Instagramista poimittua käyttäjien luomaa sisältöä vain vähän muokattuna ja upottaa näitä päivityksiä artikkeleihin ”kansan äänenä”. Toimintatapa kasvattaa riskiä, että uutismedia julkaisee disinformaatiota tai propagandaa sisältäviä uutisia. Tutkijat ovat osoittaneet, että esimerkiksi Yhdysvalloissa journalistinen media on päätenyt useita kertoja upottamaan artikkeleihinsa twiittejä, jotka olivat peräisin Venäjän trollitehtaalta IRA:sta (Internet Research Agency).¹⁶¹

Tämän kartoituksen perusteella Suomen mediakentän ei ole helppo ylläpitää tilannekuvaa nopeasti muuttuvasta digitaalisesta ympäristöstä. Tutkimusten mukaan huomattava osa video- ja kuva-alustoilla kuten Youtubessa, TikTokissa ja Instagramissa julkaistusta disinformaatiosta jää pimentoon.¹⁶² Tällainen sisältö herättää kuitenkin tyypillisesti eniten käyttäjien reaktioita kuten klikkauksia. Samaa aikaan videopalveluiden käyttö uutislähteenä on kasvussa.¹⁶³

Vaikuttamista suomalaisten tiedotusvälineiden kommenttikanaavilla olisi myös syytä tutkia ja seurata tarkemmin. Automatisoitujen ulkomaisten bottien toimintaa voisi jäljittää esimerkiksi vertailemalla kommenttien sisältöä, kielellisiä piirteitä ja julkaisujen ajoitusta Venäjän hallinnon omilla kanaavillaan julkaisemaan propagandaan. Esimerkiksi Tšekin lokakuun 2025 parlamenttivaalien alla TikTok poisti palvelusta 178 000 tiliä, jotka se liitti ulkomaiseen vaikuttamiseen. Oleellista vaalivaikuttamisen torjunnassa on reagoida oikea-aikaisesti, mikä edellyttää jatkuvaa seurantaa ja nopeutta. Jos tässä ei onnistuta, koordinoitua informaatio-operaatioita pystyvät vaikuttamaan alustojen algoritmien tarjoamiin syötteisiin.¹⁶⁴

Tekoälyn kehitys luo disinformaatio-ongelmaan uuden kulman, jota tulisi seurata laaja-alaisesti alustojen suosittelualgoritmien ja ulkovaltojen informaatiovaikuttamisen ja häirinnän rinnalla. Tällä hetkellä disinformaation seurantaan, kansalaisten informaatiolukutaitoon ja tekoälyn kehitykseen liittyvä osaaminen on Suomessa kuitenkin hajautunut useiden erillisten toimijoiden kesken.

¹⁶¹ Lukito Josephine, Suk Jiyou, Zhang Yini ja muut, ”The Wolves in Sheep’s Clothing: How Russia’s Internet Research Agency Tweets Appeared in U.S. News as Vox Populi”, The International Journal of Press/Politics, 2019, DOI: 10.1177/1940161219895215

¹⁶² ”Memo: Known information interference operations during the June 2024 elections for the European Parliament”, lokakuu 2024, <https://ec.europa.eu/commission/presscorner/api/files/attachment/879707/Memo%20-%20Known%20information%20interference%20operations%20during%20EP%20elections.pdf>

¹⁶³ Digital News Report 2024, Reuters Institute, <https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/digital-news-report/2024>

¹⁶⁴ Gerulata Technologiesin toimitusjohtajan Michal Trnkan esitys Disinfo 2025 -konferenssissa, Ljubljana, 15.9.2025.

Ulkomaisen vaikuttamisen seurannassa valtion virastojen ja toimitusten tiiviimpi yhteistyö palvelisi kokonaisturvallisuuden vahvistamista, mutta siihen liittyy useita haasteita:

Ensinnäkin toimittajien tiedonsaanti ulkovaltojen toimintaa seuraavilta viranomaisilta voi olla vaikeaa. Huoltovarmuuskeskusten yhteydessä toimii informaatioanalyysiryhmä, mutta se raportoi toistaiseksi vain ”epäautenttiseen toimintaan” liittyvistä havainnoistaan eikä tee informaatiovaikuttamisen attribuutiota selvittämällä siihen liittyviä toimijoita ja verkostoja. Valtioneuvoston kanslia tuottaa ainakin kerran vuodessa katsauksen Suomeen kohdistuvasta informaatiovaikuttamisesta julkisten lähteiden pohjalta – toistaiseksi tällainen katsaus on julkaistu vasta kerran, tammikuussa 2025.¹⁶⁵ Seurannan lisäksi koordinoituun vaikuttamiseen tulisi kuitenkin varautua koordinoitulla informaatiopuolustuksen strategialla, eikä sellaista ole Suomeen kyetty toistaiseksi tekemään. Kuten esimerkiksi Janne Riiheläinen on arvioinut, syyt ovat todennäköisesti poliittisia, koska ulkoinen vaikuttaminen limittyy temaattisesti helposti esimerkiksi maahanmuuttoon liittyvään kotimaanpolitiikkaan.¹⁶⁶

Toiseksi kotimaisen disinformaation seuranta on viranomaisille hankalaa, koska se voi rikkoa henkilötietojen keräämiseen ja käyttöön liittyviä asetuksia, kuten EU:n tietosuojasetusta. Disinformaation julkinen käsittely taas katsottaisiin puolueettomuusperiaatetta rikkovaksi politikoinniksi, vaikka ulkovallat tukeutuvat vaikuttamisessa tyypillisesti kotimaisiin vaikuttajiin ja sivustoihin. Samanlaisia rajoituksia on esimerkiksi Ruotsissa ulkomaisen vaikuttamisen seurantaan erikoistuneella Psykologisen puolustuksen virastolla (MPF).

Kolmanneksi journalistisen riippumattomuuden ihanne voi muodostaa itsessään kynnyksen tukeutua viranomaisten jakamaan tietoon, vaikka sitä olisi saatavilla. Kartoituksen haastatteluiden perusteella vain harvat toimitukset ovat Ruotsissa kääntyneet kyselyillä Psykologisen puolustuksen viraston puoleen, vaikka sen tehtäviin kuuluu mediakentän tukeminen.

Norjassa keskustelu vastaavan julkisesti informaatiovaikuttamista seuraavan viraston perustamisesta herätti

epäilyksiä mediakentässä. Norjalla on toisen maailmansodan aikainen kokemus natsi-Saksan miehityksen tuomasta valtion mediakontrollista, eikä maahan ole haluttu uutta ”totuusministeriötä”. Lokakuussa 2025 syntyi kuitenkin päätös uudesta informaatioturvallisuutta vahvistavasta toimijasta, kun Norjan hallitus myönsi 20 miljoonan kruunun (1,72 milj. €) tuen säätiömuotoisen Tenk-lähdekriittikkikeskuksen (Senter for kildebevissthet) perustamiseen. Sen perustajajäseniä ovat NTNU-yliopisto, Norjan medialiidto, Norjan kustantajaliitto sekä Norjan lasten ja nuorten järjestöjen kansallinen neuvosto (LNU).¹⁶⁷

Suomessa media-ala voisi edistää toimitusten tiiviimpää keskinäistä yhteistyötä ulkomaisen informaatiovaikuttamisen ja häirinnän seurannassa esimerkiksi siihen keskittyneen tiiviimmän osaamisen tiedonvaihdon avulla. Digitaalisen informaatiolukutaidon vahvistamista ei voi jättää koulujen huoleksi, koska koko väestö tarvitsee uusia tietoja ja taitoja.

Norjassa kuusi suurinta mediayhtiötä perusti faktantarkistukseen keskittyneen yhteistoimituksen Faktiskin vuonna 2017. Vuonna 2022 sen rinnalle perustettiin vielä erillinen Ukrainan sodan kuvien ja videoiden verifiointiin ja OSINT-osaamiseen erikoistunut Faktisk Verifierbar.

Tanskassa faktantarkistustoimitus Tjekdet pääsi vuonna 2023 valtion mediarahoituksen piiriin ja pystyi kasvattamaan toimitustaan jo saman vuoden loppuun mennessä 14 henkeen. Tjekdet on sen jälkeen vakiinnuttanut asemansa Tanskan mediakentässä tutkivalla otteella, joka on kohdistunut esimerkiksi Metan palveluissa leviäviin sijoitushuijauksiin ja Venäjän disinformaatioon.

Ruotsissa Linnaeus-yliopiston Fojo-mediainstituutti on kouluttanut verifiointitaitoja jo useille sadoille toimittajille, ja koulutuksessa on käynyt myös Ylen ruotsinkielisiä toimittajia. Lisäksi vuonna 2022 perustettu Psykologisen puolustuksen virasto pitää yllä toimitusten tilannekuvaa ulkomaisesta informaatiovaikuttamisesta ja -häirinnästä julkaisujen ja tilaisuuksien avulla.

¹⁶⁵ Informaatiovaikuttamisen katsaus, Valtioneuvoston kanslia, 15.1.2025, <https://valtioneuvosto.fi/valtioneuvoston-viestinta/informaatiovaikut-tamisen-katsaus>

¹⁶⁶ Janne Riiheläinen, ”Vihamielinen informaatiolla vaikuttaminen kiihtyy, Suomi seuraa tilannetta tumput suorassa”, Yle, 21.1.2025, <https://yle.fi/a/74-20137847>; Pipsa Havula, ”Asiantuntijat huolissaan Suomen informaatiopuolustuksesta – ”Venäjä operoi täysillä ja meillä pyöritellään peukaloita””, Suomen Kuvalehti, 1.11.2024, <https://suomenkuvalehti.fi/politiikka-ja-talous/asiantuntijat-huolissaan-suomen-informaatiopuolus-tuksesta-venaja-operoi-taysilla-ja-meilla-pyoritellaan-peukaloita/>

¹⁶⁷ Roger Aarli-Grøndalen, ”Faktisk.no-prosjekt får 20 millioner”, Journalisten 15.10.2025, <https://www.journalisten.no/notice/654382>

Tukea eurooppalaisesta yhteistyöstä

Disinformaation seurantaan ja verifiointiin liittyvän osaamisen vahvistamisessa on tärkeää tukeutua alan eurooppalaisiin verkostoihin, jotka rakentavat kokonaiskuvaa ulkomaisesta informaatiovaikuttamisesta ja häirinnästä maanosassa.

Euroopan digitaalisen median seurantakeskus (EDMO) on EU-rahoitteinen hanke, joka perustettiin kesällä 2020 vastaamaan verkossa levitetävän disinformaation haasteeseen. Se kokoaa yhteen riippumattomien tutkijoiden, faktantarkistajien, journalistien ja mediakasvatustajien alueellisia verkostoja. EDMO:n pohjoismainen yhteistyöverkosto on nimeltään NORDIS.

Euroopan ulkosuhdehallinnon (EEAS) East StratCom-työryhmä ylläpitää EUvsDisinfo-nimistä alustaa. Sen tehtävänä on ennakoida, käsitellä ja vastata Venäjän ja Kiinan Euroopan unioniin, sen jäsenvaltioihin ja alueen muihin maihin kohdistamiin disinformaatiokampanjoihin.

EU DisinfoLab on puolestaan voittoa tavoittelematon järjestö, joka kokoaa webinaareihin, julkaisuihin ja vuosikonferenssiinsä parasta mahdollista asiantuntemusta etenkin ulkomaisesta disinformaatiosta, joka kohdistuu Eurooppaan.

FIMI-ISAC on Euroopan ulkosuhdehallinnon tukema asiantuntijaverkosto, jonka tehtävänä on suojella demokraattisia yhteiskuntia, instituutioita ja demokratian kannalta kriittistä tietoinfrastruktuuria ulkomaiselta manipuloinnilta ja häirinnältä. Yhteistyön, tiedonvaihdon ja raportoinnin avulla verkosto auttaa jäseniään havaitsemaan ja torjumaan vaikuttamisoperaatioita. Suomesta Huoltovarmuusorganisaatioon kuuluva huoltovarmuuskriittisten media-alan yritysten sekä viranomaisten yhteinen Mediapooli kuuluu FIMI-ISAC-verkostoon.

Erilaisista malleista informaatioturvallisuuden vahvistamiseksi olisi tämän kartoituksen tekijöiden mielestä syytä käydä joka tapauksessa nykyistä laajempaa keskustelua myös Suomessa.

Pipsa Havula on faktantarkistukseen ja informaatiovaikuttamiseen erikoistunut freelancetoimittaja ja kouluttaja. Havula on työskennellyt palkkasuhteisena ja/tai freelancerina muun muassa Ilta-Sanomille, Suomen Kuvalehdelle, Suomen Lehdille, Apu-lehdelle ja Faktabaarille.

Joonas Pörsti on informaatiovaikuttamiseen ja kansainväliseen politiikkaan erikoistunut toimittaja ja väitöskirjatutkija. Hänen tietokirjansa Propagandan lumo – Sata vuotta mielten hallintaa palkittiin Valtion tiedonjulkistamispalkinnolla vuonna 2018.

Näin tunnistat ulkomaisen informaatiovaikuttamisen

Ole aina valppaana, kun:

- **Väite tai lausunto tulee suoraan valtiolliselta taholta.**
(esim. Kiinan tai Venäjän suurlähetystöt tai johtajat).
- **Väitteen on julkaissut ulkovallan valvoma media tai sellaisessa työskentelevä toimittaja.**
(Kiinassa esim. Xinhua, Global Times, CGTN, People's Daily. Venäjällä esim. Sputnik, Lenta.ru, RT).
- **Väite tulee muulta taholta, jota ulkovalta rahoittaa.**
- **Väite tulee sotaa käyvältä maalta.**
- **Väite on julkaistu epäilyttävällä verkkosivustolla.***(ks. seuraava sivu)
- **Väite tukee ulkovallan strategisia narratiiveja.****

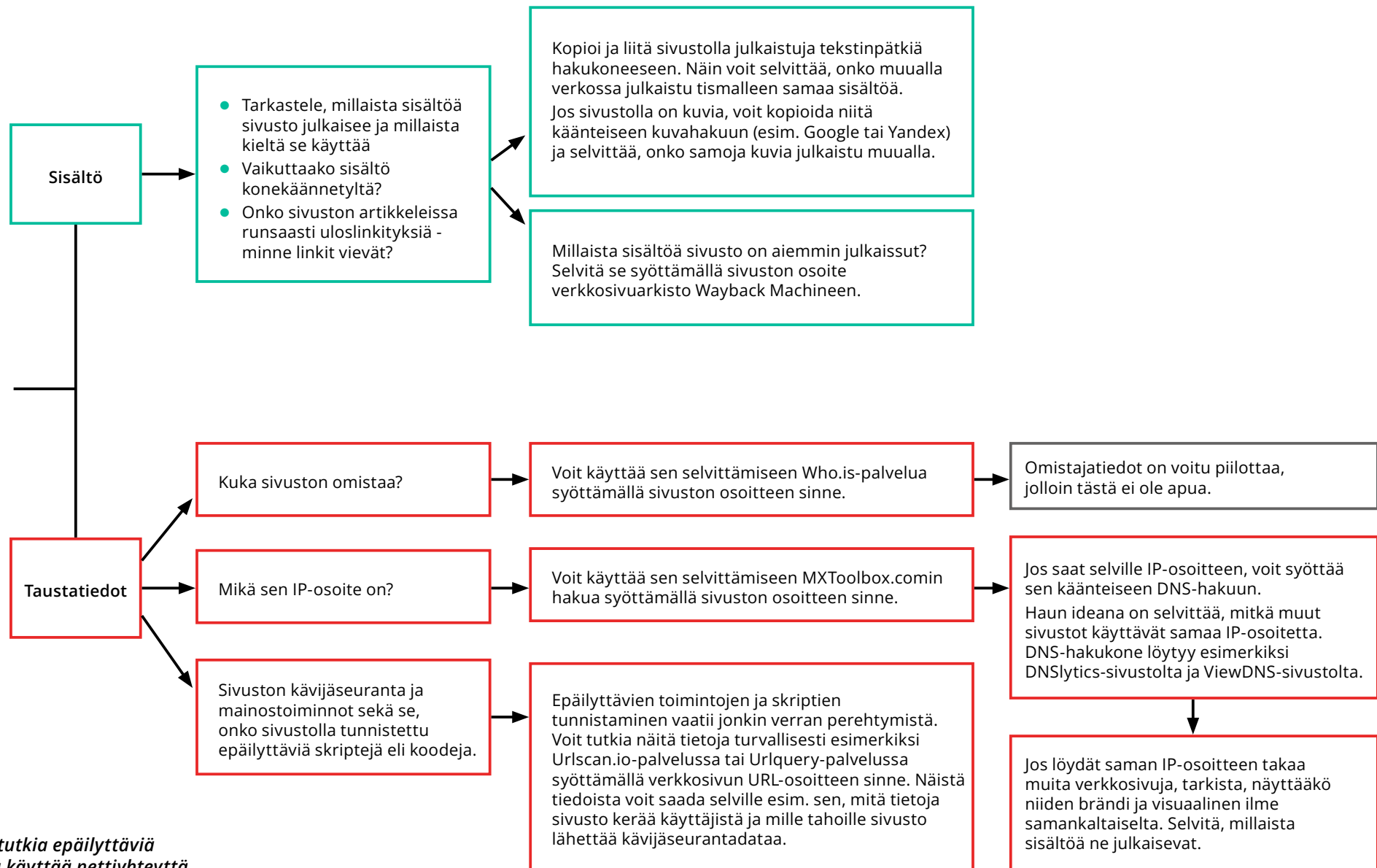
Voit tarkistaa **Known Fakes** -tietokannasta, **Google Fact Check Tools** -tietokannasta tai **EUvsDisinfo**-sivustolta, onko väitteestä kirjoitettu aiemmin faktantarkistuksia.

Somekäyttäytyminen voi kieliä ulkomaisesta informaatiovaikuttamisesta, kun:

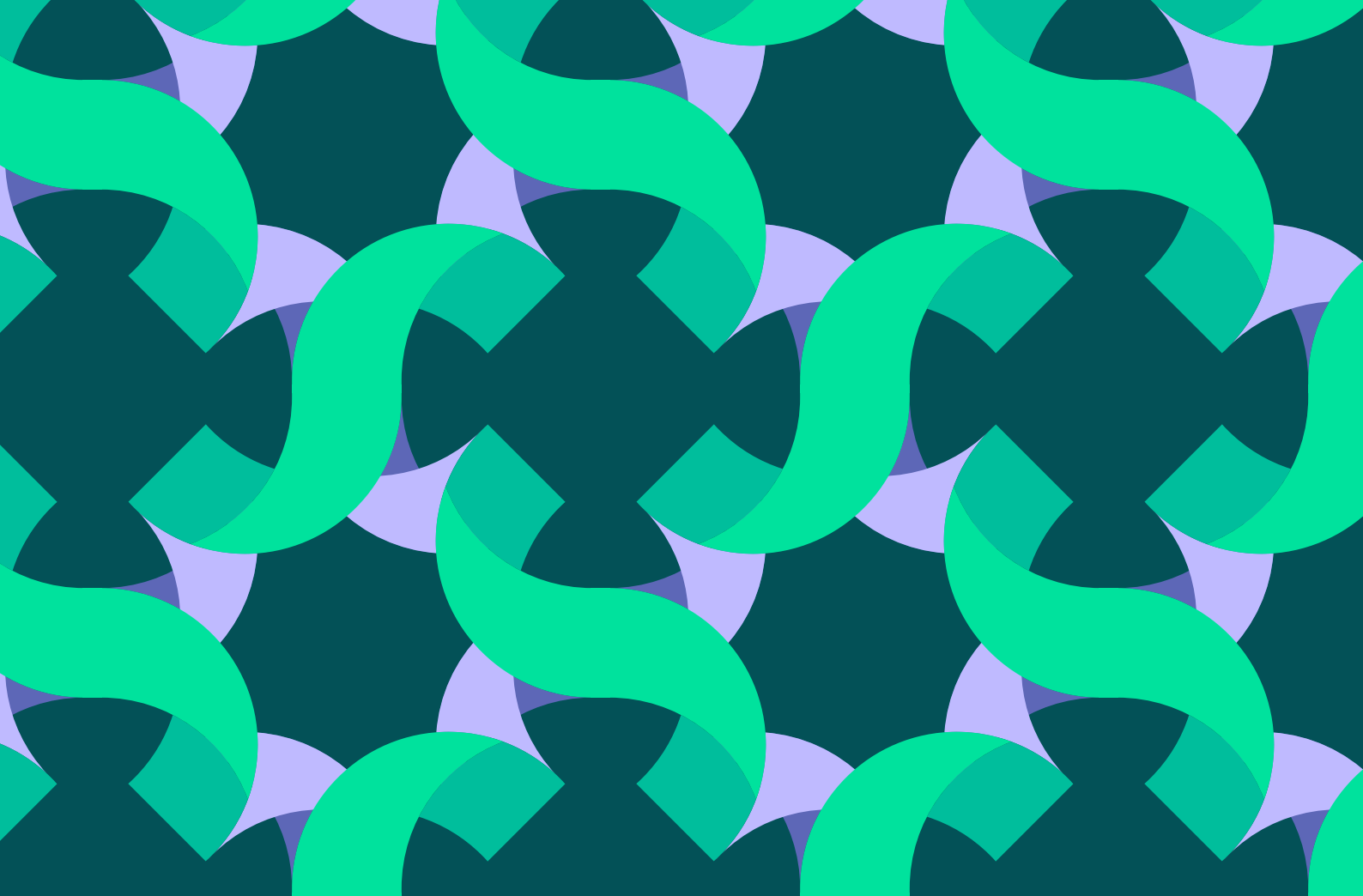
- **Sama viesti – jopa täysin samassa muodossa – toistuu samaan aikaan useassa eri kanavassa.**
- **Viestien julkaisuaikataulut on synkronoitu. Julkaisujen visuaalinen ilme on hyvin samankaltainen.**
- **Viesteille haetaan huomiota toistuvilla uudelleenjaoilla, tykkäyksillä, kommentteilla ja viittauksilla.**
- **Samaa aiheutunnistetta (#hashtagia) käytetään toistuvasti.**
- **Väitteiden levittämiseen käytetään tekaistuja sosiaalisen median profiileita, kuten anonyymejä tilejä tai tilejä, joiden profiilikuvat on luotu tekoälyllä tai varastettu muualta netistä.**
- **Väitteitä levittävät sosiaalisen median tilit, jotka on luotu yhtäaikaan tai lyhyen ajan sisällä.**
- **Viestejä luodaan tekoälyavusteisesti, esimerkiksi samaa viestiä konekäännetään useille eri kielille, tai tekoälyä käytetään kuvien ja videoiden luomiseen.**
- **Käyttäytymisessä on yhteneväisyyksiä aiemmin raportoituihin informaatiovaikuttamisoperaatioihin.**

** Strategiset narratiivit ovat valtioiden viestintää ohjaavia kertomuksia, joiden avulla ne pyrkivät vaikuttamaan kansainväliseen järjestelmään, muokkaavat kuulijoiden identiteettiä ja oikeuttavat omaa toimintaansa. Venäjän strategisia narratiiveja ovat esimerkiksi: "Venäjä suojelee Venäjää ja venäläisiä riippumatta siitä, missä he asuvat", "länsi on Venäjää vastaan", "demokratia on korruptoitunut ja kuoleva järjestelmä". Kiinan strategisia narratiiveja ovat esimerkiksi: "Kiina nousee johtavaksi mutta rauhanomaiseksi suurvallaksi", "yhteistyö Kiinan kanssa on hyödyllistä", "Kiina on ystävällinen, Yhdysvallat ei ole".

*** Epäilyttävän verkkosivuston tarkistaminen**

Turvallisinta on tutkia epäilyttäviä sivuja siten, että käyttää nettiyhteyttä luotettavan VPN-palvelun kautta.

Huoltovarmuuskeskus